क्रमिक-पुस्तक--माला.

शालेय-संगीत-पद्धति.

पुस्तकें ८ एकत्र

(शिक्षकांकरितां)

राग-ताला--सह स्वरमाला.

[नोटेशनसह]

हें पुस्तक

मे. ए. इ. साहेब, मध्यभाग, इलाखा मुंबई,

यांच्या सूचनेवरून

गं. भि. आचरेकर,

म्युझिक टीचर, ट्रेनिंग कॉलेज, फॉर मेन, पुणें.

यांनीं रचिलें.

सन १९२७

किंमत १॥ रुपाया.

मुद्रक—गणेश काशिनाथ गोखले,
सेक्रेटरी, श्री गणेश प्रिंटिंग वर्क्स,
४९५-९६ शनवार पेठ, पुणें.

ग्रंथकर्त्यानें सर्व हक्क स्वाधीन ठेविले आहेत.

आवृत्ति पहिली, प्रति ५०००.

प्रकाशक—गं. भि. आचरेकर,
७५५ शुक्रवार पेठ, पुणें शहर.

प्रस्तावना.

मे० एज्यु० इन्स्पेक्टर साहेब मध्यभाग यांच्या सूचनेवरून, ट्रेनिंग कॉलेज फॉर मेन, पुणें व प्रॅक्टिसिंग स्कूलमध्यें शिकवितांना, मुलांच्या भिन्नभिन्न आवाजांस साजेसे बसविलेले पाठ पुस्तकरूपानें प्रसिद्ध करण्याचें ठरलें. हे पाठ सतत १५--२० वर्षांच्या अनुभवावरून लहान मुलांमुलींना शास्त्रीय स्वरज्ञान करून देण्यास चांगले उपयुक्त होतात. व त्यांचा जसजसा जास्त अभ्यास होईल, तसतशीं अभ्यासी मुलें गायनकलाप्रवीण खात्रीनें होतात. क्रमिक इयत्तांमधील सर्वसाधारण वयोमर्यादेस साजेशा राग–ताल–रसास पोषक अशा स्वरमालेंत हे पाठ रचिलेले आहेत. त्यामुळें त्यांचें कर्णेंद्रिय, कंठ व फुप्फुस यांचा योग्य परिपोष होऊन मुलांच्या चित्तवृत्तीस सद्भावनेचें योग्य वळण लागतें असा अनुभव आहे.

स्थूल, सूक्ष्म व अतिसूक्ष्म असें स्वरांतरांचें व तालांचें ज्ञान प्राथमिक इयत्तांमधील मुलांना सुलभ रीतीनें होईल असाच पाठांचा क्रम रचिलेला आहे आणि प्रार्थनापद्यें, तसेंच त्या त्या इयत्तेच्या क्रमिक पुस्तकांतील निरनिराळीं वृत्तें, त्या त्या वृत्तांतील रसाला पोषक अशा रागतालांमध्यें इयत्तावार दिलीं आहेत. यामुळें लहान मुलांचें पुस्तक तसेंच क्रमिक पहिल्या पुस्तकापासून सातव्या पुस्तकापर्यंत आलेल्या सर्व वृत्तांना योग्य चाली देऊन शिवाय इतर साधीं पद्यें, भूपाळ्या, राज्याभिषेकगीत, तसेंच सर्व तऱ्हेनें उपयोगी–रागांचे स्वर, वादी–संवादी, वेळ, कोमल–तीव्र–वर्ज्यादि नियम एकसमयावच्छेदेंकरून ज्यांमध्यें साधतील अशीं सर्वोत्कृष्ट रागलक्षणगीतें दिलीं आहेत.

तसेंच वाद्यांमध्यें सर्वांत सोपें असें जें हार्मोनिअम वाद्य त्याचीही सांगोपांग माहिती देऊन नोटेशनवरून हार्मोनिअम् कसा वाजवावा ह्यासंबंधीं माहिती हार्मोनिअम् प्रकरणांत सांगितली आहे, व स्वर–राग–

तालविषयक संक्षिप्त माहिती दिली आहे. संगीत शास्त्राच्या तोंडी परीक्षेकरितां निवडक नमुन्यादाखल कांहीं सूचक प्रश्न दिले आहेत, आणि शेवटीं राष्ट्रगीत (National Anthem with original tunes) दिलें आहे.

लहान मुलांमुलींस शक्य तितकें इंद्रियद्वारा शिक्षण देण्याच्या तत्त्वाप्रमाणें डोळे व हस्तव्यवसाय यांच्या योग्य वाढीस निरनिराळीं साधनें पुष्कळ उपयोगांत आलीं आहेत व येत आहेत. परंतु इन्द्रियशिक्षणांत कानाची योग्यता बरीच मोठी असून त्याला वळण लावण्यास फक्त संभाषणपद्धतीचा व तदंगभूत वाचन यांचाच केवळ उपयोग होत आहे; पण वरील पाठांनीं पुष्कळ भिन्नभिन्न साधनांची त्या इंद्रियाची योग्य वाढ होण्यास संधि मिळून त्यायोगें शीलसंवर्धनास अतिशय मदत होते असा अनुभव आहे. त्या अनुभवाचें महत्त्व मे. के. जी. जोशी, एज्यु. इन्स्पेक्टर साहेब, मध्यभाग, यांचे लक्षांत येऊन त्यांनीं ते पाठ पुस्तकरूपानें प्रसिद्ध करण्याची व तदनुरूप इयत्तापत्रक तयार करण्याची सूचना केली; आणि त्या सूचनेस मे. के. जी. पुंडलीक, प्रिन्सिपाल, ट्रेनिंग कॉलेज फॉर मेन, पुणें, यांनीं अनुमति दिली. त्यामुळें बऱ्याच वर्षांच्या अनुभवजन्य पाठांना शिक्षणक्रमांत योग्य स्थळ मिळालें याबद्दल ग्रंथकर्ता त्यांचा फार आभारी आहे.

या पुस्तकामध्यें श्री. म. का. कारखानीस यांनीं आपल्या 'लहान मुलांकरितां कविता' या पुस्तकांतील कांहीं पदें घेण्यास परवानगी दिली, याबद्दल ग्रंथकर्ता त्यांचा फार आभारी आहे.

हायस्कूल फॉर इंडियन गर्ल्स, पुणें या संस्थेंतील गायन शिक्षक व उच्च दर्जाच्या संगीत कलेचा व शास्त्राचा अभ्यास करणारे माझे सच्छिष्य रा. ना. द. तांबे यांनीं राग, नियम व भाषा या संबंधींच्या माझ्या सूचना लक्षांत घेऊन कांहीं रागगीतें रचिलीं. त्यांतील कांहींचा समावेश या पुस्तकांत आलेल्या रागगीतांमध्यें त्यांना प्रोत्साहन देण्याच्या हेतूनें

करण्याचें योजिलें व त्यास त्यांनीं आनंदानें संमति दिली, याबद्दल ते स्तुतीस पात्र आहेत.

गुरुपौर्णिमा
ता. १४ जुलै १९२७ } ग्रंथकर्ता.

शिक्षकांस सूचना.

गायन शिकवितांना आरंभीं शिक्षकानें विद्यार्थ्यांकडून श्वासोच्छ्वासाच्या पूरक–कुंभकादि क्रिया तीन वेळां करून घेऊन नंतर कांहीं स्वरांचे पाठ शिकवावेत. प्रथम एक विवक्षित कंपनांचा स्वर घेऊन मुलांना त्याचें अनुकरण करावयास लावावें. हेतु हा कीं, विद्यार्थ्यांनीं शिक्षकाच्या आवाजांत आपला आवाज मिसळून त्याच उंचीचा स्वर लावण्याचा प्रयत्न करावा.

त्यानंतर त्याहून वेगळ्या उंचीचा स्वर शिक्षकानें आपल्या आवाजानें लावून पहिल्या स्वराहून दुसऱ्या स्वराची उंची कमी आहे का जास्त आहे असा प्रश्न करून त्याचीं उत्तरें बऱ्याच जणांकडून बरोबर मिळाल्यानंतर त्याही स्वराचें अनुकरण विद्यार्थ्यांस करावयास लावावें. असें झाल्यानें वेगळ्या वेगळ्या स्वरांची कमीजास्त उंची विद्यार्थ्यांस समजेल. तात्पर्य स्वरांच्या उच्चनीच भावांची कल्पना मुलांना द्यावी.

नंतर विद्यार्थ्यांकरितां मूळस्वर कायम करावा. मूळ स्वर कायम करतांना शिक्षकांनीं एक विशेष गोष्ट लक्षांत ठेवावी ती ही कीं, मूळस्वरापासून (मध्यषड्जापासून) विद्यार्थ्यांचा आवाज मन्द्र व तारसप्तकांतील एकदोन स्वरांपर्यंत सहज जावा आणि नेहमीं अशाच तऱ्हेनें मध्यषड्ज धरावा कीं, कोणताही पाठ म्हणतांना विद्यार्थ्यांस त्रास होऊं नये.

मुलांमुलींचा आवाज मोठ्या माणसांच्या आवाजापेक्षां उंच असतो. पण दुप्पट उंच नसल्यामुळें शिक्षकानें आपल्या मध्यषड्जाच्या स्वरांत मुलांना शिकविण्यास आरंभ करूं नये. मोठ्या माणसाच्या मंद्रपंचमा-

इतका लहान मुलांमुलींचा मध्यषड्ज असतो. म्हणून शिक्षकानें गायन शिकवितांना आपला मूळस्वर कायम करून त्याच्या मंद्रसप्तकांतील पंचमास मध्यषड्ज कल्पून त्या स्वरांत विद्यार्थ्यांस शिकविण्यास आरंभ करावा.

उदाहरण–हार्मोनिअमच्या पांढऱ्या ४ थ्या पट्टीबरोबर शिक्षकाचा मध्यषड्ज असेल तर गायन शिकवितांना त्या स्वराच्या मंद्रसप्तकांतील पंचमास (पांढऱ्या पहिल्या पट्टीस) मध्यषड्ज कल्पून त्या स्वरांत शिकविण्यास आरंभ करावा.

विद्यार्थ्यांचा मध्यषड्ज चांगला तयार झाला म्हणजे मध्यपंचम आणि तारषड्ज हे स्वर विद्यार्थ्यांकडून तयार करून घ्यावेत. गायन शिकवितांना यांचाच उपयोग विशेष असतो. म्हणून या स्वरांचा आरोहावरोह (साऽऽऽ पऽऽऽ सांऽऽऽ पऽऽऽ) चांगला तयार करावा आणि ही कृति प्रत्येक विद्यार्थ्याकडून वेगवेगळी तयार करून घ्यावी. केव्हांही शिकण्यास आरंभ करण्यापूर्वी हे स्वर बरोबर लावून नंतर म्हणण्यास आरंभ करावा.

हे तीन स्वर झाल्यानंतर सा ऽ ग ऽ प ऽ ऽ ऽ प ऽ ग ऽ सा ऽ ऽ ऽ वगैरे पाठ शिकवून विद्यार्थी पाठ म्हणत असतांना स्वराला लागणाऱ्या वेळाकडे आणि त्या स्वरांत आपला आवाज बरोबर मिसळतो अगर नाहीं याकडे शिक्षकानें विशेष लक्ष द्यावें.

१ ते ३ पर्यंतचे पाठ म्हणत असतांना तालाची माहिती विद्यार्थ्यांस देण्याचें कारण नाहीं; मात्र शिक्षकाचें त्याकडे लक्ष असावें. कारण ४ थ्या पाठांत ताल येणार आहे. चौथा पाठ तिसऱ्या पाठासारखाच आहे. तो विद्यार्थ्यांच्या ध्यानांत राहाण्याकरितां चौथ्या पाठांत कवितेचा पाठ योजून तालाची (टाळीची) कल्पना मुलांना द्यावयाची आहे. चौथ्या व पांचव्या पाठांपर्यंत रागतालाचें नांव विद्यार्थ्यांस सांगण्याची जरुरी नाहीं. पुढें हळूहळू ताल व राग यांची कल्पना विद्यार्थ्यांना देण्यास हरकत नाहीं.

विशेष सूचना.

(१) कोणताही स्वरांचा अगर कवितेचा पाठ म्हणत असतांना विद्यार्थ्यांचीं तोंडें वेडींवाकडीं न व्हावींत (त्यांना तसदी होऊं नये) असाच मूळ स्वर कायम करावा.

(२) वर्गाच्या टाईमटेबलामध्यें गायनाचे तास पहिल्या तीन तासांनंतर असावेत.

स्वर.

(१) ज्या नादाची उंची अनुरणनासह कायम असते त्या नादाला संगीतशास्त्रांत स्वर असें म्हणतात. व ज्याची उंची ठराविक कंपनांची नसते त्याला नाद, ध्वनि, गोंगाट वगैरे नांवें आहेत. सा रि ग म प ध नि हें ध्वनिमापक परिमाण आहे.

(२) मुख्य स्वरनामें सात आहेत, तीं अशीं:—षड्ज, ऋषभ, गान्धार, मध्यम, पंचम, धैवत, निषाद.

शुद्ध व विकृत स्वर.

प्रचारामध्यें सा आणि प हे दोन स्वर शुद्ध मानले जातात व रि ग म ध नि हे स्वर विकृत मानले जातात. विकृतांपैकीं प्रत्येकाचे स्थूलमानानें दोन प्रकार मानितात. त्यांना कोमल, तीव्र या नांवानें ओळखितात. आणि सूक्ष्म मानानें त्या प्रत्येकाचे चार प्रकार होतात. त्यांना अतिकोमल, कोमल, तीव्र व तीव्रतर अशा नांवानें संबोधितात. वरील सर्व प्रकारच्या स्वरांना प्राचीन ग्रंथकार श्रुति असें म्हणतात. त्या २२ आहेत.

कृत्रिम स्वर.

स्वयंभू सात स्वरांमधील स्वरांतरें एकाच पटीच्या प्रमाणाचीं नसल्यामुळें, तसेंच विकृत स्वरांमधील स्वरांतरें त्याच मानाचीं असल्यामुळें हार्मोनिअमच्या सोईकरितां सापासून वरच्या सापर्यंत शुद्ध व विकृत स्वरांचे

बारा समविभाग करण्याकरितां मूळचीं स्वरांतरें बदलून जे बारा स्वर बनविले आहेत त्यांना कृत्रिम स्वर असें म्हणावें.

शुद्ध व विकृतस्वरांविषयीं माहिती.

स्वरनामें– सा रि ग म् प ध नि सां

कंपनसंख्या–२४०, २७०, ३००, ३२०, ३६०, ४०५, ४५०, ४८०

स्वरांच्या पटी– $\frac{९}{८}$ $\frac{१०}{९}$ $\frac{१६}{१५}$ $\frac{९}{८}$ $\frac{९}{८}$ $\frac{१०}{९}$ $\frac{१६}{१५}$.

तारेची लांबी–३६, ३२, २८$\frac{४}{५}$, २७, २४, २१$\frac{१}{३}$, १९$\frac{१}{५}$, १८.

श्रुत्यंतरें– ४ ३ २ ४ ४ ३ २

शु०वि०स्वर– सा रि् रि ग् ग म् म

कंपनसंख्या–२४०, २५६, २७०, २८८, ३००, ३२०, ३३७$\frac{१}{२}$,

प ध् ध नि् नि सां

३६०, ३८४, ४०५, ४३२, ४५०, ४८०.

एका सप्तकांत सा आणि प शुद्ध व रि ग म ध नि ह्या पांच विकृत स्वरांचे प्रत्येकीं दोन प्रकार मानून त्यांचा कोमल तीव्र येवढ्या दोनच नांवांवर निर्वाह करणें प्राथमिकशिक्षणदृष्ट्या सोईचें असल्यामुळें ह्या पुस्तकांत अतिकोमल व कोमल यांचा कोमलांत आणि तीव्र व तीव्रतर यांचा तीव्रांत समावेश स्थूलमानानें केला आहे.

राग.

[१] स्वरांच्या उंचीच्या विस्ताराचें कायम माप ठरवून त्यांतील नियोजित स्वर विवक्षित क्रमानें घेणें यास राग असें म्हणतात.

[२] रागाची पूर्णता करण्याकरितां स्वरांची अनेक प्रकारची रचना करावी लागते. त्यांत ग्राम, मूर्च्छना, आरोहावरोह, तान, प्रस्तार, मेल, वर्ण, अलंकार, ग्रह, अंश, न्यास, वादी, संवादी, अनुवादी, विवादी वगैरे अनेक प्रकारचीं रागांगें असतात.

जिल्हा.

गीताचें सौंदर्य वाढविण्याकरितां रागनियमांचें बंधन शिथिल करून नियोजित स्वराव्यतिरिक्त एकदा स्वर लावण्याला ज्या रागांत मोकळीक असते त्यास जिल्हा असें म्हणतात.

पारिभाषिक शब्द. अर्थ.

नोटेशन=गीत स्वर ताल लिपी.

वादी=रागांतील मुख्य स्वर.

संवादी=वादीशीं संवाद करणारा स्वर.

अनुवादी=वादीशीं अनुवाद (मदतगारी) करणारा स्वर.

विवादी=वादीला विरोध करणारा स्वर.

वर्ज्य=रागांत नसणारा स्वर.

पूरक=फुप्फुसांत श्वास-वायु भरणें.

कुंभक=फुप्फुसांत श्वास-वायु थांबवून धरणें.

तान=आकार-ईकारांत जलद स्वरमाला.

प्रस्तार=स्वरांची उलटापालट करणें.

मेल=रागोपयोगी स्वरमाला.

वर्ण=गान क्रिया.

अलंकार=स्वरपाठ.

ग्रह=रागकक्षेंतील उगम=स्वर.

अंश=रागकक्षेंतील मध्यवर्तीस्वर.

न्यास=राग कक्षेंतील विरामस्वर.

मात्रा=तालांतील अंशात्मक वेळ.

आरोह=क्रमानें स्वर (आवाज) चढाविणें.
अवरोह=क्रमानें स्वर (आवाज) उतरविणें.
अनुरणन=थरथरणें ऐकूं येत राहाणें.
कंपन=थरथरण्यापैकीं एक हेलकावा.
शुद्ध=अचल स्वर.
विकृत=चल (विकार होणारा) स्वर.
कोमल=मृदु (अर्ध) स्वर.
तीव्र=कठोर (पूर्ण) स्वर.
श्रुति=लघु (अर्ध्याहून लहान) स्वर.
कृत्रिमस्वर=स्वयंभू स्वरपंक्तीहून भिन्न स्वर.
कंपनसंख्या=हेलकाव्याची (नियोजित वेळेंतील) संख्या.
ग्राम=विवक्षित श्रुति—स्वरबद्ध रागांचे वर्ग.
मूर्च्छना=श्रुतिबद्ध स्वरांची संयोगमाला.

तालासंबंधीं संक्षिप्त माहिती.

क्रमानें विशिष्ट संख्येचे आंकडे (मात्रा) मोजून प्रत्येक आंकड्यामधील वेळेचें अंतर सारखें ठेवून नियोजित आंकड्याखालीं टाळी वाजविणें यास ताल देणें असें म्हणतात. व नियोजित आंकड्याखालीं झटक्यानें हात सोडणें या क्रियेस काल सोडणें असें म्हणतात.

तालाविषयीं नीट समजूत होण्याकरितां प्रत्येक तालाचीं चक्रें खालीं दिलीं आहेत. त्यांतील आंकडे मात्रांचे दर्शक आहेत. त्यांपैकीं कित्येक आंकड्यांखालीं आडव्या दोन रेघा किंवा आडवी एक रेघ दिली आहे, तेथें टाळी वाजवावी, व शून्य दिलें आहे तेथें ताल (काल) सोडावा. म्हणजे टाळी न वाजवितां उजवा हात डाव्या हातापासून झटक्यानें पलीकडे मोकळा सोडावा.

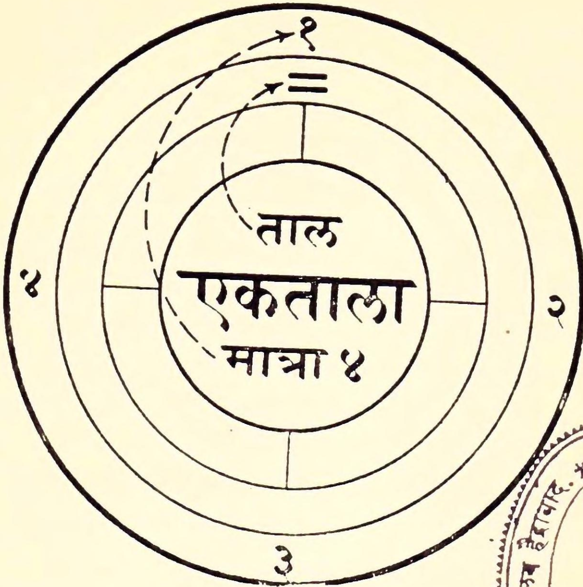
ताल
एकताला
मात्रा ४
१
२
३
४

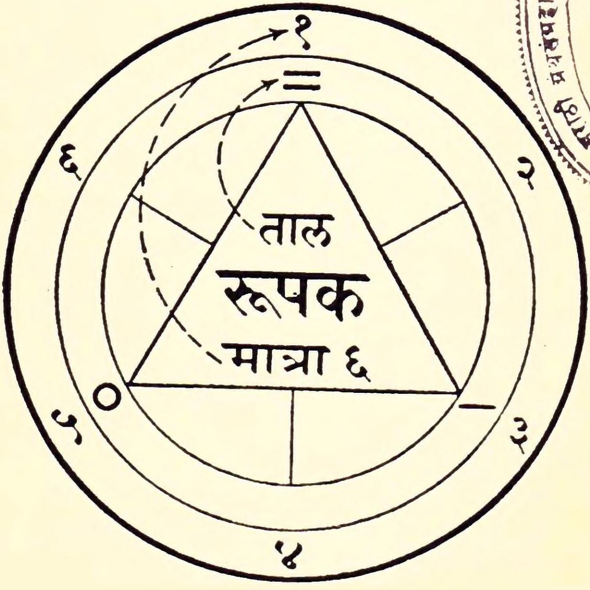
ताल
रूपक
मात्रा ६
१
२
३
४
५
६

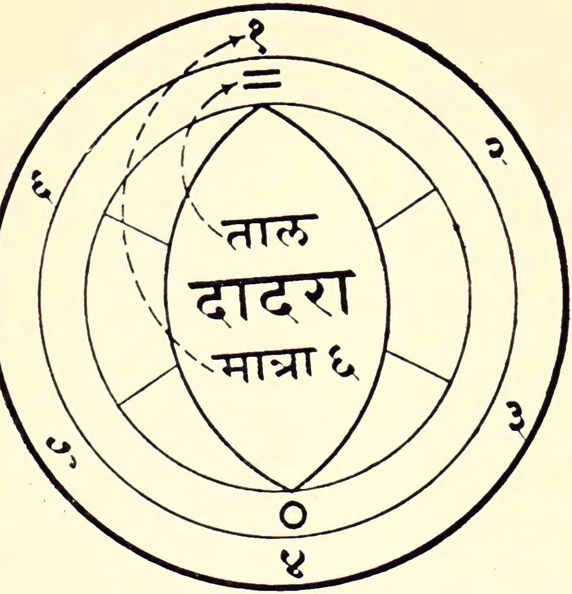

१
=
२
३
०
४
५
६
ताल
दादरा
मात्रा ६

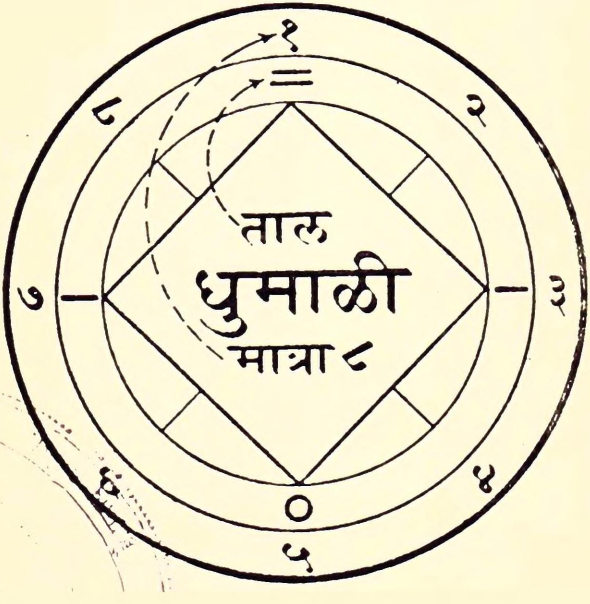

१
=
२
३
४
०
५
७
८
ताल
धुमाली
मात्रा ८

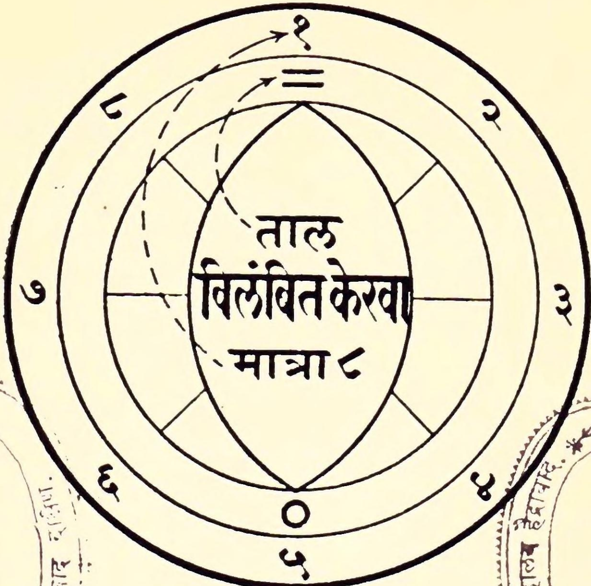
१
=
२
३
४
०
५
६
७
८
ताल
विलंबित केरवा
मात्रा ८

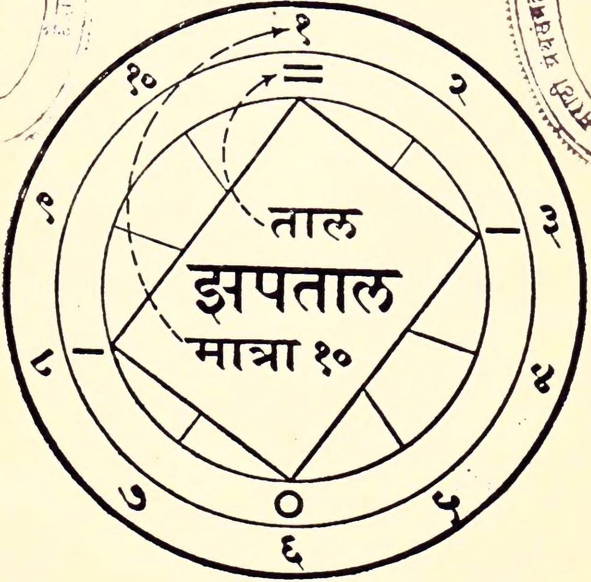
१
=
२
३
४
५
०
६
७
८
९
१०
ताल
झपताल
मात्रा १०

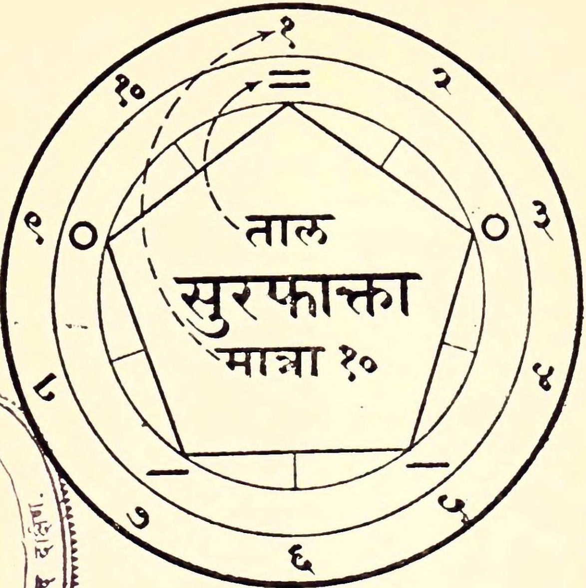
ताल
सुरफाक्ता
मात्रा १०

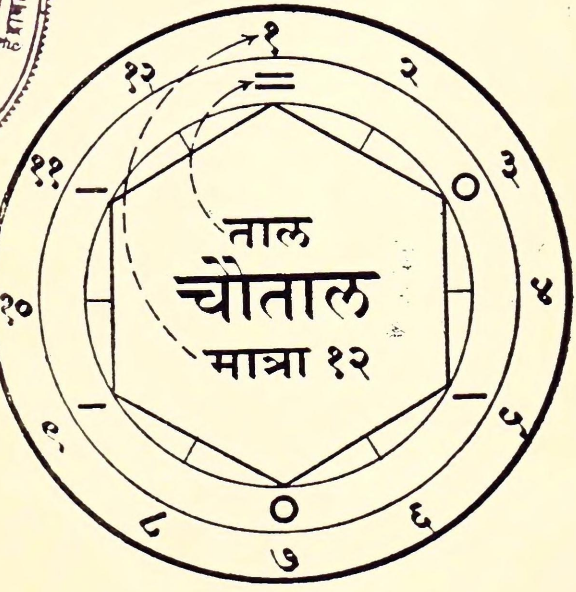
ताल
चौताल
मात्रा १२

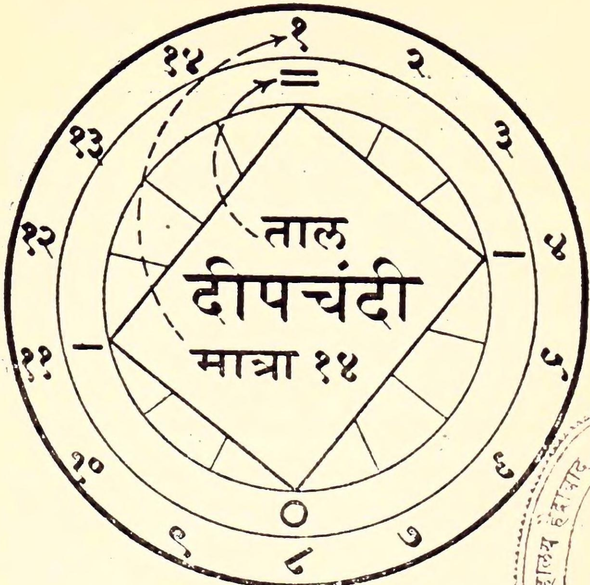
ताल
दीपचंदी
मात्रा १४

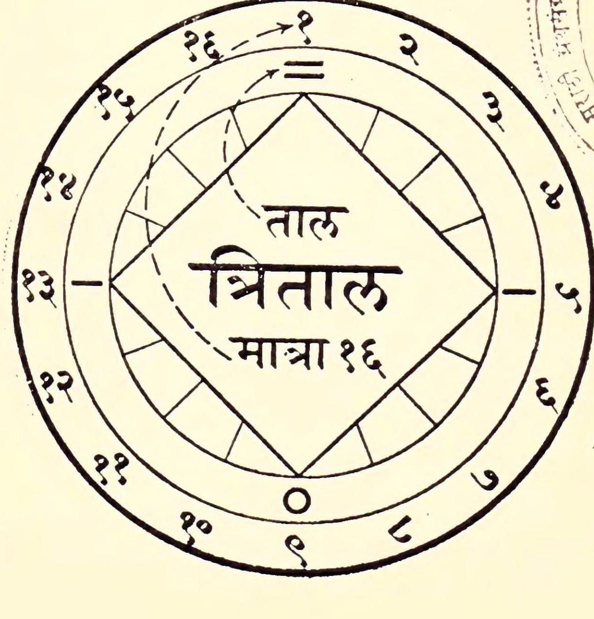
ताल
त्रिताल
मात्रा १६

या पुस्तकांत आलेल्या तालांचे तबल्याचे ठेके.

ता० नावें. मात्रा. तबल्याचे ठेके.

१ २ ३ ४
१ एकताला (४) धागि तट नत धिन.
=

१ २ ३ ४ ५ ६
२ रूपक (६) धा धी धा गी ती ना
= — ०

१ २ ३ ४ ५ ६
३ दादरा (६) धीं धीं धाक् तत् तू नक्
= ०

४ धुमाळी (८) धीं धीं धा तीं नत धीं धागि तट
= — ० —

५ वि. केरवा (८) धींधी नाधी नाधी धीना तीती नाधी नाधी धीना
= ०

६ झपताल (१०) धी ना धी धी ना ती ना धी धी ना
= — ० —

७ सुरफाक्ता (१०) धा ऽ दीं ता धिः त्ता धीट कत तीट कत
= ० — — ०

८ एक्का (१२) धीं धीं ना तट धी ना तत् तूं धा तट धी ना
= ० — ० — —

९ दीपचंदी (१४) धाधींधीं धाधाधींधीं नातींतीं धाधाधींधीं
= — ० —

१० त्रिताल (१६) धाधींधींधा धाधींधींधा नातींतींना धाधींधींधा
= — ० —

हार्मोनिअम् वादनासंबंधीं माहिती.

सांकेतिक चिन्हें.

(।) मंद्रसप्तक—खालचें सप्तक. स्वराखालीं उभी रेघ.
जसें नि ध प.

() मध्यसप्तक—मधलें सप्तक. स्वराला उभ्या रेघेची खूण नाहीं. जसें म ग रि सा.

(।) तारसप्तक—वरचें सप्तक. स्वरावर उभी रेघ. जसें री ग म प.

(़) कोमलस्वर—तिन्ही सप्तकें. स्वराला व्यंजनाची खूण. जसें म् ग् म् ध्.

(=) मुख्य ताल—समेचा ताल. अक्षराखालीं आडव्या दोन रेघा. जसें संरक्षी.

(–) साधारण ताल—बाकीचे ताल. अक्षराखालीं आडवी एक रेघ. जसें चला चला.

(०) खाली ताल—काल. अक्षराखालीं पोकळ शून्य. जसें देवा तुझिया

(ऽ) अधिक मात्रा—अवग्रह. अक्षरापुढें द्विखंड चिन्ह. जसें चं ऽ चळ.

(⁀) बंधनात्मक—एकमात्रा. अक्षरांवर आडवी कमान. जसें मगम.

(ः) विराममात्रा— स्वरहीन मात्रा. अक्षरापुढें विसर्ग चिन्ह. जसें देः.

हार्मोनिअम् वादनासंबंधीं माहिती.

नोटेशन् (स्वर-ताल-लिपी.)

प्रभाकरः—ताई, मला एक पद बाजाचे पेटीवर वाजवावयास शिकव.

उत्तराः—मी तुला नोटेशनवरून पद कसें वाजवावें तें सांगतें; म्हणजे नोटेशन केलेलें कोणतेंही पद तुला स्वतःलाच गातां वाजवितां येईल.

प्रभाकरः—नोटेशन म्हणजे काय?

उत्तराः—कोणतेंही गीत शिक्षकाच्या मदतीवांचून शिकण्याकरितां जी तालयुक्त स्वरमाला लिहितात त्या लिपीस नोटेशन असें म्हणतात.

प्रभाकरः—नोटेशनवरून स्वतः कसें शिकतां येईल?

उत्तराः—त्यांत कोणती अडचण आहे? पुस्तकांत बाजाच्या पेटीच्या स्वर रचनेची जी माहिती दिली आहे, ती तूं एकदां नीट वाच म्हणजे पद कसें वाजवावें व त्यावरून कसें गावें हें तुला समजेल.

प्रभाकरः—मीं तें वाचलें परंतु मला त्यांत कांहींच कळत नाहीं.

उत्तराः—तुझें तें पद आणि बाजाची पेटी इकडे आण बरें! हो, आतां आपण पहिल्यानें पेटी नीट पाहूं. यांत तुला काय काय दिसतें?

प्रभाकरः—यांत मला फक्त पांढऱ्या व काळ्या पट्टया दिसतात.

उत्तरा:—मग त्या पट्टयांचेंच नांव सा रि ग म प ध नि सां.

प्रभाकर:—हीं तर तूं आठ अक्षरें म्हणालीस आणि एथें तर या पट्टया पुष्कळ दिसतात.

उत्तरा:—आपल्या गायनवादन पद्धतींत सात स्वरांना सप्तक असें म्हणतात. आणि अशीं सप्तकें पेटीमध्यें तीन किंवा तिहींहून जास्त असतात परंतु सप्तक म्हणजे सात स्वरांचा समूह हें जरी खरें असलें तरी त्यांत शुद्ध, कोमल व तीव्र असे निरनिराळे स्वर एका सप्तकांत बारा आणि म्हणूनच तीन सप्तकांच्या पेटींत ३७ (१२×३=३६+१=३७) पट्टया असतात.

प्रभाकर:—इतक्या सगळ्या गोष्टी एकदम सांगितल्यानें त्या माझ्या लक्षांत राहणार नाहींत.

उत्तरा:—ध्यानांत न राहण्यासारखें यांत काय आहे ? बरं बरं ! वरील गोष्टींपैकीं तुझ्या ध्यानांत काय काय राहिलें ?

प्रभाकर:—सांगूं ? पहिली गोष्ट सात स्वरांच्या समूहाला स्वरसप्तक असें म्हणतात. पण तूं म्हणालीस शुद्ध, कोमल व तीव्र असे निरनिराळे स्वर एका सप्तकांत बारा येतात. ते कसे ? याच्यांत मी सात समजूं कीं बारा समजूं ?

उत्तरा:—हें बघ, स्वरांची नांवें सातच आणि तीं सा रि ग म प ध नि; पण शुद्ध सा, कोमल रि॒, तीव्र रि, कोमल ग॒ तीव्र ग अशा कोमल तीव्र नांवांनीं त्यांची संख्या बारा झाली आहे. त्याचा क्रम तूं नीट लक्ष्यांत ठेव तो असा:——सा, रि॒, रि, ग॒, ग, म॒, म, प, ध॒, ध, नि॒, नि आणि पूर्णतेकरितां पुढील सप्तकांतील सां, मिळून इतके जरी स्वर आहेत तरी त्यांस सातच नांवें आहेत, म्हणून त्यास सप्तक असें म्हणतात. आतां मी तुला दोन तीन नियम सांगतें ते तूं पाठ कर.

नियम १ ला––सात स्वरांच्या समूहाला सप्तक म्हणतात.

नियम २ राः––या सात स्वरांपैकीं सा व प हे शुद्ध स्वर असल्यामुळें यांचे कोमलतीव्र प्रकार होत नाहींत. बाकीचे राहिले पांच रि ग म ध नि, या प्रत्येकाचे कोमल व तीव्र असे दोन प्रकार होतात. म्हणजेच दोन शुद्ध, पांच कोमल व पांच तीव्र मिळून एका सप्तकांत बारा पट्टया आहेत. दुसरा नियम नीट समजून तोंडपाठ झाला पाहिजे.

प्रभाकरः—स्वरांचीं नांवें सात आहेत आणि शुद्ध, कोमल, तीव्र अशा नांवांनीं ते बारा होतात, एवढे दोन नियम मीं पक्के ध्यानांत ठेविले.

उत्तराः—या दोन नियमांशिवाय बाजाच्या पेटीमधील स्वरांचा क्रम ध्यानांत ठेवावा लागेल आणि तो असा–सा ऱि रि ग॒ ग म॒ म प ध॒ ध नि॒ नि सां असे स्वर पेटी वाजविणाराच्या डाव्या हाता-कडून उजव्या हाताकडे बसविलेले असतात.

प्रभाकरः––या तीन गोष्टी माझे ध्यानांत राहिल्या म्हणजे सात स्वरांचा क्रम, त्यांचे शुद्ध कोमल तीव्रादि बारा प्रकार आणि त्या बारा स्वरांचा डाव्या हाताकडून उजव्या हाताकडे असणारा अनु-क्रम; पण पेटीमध्यें शुद्ध कोमल तीव्र स्वर कोणते हें कसें समजावें ?

उत्तराः––वाटेल त्या पट्टीला सा कल्पून त्याच्यापुढें उजव्या हाताला जी पट्टी असेल तिचें नांव कोमल रि॒, पुढें तीव्र रि, पुढें कोमल ग॒ असा हा मधांचाच क्रम घ्यावा.

प्रभाकरः—पेटींत वाटेल तो सा मानितां येतो काय ?

उत्तराः—हो, ज्याच्या आवाजाला जो योग्य स्वर तो त्याचा सा आणि त्याच्यापुढें वरील अनुक्रम लागू करावयाचा.

प्रभाकरः—या गोष्टी मला नीट कळल्या पण पद कसें वाजवावें ?

उत्तराः—नोटेशन लिहिणारानें कांहीं सांकेतिक चिन्हें दिलेलीं असतात. उदाहरणार्थ–कोमल स्वर-ग् किंवा नि्–लिहून त्याचा पाय मोडलेला असतो. तीन सप्तकांना मंद्र, मध्य व तार अशीं क्रमानें नांवें देतात. आणि त्यांतील स्वर ओळखण्याकरितां स्वराच्या खालीं प़ अशी उभी रेघ दिली म्हणजे हा मंद्र (पहिल्या सप्तकांतील) प आहे असें समजावें. तसेंच स्वराच्या डोक्यावर पं अशी उभी रेघ दिली असतां हा तार (तिसऱ्या) सप्तकांतील शुद्ध प आहे असें समजावें. हीं सांकेतिक चिन्हें क्रमानें खालीं दिलीं आहेत.

मंद्रसप्तक—स्वराखालीं उभी रेघ उ० सा़ रि़् रि़ ग़् ग़.

मध्यसप्तक—स्वराला | अशी खूण नाहीं उ० सा रि् रि ग् ग.

तारसप्तक—स्वराच्या डोक्यावर उभी रेघ उ० सां रिं् रिं गं् गं.

कोमलस्वर—स्वराला व्यंजनासारखी खूण उ० रि् ग् म् ध् नि्.

शुद्ध व तीव्र—स्वराला कांहीं खूण नाहीं. उ० सा रि ग म प.

जादा मात्रेची खूण—द्विखंड चिन्ह. उ० सा ऽ रि ऽ.

मुख्य तालाची खूण—बरोबर चिन्ह. उ० ग रि सा प.
=

साधारण तालाची खूण—आडवी रेघ. उ० ग म प ध.
–

काल सोडावयाची खूण—पोकळ शून्य. उ० रि ग म प
°

एका मात्रेंत एकापेक्षां जास्त स्वर असल्यास—बंधनात्मक चिन्ह. उ० गम पध .

प्रभाकरः—हीं चिन्हें ध्यानांत ठेवण्यास फारसें अवघड नाहीं. कारण

स्वराच्या खालीं उभी रेघ—खालचें सप्तक. स्वराच्या डोक्यावर उभी—रेघ वरचें सप्तक. स्वराला खालीं वर रेघ नाहीं—मधलें सप्तक. म्हणज तीन सप्तकें तर समजलीं. पायमोडका स्वर म्हणजे कोमल. स्वरापुढें ऽ अशी खूण असली म्हणजे त्या स्वरामध्यें आणखी एक मात्रा जास्त अवकाश घेणें. सारि अशी खूण असल्यास एका मात्रेंत हीं दोन अक्षरें घ्यावयाचीं. तालाच्या खुणा सहज ध्यानांत येण्यासारख्या आहेत. कारण अक्षराखालीं आडव्या दोन रेघा किंवा एक रेघ म्हणजे ताल देणें व पोकळ शून्य म्हणजे काल सोडणें हें सर्व माझ्या ध्यानांत आलें. पण यावरून पद कसें वाजवावें ?

उत्तरा:—घे तो तुझा हार्मोनिअम् इकडे. आतां मी जो तुला पहिला नियम सांगितला होता त्याचा क्रम मनांत आण. तो असा आहे. सा रि ग म प ध नि सां. तात्पर्य—सापुढें जो असेल त्याचें नांव रि. दुसऱ्या नियमामध्यें शुद्ध कोमल तीव्रादि बारा स्वरांचा क्रम सा रि॒ रि ग॒ ग इ० असा आहे. आणि हाच नियम हार्मोनिअम्‌मध्यें आहे. पहा हार्मोनिअम्‌कडे कोणत्या पट्टीला सा मानणार आहेस ?

प्रभाकर:—तूं मला सांगितलें होतेंस कीं, ज्याच्या आवाजाला जो योग्य स्वर तो त्याचा सा. म्हणजे मी या पट्ट्यांपैकीं पहिली दुसरी तिसरी काळी पांढरी वाटेल ती दाबून धरून त्यांतून निघणाऱ्या आवाजाबरोबर सा लावीन.

उत्तरा:—छे ! तसें कशाला ? तूंच तुझ्या आवाजानें पहिला सा (तसदी न होतां) म्हण, म्हणजे तो पेटीच्या कोणत्या पडद्याशीं मिळतो तें आपण पाहूं ! (ऐकूं) हं ! हं ! म्हण.

प्रभाकर:— सा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ

उत्तरा:—हा तर काळ्या पांचवीबरोबर. म्हणजे दुसऱ्या नियमांमधील अकराव्या पट्टीबरोबर. (कोमल नि् बरोबर) आणि म्हणूनच याला तूं काळी पांचवी किंवा कोमल नि हें नांव न देतां सा हेंच नांव द्यावें आणि एथून दुसरा नियम लावून पहावा. म्हणजे या पट्टीच्या उजव्या हाताला लागलेंच येणाऱ्या पट्टीचें नांव काय होईल सांग.

प्रभाकर:—तिचें नांव कोमल रि् होईल. तिच्या पुढच्या पट्टीचें नांव तीव्र रि, वगैरे दुसरा नियम लागू करावयाचा इतकें मी बरोबर समजलों.

उत्तरा:—घे तें संगीताचें पुस्तक. आपली शालेय संगीत पद्धति.

प्रभाकर:—कोणतें पद काढूं ?

उत्तरा:—आतां कोणतें असें काय म्हणतोस ? डोळे मिटून पुस्तकाचें पान उघड.

प्रभाकर:—हं उघडलें. दोन चरणीं अभंग. पण अभंग म्हणजे काय ?

उत्तरा:—अभंग हें वृत्ताचें नांव आहे. याच्यांत दोन प्रकार असतात. एक चार चरणीं व दुसरा दोन चरणीं. दोन चरणीं म्हणजे दोनच चरणांमध्यें एक कविता होते. व चार चरणीं अभंगामध्यें कवितेचे चार चरण असतात.

प्रभाकर:—राग धानी. राग धानी म्हणजे काय ?

उत्तरा:—राग म्हणजे वरील दुसऱ्या नियमांतून विवक्षित स्वर घेऊन आरोह अवरोह करणें. कारण क्रमानें बारा स्वर (स्वरांचे भेद) घेऊन आरोह केल्यास (वाजवीत गेल्यास) कर्णकटु होतात. म्हणून संगीत शास्त्रांतील तज्ञांनीं ५, ६, ७ अशा स्वरांच्या विवक्षित आरोहावरोहाला राग असें म्हणून त्यांची क्रमानें ओडव, षाडव, संपूर्ण, जाति ठरवून मालकंस, सोहनी, यमन

कल्याण वगैरे नावें ठेविलीं आहेत. आणि तसाच हा धानी राग ओडव षाडव जातीचा आहे. कारण याचा आरोह पांच स्वरांचा असून अवरोहांत सहा स्वर लागतात. आणि तुझ्या या पदाच्या डोक्यावर आरोह अवरोह या सदराखालीं स्वर दिले आहेत ते वाचून पहा. म्हणजे या रागातील पद वाजविण्याकरितां बाजाच्या पेटीच्या कोणकोणत्या पट्टया उपयोगांत आणावयाच्या व कोणकोणत्या पट्टया मुळींच वाजवावयाच्या नाहींत हें आरोह अवरोहावरून कळेल. आणि म्हणून हा आरोह अवरोह पेटींतून शुद्ध कोमल तीव्रादि नियमांनीं शोधून पट्टया ठरवून दहा पांच वेळ वाजवून तयार ठेवावा. म्हणजे रागाचें स्वरूप (धून) ध्यानांत रहाते. व रागाला लागणारे पडदे लक्षांत रहातात. नांवांनीं प म् वगैरे पट्या ध्यानांत रहातात. कित्येक लोक एकाद्या रागाचा आरोह अवरोह डोळे झांकून वाजविण्याइतका तयार करतात.

प्रभाकरः—आरोह अवरोह म्हणजे काय ?

उत्तराः—क्रमानें स्वर चढवीत जाणें याला आरोह असें म्हणतात व स्वर उतरवीत आणणें याला अवरोह असें म्हणतात.

प्रभाकरः—अभंग, राग व आरोहावरोहाचें महत्व मला समजलें. परंतु येथें त्रिताल मात्रा १६ असें लिहिलें आहे हें काय ?

उत्तराः—ताल म्हणजे क्रमानें विवक्षित आंकडे घेऊन कांहीं आंकडे म्हणतांना टाळी वाजवून त्यांचीं आवर्तनें करणें या क्रियेला तज्ञ लोकांनीं ताल असें नांव दिलें आहे. उ० १, २, ३,

=

४ असे सारख्या अवकाशानें आंकडे मोजून एका खालीं टाळी वाजविणें या क्रियेला एकताला असें नांव दिलें आहे. तसेंच

१ २ ३ ४ ५ ६ असे सारख्या अवकाशानें आंकडे मोजून
=   –   ०
एका खालीं टाळी, तिहींखालीं टाळी व पांचाखालीं काल (ताल सोडणें) या क्रियेस रूपक ताल असे नांव दिलें आहे.
तसेंच १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ असें सारख्या अवकाशानें ८
=   –   ०   –
आंकडे घेऊन १ खालीं टाळी ३ खालीं टाळी ५ खालीं काल व ७
=   –   ०   –
खालीं टाळी देण्याच्या क्रियेस प्रचारांत धुमाळी असें नांव दिलें आहे. तसेंच १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२
=   –   ०
१३ १४ १५ १६ असे आंकडे घेऊन १ ५ १३ यांच्या
–   =   –   –
खालीं टाळी व ९ च्या खालीं काल देणें या क्रियेस त्रिताल असें नांव दिलें आहे. वरील क्रमानें कोणत्याही तालाचीं पुनः पुनः आवर्तनें करून मध्यें न थांबतां विवक्षित आंकड्यांखालीं तालकाल देणें या क्रियेस ताल असें म्हणतात. हे सगळे प्रकार तुझ्या या नोटेशनच्या पदांत असणार आहेत. त्याकडे विशेष लक्ष दे. ती माहिती या पुस्तकामध्यें ताल प्रकरणांत सांपडेल.

प्रभाकरः—आतां मी हार्मोनिअम् वाजविण्याचा प्रयत्न करतों.

अभंग [दोन चरणी]

राग-धानी.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) नि॒ सा ग॒ म॒ प नि॒ सां ऽ

उत्तरा:—या प्रत्येक स्वराला सारखा अवकाश देऊन शेवटच्या सां ला दुप्पट अवकाश द्यावा म्हणजे मात्रा ८ होतील.

(अवरोह) सां नि॒ प म॒ ग॒ रि नि॒ सा

उत्तरा:—अवरोहांत आठ मात्रा करण्याकरितां सां नि॒ प म॒ ग॒ रि नि॒ सा असा मुद्दाम अवरोह केला आहे. म्हणजे रि च्या पुढें सा न घेतां नि॒ सा हे स्वर घेतले आहेत. त्यामुळें त्रिताल साधून रागाचेंही स्वरूप पूर्ण साधेल. आरोहावरोहांचीं १०-१२ आवर्तनें बिनचूक वाजवावींत.

प्रभाकर:—झाला माझा आरोह अवरोह तयार.

उत्तरा:—वाजीव पाहूं ग॒ ! आतांच आरोहावरोहामध्यें ग॒ येतच होता. म्हणजे ग॒नि॒म॒ वगैरेंच्या पट्टया कोणकोणत्या याची ओळख तुला झाली पाहिजे. असें झालें म्हणजे पदावरील स्वरमालेच्या अनुक्रमानें ते ते स्वर बोटांना लागलेच सांपडतील. नंतर कवितेचा (स्वरमालेचा) एकाददुसरा समूह वाजविण्यास आरंभ कर.

प्रभाकर:—(वाजवूं लागतो.)

ग॒ ऽ ग॒ ऽ ग॒ ऽ सा ऽ
पा ऽ हूं ऽ जा ऽ तां ऽ

उत्तरा:—वा ! बरोबर पण प्रत्येक स्वराला अवकाश सारखा देऊन तोंडानें म्हण.

प्रभाकर:— ग॒ ऽ ग॒ ऽ ग॒ ऽ सा ऽ

उत्तरा:—अरे बोटानें ग्ऽग्ऽग्ऽसाऽ वाजवून त्याबरोबर तोंडानें पाहूं जातां हें म्हणत जा. आणि पांच सात वेळां म्हटल्यावर त्याच्या पुढील तुकडा ग् ऽ म् ऽ प ऽ प ऽ हा याच रीतीनें वाजीव. व त्या खालील अक्षरें ' एक देव ' हीं तोंडानें म्हण. आणि हा दुसरा तुकडा चार सहा वेळ वाजवून म्हणून बसला म्हणजे पहिला तुकडा व त्यालाच जोडून पुढें दुसरा तुकडा वाजीव व तोंडानें म्हण. असें झालें म्हणजे 'पाहूं जातां एक देव ' याची चाल बसलीच. फक्त तालामध्यें आपण म्हणतों आहोंत इकडे लक्ष पुरवलें म्हणजे झालें.

प्रभाकर:—ओहो, खरेंच नोटेशनवरून हार्मोनिअम्वर पद तर वाजवितां येतेंच. पण मला म्हणतांहि येईल. पुढची कविता (चाल) याच अनुरोधानें बसवून मी तुला थोडक्याच वेळांत वाजवून व गाऊन दाखवितों. (तसें करतो.)

ग् ऽ ग् ऽ	ग् ऽ सा ऽ	ग् ऽ म् ऽ	प ऽ प ऽ
पा ऽ हूं ऽ	जा ऽ तां ऽ	ए ऽ क ऽ	दे ऽ व ऽ ।
=	–	०	–
ग् ऽ म् ऽ	नि् ऽ प ऽ	ग् ऽ ॑रि ऽ	नि़् ऽ सा ऽ
ते ऽ णें ऽ	नि ऽ र्मि ऽ	ये ऽ लें ऽ	स ऽ र्व ऽ ॥
=	–	०	–
प ऽ नि् ऽ	सां ऽ रिं ऽ	नि् ऽ सां ऽ	नि् ऽ प ऽ
पृ ऽ थ्वी ऽ	चं ऽ द्र ऽ	सू ऽ र्य ऽ	ता ऽ रे ऽ ।
=	–	०	–
ग् ऽ म् ऽ	नि् ऽ प ऽ	ग् ऽ ॑रि ऽ	नि़् ऽ सा ऽ
स ऽ र्व ऽ	त्या ऽ चीं ऽ	च ऽ ळे ऽ	कु ऽ रें ऽ ॥
=	–	०	–

प ऽ प ऽ	प ऽ ग् म्	प ऽ नि् ऽ	सां ऽ सां ऽ
अ ऽ न्न ऽ	पा ऽ णीं ऽ	तो ऽ चि ऽ	दे ऽ तो ऽ।
=	–	०	–
नि् ऽ सां ऽ	ग् ऽ रि' ऽ	नि् ऽ सां ऽ	नि् ऽ प ऽ
प्रे ऽ में ऽ	स ऽ वां ऽ	सां ऽ भा ऽ	ळी ऽ तो ऽ॥
=	–	–	•
प ऽ रि' ऽ	सां ऽ रि' ऽ	नि् ऽ सां ऽ	नि् ऽ प ऽ
भा ऽ वें ऽ	भ ऽ जा ऽ	त ऽ या ऽ	दे ऽ वा ऽ
=	–	०	–
ग् ऽ म् ऽ	नि् ऽ प ऽ	ग् ऽ रि ऽ	नि् ऽ सा ऽ
स ऽ र्वे ऽ	सु खा ऽऽ	चा ऽ तो ऽ	ठे ऽ वा ऽ
=	–	०	–

उत्तरा:—हें तूं काय वाजविलेंस व गाइलेंस ? तुला माहीत आहे काय?

प्रभाकर:—हो ! आमच्या गायनाच्या पुस्तकांतील (क्रमिक दुसऱ्या पुस्तकांतील) नोटेशन केलेली दोन चरणीं अभंगाची धानी रागांतील त्रिताला मधील चाल. आतां तूं वाटेल तें पद मला वाजवावयास सांगितलें असतां तें मी वाजवीन.

संगीतशास्त्राच्या तोंडी परीक्षेकरितां नमुन्यादाखल कांहीं प्रश्न.

प्रश्न १ ला:—वरील कोणत्याही रागामधील आरोह अवरोह सांगा.

प्रश्न २ रा:—त्याचप्रमाणें त्या रागांतील वादीसंवादी स्वर सांगा.

प्रश्न ३ रा:—वर दिलेल्या रागामधील तीव्र कोमल स्वर सांगा.

प्रश्न ४ था:—तसेंच त्यांतील वर्ज्य स्वर कोणते ?

प्रश्न ५ वा:—रूपक आणि दादरा यांत काय फरक आहे ?

प्रश्न ६ वा:—केरवा, रूपक, दादरा, धुमाळी, झपताल, झुर ताला, त्रिताल, या तालापैकीं कोणत्याही एका मात्रा किती तें सांगा.

प्रश्न ७ वा:—त्रितालामध्यें कोणकोणत्या मात्रेखालीं ताल येतो ?

प्रश्न ८ वा:—राग म्हणजे काय ?

प्रश्न ९ वा:—ताल म्हणजे काय ?

प्रश्न १० वा:— ध्वनि आणि स्वर यांतील फरक सांगा.

प्रश्न ११ वा:—शुद्ध, कोमल, तीव्रादि बारा स्वर क्रमवार घेऊन आरोह अवरोह का करूं नये ?

प्रश्न १२ वा:—हार्मोनिअमूमधील काळ्या पांढऱ्या पट्ट्यांत सा कोणता ?

प्रश्न १३ वा:—मुख्य तालाची खूण कशी असते ?

प्रश्न १४ वा:—द्विखंड चिन्हाचा केव्हां व कसा उपयोग करतात ?

प्रश्न १५ वा:—मंद्र सप्तकांतील कांहीं स्वर सांगा.

प्रश्न १६ वा:—सोडावयाच्या तालाची (कालाची) खूण कशी करितात ?

प्रश्न १७ वा:—हार्मोनिअमूच्या एका सप्तकांत कोमल स्वर किती ? तसेंच तीव्र स्वर किती ?

प्रश्न १८ वा:—सा कोणत्याही रागांत कोमल होतो काय ?

प्रश्न १९ वा:—पूर्ण सप्तक होण्यास किती स्वरांची अवश्यकता आहे ?

प्रश्न २० वा:—तीन सप्तकांच्या पेटींत शुद्ध, कोमल तीव्रादि मिळून किती स्वर (पट्टया) असतात ?

प्रश्न २१ वा:—स्वर म्हणजे काय ? व त्यांचीं नांवें सांगा.

प्रश्न २२ वा:—मंद्र आणि मध्य यांतील फरक सांगा.

प्रश्न २३ वा:—सात स्वरांपैकीं विकृत स्वर कोणते ?

प्रश्न २४ वा:—जिल्हा म्हणजे काय ? त्याचें थोडक्यांत वर्णन करा.

प्रश्न २५ वा:—रागाची पूर्णता करण्याकरितां कोणकोणत्या प्रकारचीं रूपें असवीं लागतात ?

शुद्धिपत्र.

अशुद्ध.	शुद्ध.	पृष्ठ.	ओळ.	सुटेंपुस्तक.	पृष्ठ.
९	६	१	१३	शिशुसंगीत	१
वि	वी	१०	१६		१०
प ध	प़ ध़	१३	१०		१३
म म	म ज	१४	५		१४
ग	ग्	२४	१४	पुष्प १ लें	८
मि	वी	२८	३		१२
नि	नि़	२८	१६		१२
प	प़	२९	१३		१३
णी	णि	३०	३		१४
मं	गं	३०	४		१४
वरी	परी	३०	५		१४
नि् प	निप	३३	८	पुष्प २ रें	१
रि्	रि	३३	१८		१
वाटेपुढें	वाटे पुढें	३६	५		४
रे'	रे्'	३९	१०		७
घ	ध	५३	९	पुष्प ३ रें	५
नि	नि्	६१	११		१३
सा	सां	६१	१५		१३

अशुद्ध.	शुद्ध.	पृष्ठ.	ओळ.	सुटें पुस्तक.	पृष्ठ.
पंक्ति	पंक्ती	७२	६	पुष्प ४ थें.	१६
दिन राज	दिनराज	७४	५	,,	१८
शिल्पशास्त्र	शिल्पशास्त्र	७७	७	,,	२१
पाठ १२वा	पाठ ११वा	१३४	१	पुष्प ६ वें.	३०
पाठ १३वा	पाठ १२वा	१३६	१	,,	३२
जीजवनपुरि	जीवनपुरि	१३६	९	,,	३२
मघ्यमा	मध्यमा	१६२	८	पुष्प ७ वें	५०
ऽ या ऽ उं	ऽ गा ऽ उं	१६२	१७	,,	५०
मोदहा	मोद हा	१६६	३	,,	५४
यामी	यामीं	१६८	४	,,	५६

शालेय-संगीत-पद्धति.

शिशु-संगीत-बोध.

शिशुवर्गाकरितां

पाठानुक्रम.

पाठ.	वृत्त.	राग.	ताल.	मात्रा.	साहित्य.
१ ला.	स्वरसाधन.	—	—	—	सा.
२ रा.	”	—	—	—	सा प सां.
३ रा.	”	—	—	—	सा ग प.
४ था.	”	—	—	—	देवाला.
५ वा.	मूळाक्षरगीत.	देस.	एकताला.	४	चलाचलारे.
६ वा.	अंजनीगीत.	विहाग.	”	”	देवा तुझिया.
७ वा.	अभंग.	भैरवी.	”	”	उठुनी सकाळीं.
८ वा.	दिंडी.	झिंजोटी.	दादरा.	९	देवरायें.
९ वा.	पद.	मांड.	वि. केरवा.	८	शाळेंत अम्ही.
१० वा.	पद.	धानी.	त्रिताल.	१६	जो प्रभु पावन.
११ वा.	हिंदभूमि.	धानी.	वि. केरवा.	८	हिंदभूमिही.

शिशु-संगीत-बोध.

बालवर्गाकरितां.

स्वरसाधन.

पाठ १ ला.

सा.

पाठ २ रा.

सा ऽ ऽ ऽ प ऽ ऽ ऽ सां ऽ ऽ ऽ प ऽ ऽ ऽ

पाठ ३ रा.

सा ऽ ग ऽ प ऽ ऽ ऽ प ऽ ग ऽ सा ऽ ऽ ऽ
ग ऽ प ऽ सां ऽ ऽ ऽ प ऽ ग ऽ सा ऽ ऽ ऽ

पाठ ४ था.

सा ऽ ग ऽ प ऽ ऽ ऽ प ऽ ग ऽ सा ऽ ऽ ऽ
दे ऽ वा ऽ ला ऽ ऽ ऽ वं ऽ दूं ऽ या ऽ ऽ ऽ
= =

ग ऽ प ऽ सां ऽ ऽ ऽ प ऽ ग ऽ सा ऽ ऽ ऽ
शा ऽ ळे ऽ ला ऽ ऽ ऽ जा ऽ ऊं ऽ या ऽ ऽ ऽ
= =

पाठ ५ वा.

मूळांक्षरांचें गाणें.

चलाचला रे शाळेला । गुरुजीपाशीं शिकण्याला ॥
आळस सगळा झाडोनी । पाट्या पेन्सिलि घेवोनी ॥
जाउनि लवकर गुरूकडे । आपआपुले घेउं धडे ॥
धडे करूनी नीट असे । आनंदवुंया गुरुस कसे ॥

राग देस.

ताल-एकताला. मात्रा-४.

(आरोह) सा रि म् प नी ऽ सां रिं
(अवरोह) सां नि् ध प म् ग रि सा.

सा सा ऽ सा	रि ऽ म् ऽ	प ऽ नी ऽ	सां ऽ ऽ ऽ
च ला ऽ च	ला ऽ रे ऽ	शा ऽ ळे ऽ	ला ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=
नि् ध प ध	म् ऽ प ऽ	नि् ध प म्	ग रे ऽ ऽ
गु रु जी ऽ	पा ऽ शीं ऽ	शि क ण्या ऽ	ला ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=
रि ग रि सा	रि रि म् ऽ	प ऽ नि ऽ	सां ऽ ऽ ऽ
आ ऽ ळ स	स ग ळा ऽ	झा ऽ डो ऽ	नी ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=

नि् ध प ध	म् ऽ प प	नि् ध प म्	ग रे ऽ ऽ
पा ऽ ठ्या ऽ	पे ऽ न्सि लि	घे ऽ वो ऽ	नी ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=
म् ऽ म् म्	प प नि नि	नि सां ऽ नि	सां ऽ ऽ ऽ
जा ऽ उ नि	ल व क र	गु रू ऽ क	डे ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=
नि ऽ नि सां	ऽ नि सां ऽ	रिं सां नि् ध	प ऽ ऽ ऽ
आ ऽ प आ	ऽं पु ले ऽ	घे ऽ उं ध	डे ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=
रि ग सा सा	रि ऽ म् ऽ	प ऽ नि नि	सां ऽ ऽ ऽ
ध डे ऽ क	रू ऽ नी ऽ	नी ऽ ट अ	से ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=
नि् ध प ध	म् म् प ऽ	नि् ध प म्	ग रि ऽ ऽ
आ ऽ नं ऽ	द वुं या ऽ	गु रु स क	से ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=

पाठ ६ वा.

अंजनीगीत.

देवा तुझिया चरणीं नमितों ।
अंतःकरणीं तुज आठवितों ॥
कृपासागरा तुज विनवीतों ।
सांभाळी बाळा ॥ १ ॥

राग बिहाग.

ताल एकताला मात्रा ४.

(आरोह) नि़ सा ग म् प नी सां ऽ
(अवरोह) सां नि ध प म् ग रि सा

सा ऽ ग म्	प प नी ऽ	नि नि सां सां	नि नि प ऽ
दे ऽ वा ऽ	तु झि या ऽ	च र णीं ऽ	न मि तों ऽ
=	=	=	=

ग ऽ ग ऽ	नि नि प ऽ	ग म् ग रि	सा नि़ सा ऽ
अं ऽ तः ऽ	क र णीं ऽ	तु ज आ ऽ	ठ वि तों ऽ
=	=	=	=

प नी ऽ सां	ऽ सां सां ऽ	नि सां नि प	सां ऽ नि ऽ
कृ पा ऽ सा	ऽ ग रा ऽ	तु ज वि न	वी ऽ तों ऽ
=	=	=	=
ग म् ग ऽ	प ऽ ग म्	ग ऽ रि ऽ	सा ऩि सा ऽ
सां ऽ भा ऽ	ळी ऽ बा ऽ	ळा ऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=
सा ऽ ग म्	प ऽ नि ध	सां ऽ नि सां	नि ऽ प ऽ
सां ऽ भा ऽ	ळी ऽ बा ऽ	ळा ऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=
ग म् ग ऽ	प ऽ ग म्	ग ऽ रे ऽ	सा ऩि सा ऽ
सां ऽ भा ऽ	ळी ऽ बा ऽ	ळा ऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=

पाठ ७ वा.

अभंग (चार चरणीं.)

उठूनी सकाळीं भजतो देवाला ॥
आईला बापाला नमीतसे ॥ १ ॥
धुऊनी पुसूनी अंग साफ करी ॥
कामा झटकरी लागतसे ॥ २ ॥

राग भैरवी.

ताल एक-ताला. मात्रा ४.

(आरोह) नि़् सा ग् म् प ध् नी् सां.
(अवरोह) सां नि् ध् प म् ग् रि् सा.

रि् ऽ सा ऽ	ध़् ऽ नि़् ऽ	सा ऽ ग् रि्	ग् ऽ ऽ ऽ
उ ऽ ठू ऽ	नी ऽ स ऽ	का ऽ ऽ ऽ	ळीं ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=
रि् ऽ सा ऽ	ग् ऽ म् ऽ	ग् ऽ रि् ऽ	सा ऽ ऽ ऽ
भ ऽ ज ऽ	तो ऽ दे ऽ	वा ऽ ऽ ऽ	ला ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=

नि॒ ऽ सा ऽ	प ऽ प ऽ	ध॒ ऽ ऽ ऽ	प ऽ ऽ ऽ
आ ऽ ई ऽ	ला ऽ बा ऽ	पा ऽ ऽ ऽ	ला ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=
प ऽ ऽ ऽ	ध॒ ऽ ऽ ऽ	म॒ ऽ प ऽ	म॒ ऽ ऽ ऽ
न ऽ ऽ ऽ	मी ऽ ऽ ऽ	त ऽ ऽ ऽ	से ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=
ध॒ ऽ ऽ ऽ	प ऽ म॒ ऽ	ग॒ ऽ रि॒ ऽ	सा ऽ ऽ ऽ
न ऽ ऽ ऽ	मी ऽ ऽ ऽ	त ऽ ऽ ऽ	से ऽ ऽ ऽ
=	=	=	=

पाठ ८ वा.

दिंडी.

देवरायें आकाश निळें केलें ।
वरी रविशशि तारेहि बैसवीले ॥
हिरे सुंदर हे काय चमकताती ।
अहा ! नयनांना तोष किती देती ॥१॥

राग झिंजोटी.

ताल दादरा. मात्रा ६.

(आरोह) प़ ध़ सा रि ग म् प ऽ.

(अवरोह) प म् ग रि सा नि ध प़.

सा ऽ रि	ग ऽ ग	ऽ ग ऽ	ग ऽ ग	ग ग म्
दे ऽ व	रा ऽ यें	ऽ आ ऽ	का ऽ श	नि ळें ऽ
०	=	०	=	०

रि ग म्	प ग म्	ग ऽ रि
के ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ	लें ऽ ऽ
=	०	=

सा सा नि़	सा सा रि	रि ग रि	सा ऽ नि़	प़ ऽ प़
व री ऽ	र वि श	शि ता ऽ	रे ऽ हि	बै ऽ स
०	=	०	=	०

ग़ प़ ध़	सा रि ग	सा ऽ ऽ
वि ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ	ले ऽ ऽ
=	०	=

ग ग म् प ऽ प प प ऽ प ध प म् ग ग
हि रे ऽ सुं ऽ द र हे ऽ का ऽ य च म क
० = ० = ०

सा ग म् प ग म् ग ऽ ऽ
ता ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ती ऽ ऽ
= ० =

प प ऽ ग म् ग रे सा ऽ नि् ऽ ध् प् प् ऽ
अ हा ऽ न य नां ऽ ना ऽ तो ऽ ष किती ऽ
० = ० = ०

ग् प् ध् सा रे ग सा ऽ ऽ
दे ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ती ऽ ऽ
= ० =

पाठ ९.

पद.

शाळेंत अम्ही या येतों । आनंदें सगळे शिकतों ॥
संपतां धडे मग जातों । खेळांत दंग त्या होतों ॥
अभ्यास अम्हां जो येतो । तुम्हांस सर्व तो कथितों ॥
अक्षरें सकल तीं मजला ।
वाचण्या येत लिहिण्याला ।
नांवेंही भाऊ विमला ।
मज गोष्ट येत सांगाया । आवडेल तुम्हां ऐकाया ॥१॥

जिल्हा—मांड.

ताल-विलंवित केरवा मात्रा ८.

(आरोह) सा ऽ ग म् प ध सां ऽ
(अवरोह) सां नि् ध प म् ग रि सा

प ऽ ध ऽ सा सा	सा ऽ रि ऽ	ध ऽ ऽ ऽ	प ऽ
शा ऽ ळें ऽ त अ	म्ही ऽ या ऽ	ये ऽ ऽ ऽ	तों ऽ
=	०	=	०

म् प ग म् ग रि	सा रि ग म्	रि ग सा ऽ	ऽ ऽ
आ ऽ नं ऽ दें ऽ	स ग ळे ऽ	शि क तों ऽ	ऽ ऽ
=	०	=	०

ग म्	प प ऽ प	प ध नि् ऽ	प ध प ऽ	ऽ ऽ
अ ऽ	क्ष रें ऽ स	क ल तीं ऽ	म ज ला ऽ	ऽ ऽ
	=	०	=	०
ग म्	प प ऽ प	ऽ ध नि् नि्	प ध प ऽ	ऽ ऽ
वा ऽ	चण्याऽ ये	ऽ त लि हि	ण्या ऽला ऽ	ऽ ऽ
	=	०	=	०
ग म्	प ऽ प ग	म् नि् ध नि्	प ध प ऽ	ऽ ऽ
नां ऽ	वें ऽ ही ऽ	भा ऽ ऊ ऽ	वि.म ला ऽ	ऽ ऽ
	=	०	=	०
प़ प	ध ऽ सा सा	ऽ सा रि ऽ	ध ऽ ऽ ऽ	प ऽ
म ज	गो ऽ ष्ट ये	ऽ त सां ऽ	गा ऽ ऽ ऽ	या ऽ
	=	०	=	०
म् प	ग ऽ रि सा	सा रि ग म्	रि ग सा ऽ	ऽ ऽ
अ त्र	डे ऽ ल तु	म्हां ऽ ऐ ऽ	का ऽ या ऽ	ऽ ऽ
	=	०	=	०

पाठ १० वा.

पद.

जो प्रभु पावन करि मति विकसन ।
करु ती चिंतन त्याचें अनुदिन ॥ धृ० ॥
देत सदय मम वाणी अनुपम ।
सतत करो ती प्रभुगुण गायन ॥ १ ॥

राग धानी.

ताल त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) नि् सा ग् म् प नि् सां रि'
(अवरोह) सां नि् प म् ग् रि नि् सा.

ग् ऽ ग् सा	ग् म् प प	ग् म् नि् प	ग् रि नि् सा
जोऽ प्र भु	पा ऽ व न	क रि म ति	वि क स न
=	–	०	–

प नि् सां रि'	नि् सां नि्प	ग् म् नि् प	ग् रि नि् सा
क रु ती ऽ	चिं ऽ त न	त्या ऽ चें ऽ	अ नु दि न
=	–	०	–

प नि् प नि्	सां नि् सां सां	सां ग् रिं सां	नि् सा नि् प
दे ऽ त स	द य म म	वा ऽ णी ऽ	अ नु प म
=	—	०	—
प रिं सां रिं	नि् सां नि् प	ग् म् नि् प	ग् रि नि़् सा
स त त क	रो ऽ ती ऽ	प्र भु गु ण	गा ऽ य न
=	—	०	—

पाठ ११ वा.

हिंदभूमि.

हिंदभूमि ही जननी अमुची
प्रिय आम्हांला बहु गमते ।
आम्हावरि उपकार तियेचे
कधीं न आम्हीं विसरूं ते ॥

राग धानी.

ताल (विलंबित केरवा,) मात्रा ८.

(आरोह) नि़् सा ग् म् प नि् सां रिं.

(अवरोह) सां नि् प म् ग् रि नि़् सा.

नि़ ऽ सा ग़	ऽ ग़ ग़ म़	प प प ऽ	प नि़ प म़
हिं ऽ द भू	ऽ मि हीऽ	ज न नीऽ	अ मु च्ची ऽ
=	०	=	०
ग़ ग़ ग़ म़	प नि़ प म़	ग़ रि ग़ रि	सा ऽ ऽ ऽ
प्रि य आ ऽ	म्हां ऽ लाऽ	ब हु ग म	ते ऽ ऽ ऽ
≠	०	=	०
प ऽ सां ऽ	नि़ नि़ सां सां	प ऽ नि़ नि़	प म़ प ऽ
आ ऽ म्हां ऽ	व रि उ प	का ऽ र ति	ये ऽ चे ऽ
=	०	=	०
ग़ म़ ग़ म़	प नि़ प म़	ग़ रि ग़ रि	सा ऽ रि ऽ
क धीं ऽ न	आ ऽ म्हींऽ	वि स रूं ऽ	ते ऽ ऽ ऽ
=	०	=	०

शालेय-संगीत-पद्धति.

पुष्प १ लें.

पहिल्या इयत्तेकरितां.

पाठानुक्रम.

पाठ.	वृत्त.	राग.	ताल.	मात्रा.	साहित्य.
१ ला.	स्वरसाधन.	–	एकताला.	४	सारिगम्.
२ रा.	,,	–	,,	,,	दुगण.
३ रा.	,,	–	,,	,,	सा सा रि रि.
४ था.	,,	–	,,	,,	दुगण.
५ वा.	अभंग (४ चरणी)	भैरवी.	त्रिताल.	१६	कांरेनाठवीसी.
६ वा.	अभंग (२ च णीं)	धानी.	,,	,,	खोटेंकधीं.
७ वा.	पद.	ख.बरवा.	,,	,,	देवाजीनें.
८ वा.	चेंडूचेंगाणें.	सोरठ.	,,	,,	वॉहवा वॉहवा.
९ वा.	पाळणा.	पिलू.	एकताला.	४	सुतार उत्तमसा.
१० वा.	पद.	पिलू जं.	धुमाळी.	८	हेंरम्यनील.
११ वा.	लक्षणगीत.	भैरवी.	वि.केरवा.	८	जनमन.

पुष्प १ लें.

पहिल्या इयत्तेकरितां.

स्वरसाधन.

पाठ १ ला.

ताल एकताला. मात्रा ४.

(आरोह) सा ऽ रि ऽ ग ऽ म् ऽ प ऽ ध ऽ नी ऽ सां ऽ
= = = =

(अवरोह) सां ऽ नी ऽ ध ऽ प ऽ म् ऽ ग ऽ रि ऽ सा ऽ
= = = =

पाठ २ रा.

ताल एकताला. मात्रा ४.

[दुगण]

(आरोह) सा रि ग म् प ध नि सां
= =

(अवरोह) सां नि ध प म् ग रि सा
= =

पाठ ३ रा.

ताल एकताला, मात्रा ४.

(आरोह)	सासा	रिरि	गग	मम्	पप	धध	निनि	सांसां
	=		=		=		=	
(अवरोह)	सांसां	निनि	धध	पप	मम्	गग	रिरि	सासा
	=		=		=		=	

पाठ ४ था.

ताल एकताला. मात्रा ४.

[दुगुण]

(आरोह)	सासा	रिरि	गग	मम्	पप	धध	निनि	सांसां
	=				=			
(अवरोह)	सांसां	निनि	धध	पप	मम्	गग	रिरि	सासा
	=				=			

पाठ ५ वा.

अभंग (चार चरणी)

कां रे नाठवीसी कृपाळू देवासी ।
पोषितो जगासी एकलाची ॥ १ ॥
फुटे तरुवर उष्णकाळमासीं ।
जीवन तयासी कोण घाली ॥ २ ॥

राग भैरवी.

ताल त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) नि् सा ग् म् प ध् नी् सां
(अवरोह) सां नि् ध् प म् ग् रि् सा.

रि् ऽ सा ऽ	ध् ऽ नि् ऽ	सा ऽ ग् रे्	ग् ऽ ऽ ऽ
कां ऽ रे ऽ	ना ऽ ठ ऽ	वी ऽ ऽ ऽ	सी ऽ ऽ ऽ
	–	=	–

रि् ऽ सा ऽ	ग् ऽ म् ऽ	ग् ऽ रि् ऽ	सा ऽ ऽ ऽ
कृ ऽ पा ऽ	ळू ऽ दे ऽ	वा ऽ ऽ ऽ	सी ऽ ऽ ऽ
	–	=	–

नि् ऽ सा ऽ	प ऽ प ऽ	ध् ऽ ऽ ऽ	प ऽ ऽ ऽ
पो ऽ षि ऽ	तो ऽ ज ऽ	गा ऽ ऽ ऽ	सी ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–

प ऽ ऽ ऽ	ध् ऽ ऽ ऽ	म् ऽ प ऽ	म् ऽ ऽ ऽ
ए ऽ ऽ ऽ	क ऽ ऽ ऽ	ला ऽ ऽ ऽ	ची ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–

ध् ऽ ऽ ऽ	प ऽ म् ऽ	ग् ऽ रे् ऽ	सा ऽ ऽ ऽ
ए ऽ ऽ ऽ	क ऽ ऽ ऽ	ला ऽ ऽ ऽ	ची ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–

पाठ ६ वा.

अभंग (दोन चरणी.)

खोटें कधीं बोलूं नये ।
चोरी कधीं करूं नये ॥ १ ॥
शिवी कोणा देऊं नये ।
कोणासंगें भांडूं नये ॥ २ ॥

राग धानी.

ताल त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) नि़् सा ग् म् प नि् सां रिं

(अवरोह) सां नि् प म् ग् रि नि़् सा.

ग् ऽ ग् ऽ	ग् ऽ सा ऽ	ग् ऽ म् ऽ	प ऽ प ऽ
खो ऽ टें ऽ	क ऽ धीं ऽ	बो ऽ लूं ऽ	न ऽ ये ऽ
=	−	०	−
ग् ऽ म् ऽ	नी् ऽ प ऽ	ग् ऽ रि ऽ	नि् ऽ सा ऽ
चो ऽ री ऽ	क ऽ धीं ऽ	क ऽ रूं ऽ	न ऽ ये ऽ
=	−	०	−
प ऽ नी् ऽ	सां ऽ रिं ऽ	नि् ऽ सां ऽ	नि् ऽ प ऽ
शि ऽ वी ऽ	को ऽ णा ऽ	दे ऽ ऊं ऽ	न ऽ ये ऽ
=	−	०	−
ग् ऽ म् ऽ	नी् ऽ प ऽ	ग् ऽ रि ऽ	नि़् ऽ सा ऽ
को ऽ णा ऽ	सं ऽ गें ऽ	भां ऽ डूं ऽ	न ऽ ये ऽ
=	−	०	−

पाठ ७ वा.

पद.

देवाजीनें करुणा केली ।
भातें पिकुनी पिवळीं झालीं ॥
देवाजीच्या नांवा घेउनि ।
तयार व्हा रे करूं कापणी ॥ १ ॥

राग खमाज—बरवा.

ताल त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) नि सा ग म् प ध नि सां
(अवरोह) सां नि् ध प म् ग् रि सा.

नी ऽ नी ऽ	सां ऽ प ध	सां सां नि् ध	प ध प ऽ
दे ऽ वा ऽ	जी ऽ नें ऽ	क रु णा ऽ	के ऽ ली ऽ
०	—	=	—
ध ऽ प म्	ग रि सा रि	प प ग म्	रि ग सा ऽ
भा ऽ तें ऽ	पि कु नी ऽ	पि व ळीं ऽ	झा ऽ लीं ऽ
०	—	=	—

नी ऽ नी ऽ	सां ऽ प ध	सां सां नि् ध	प ध प प
दे ऽ वा ऽ	जी ऽ च्या ऽ	नां ऽ वा ऽ	घे ऽ उ नि
०	–	=	–
ध ध प म्	ग् रि सा रि	प प ग म्	रि ग सा ऽ
त या ऽ र	व्हा ऽ रे ऽ	क रूं ऽ का	ऽ प णी ऽ
०	–	=	–

पाठ ८ वा.

चेंडूचें गाणें.

वॉहवा वॉहवा चेंडू हा । सुंदर कितितरि खचित अहा ॥
तर तो आपण घेउनियां । सगळे मिळुनी खेळूं या ॥ध्रु॥
अम्हि फेकूं । अम्हि झेलूं ॥
तुम्हि फेका । तुम्हि झेला ॥
आतां थोडे दूर सरूं । हो हो चेंडुस वाट करूं ॥ १ ॥

राग सोरठ.

ताल त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रि म् प नि ऽ सां रिं.

(अवरोह) सां नि् ध प म् ग रि सा.

सा सा सा ऽ	रि रि म् ऽ	प ऽ नी ऽ	सां ऽ रिं ऽ
वॉ ह वा ऽ	वॉ ह वा ऽ	चें ऽ डू ऽ	हा ऽ ऽ ऽ
—	०	—	=
नि् ध प ध	म् म् प प	नि् ध प म्	ग रि ऽ ऽ
सुं ऽ द र	कि ति त रि	ख चि त अ	हा ऽ ऽ ऽ
—	०	—	=
सा सा सा ऽ	रि ऽ म् म्	प ऽ नि नि	सां ऽ रिं ऽ
त र तो ऽ	आ ऽ प ण	घे ऽ उ नि	यां ऽ ऽ ऽ
—	०	—	=
नि् ध प ध	म् म् प ऽ	नि् ध प म्	ग रि ऽ ऽ
स ग ळे ऽ	मि ळु नी ऽ	खे ऽ ळूं ऽ	या ऽ ऽ ऽ
—	०	—	=

म् म् म् ऽ	प ऽ नी ऽ	नि सां रिं नि	सां ऽ ऽ ऽ
अ म्हि फे ऽ	कूं ऽ ऽ ऽ	अ म्हि झे ऽ	लूं ऽ ऽ ऽ
—	०	—	=
नि नि नि ऽ	सा ऽ ऽ ऽ	रिं सा नि् ध	प ऽ ऽ ऽ
तु म्हि फे ऽ	का ऽ ऽ ऽ	तु म्हि झे ऽ	ला ऽ ऽ ऽ
—	०	—	=
रि ग सा ऽ	रि ऽ म् ऽ	प ऽ नि नि	सां ऽ रिं ऽ
आ ऽ तां ऽ	थो ऽ डे ऽ	दू ऽ र स	रूं ऽ ऽ ऽ
—	०	—	=
नि् ध प ध	म् ऽ प प	नि् ध प म्	ग रि ऽ ऽ
हो ऽ हो ऽ	चें ऽ डु स	वा ऽ ट क	रूं ऽ ऽ ऽ
—	०	—	=

पाठ ९ वा.

पाळणा.

सुतार उत्तमसा तुजसाठीं मिळमिला।
पाळणा रंगित बनवीला ॥
चहुं बाजूंनीं राघुमोर बसवीले।
पाळण्यांत बाळ निजवीलें ॥
निजानिज बाळा झोके देत मी तुजला।
खेळुनी बाळ बहु दमला।

राग पिलू.

ताल एकताला, मात्रा ४.

[आरोह] म् प नि सा रि ग् म् प.
(अवरोह) प म् ग् रि् सा नि ध् प.

सा सा ऽ नि	सा रि ग् रि	रि ग् म् प	ग् रि सा नि
सु ता ऽ र	उ ऽ त्त म	सा ऽ ऽ ऽ	तु ज सा ऽ
=	=	=	=
नि सा रि ग्	ग् रि सा ऽ	नि ऽ ध् म्	प नि ऽ नि
ठी ऽ मि ळ	वी ऽ ला ऽ	ऽ ऽ पा ऽ	ळ णा ऽ रं
=	=	=	=

सा सा प प	ग् रि सा ऽ	ऽ ऽ सा नि॒	सा ऽ ग् ऽ
गि त ब न	वी ऽ ला ऽ	ऽ ऽ च हुं	बा ऽ जूं ऽ
=	=	=	=
ग् म् प ऽ	ग् रि सा नि॒	नि॒ सा रि ग्	ग् रि सा ऽ
नी ऽ ऽ ऽ	रा ऽ घु मो	ऽ र ब स	वी ऽ ले ऽ
=	=	=	=
ऽ ऽ म्॒ प॒	नि॒ ऽ नि॒ सा	ऽ सा प प	ग् रि सा ऽ
ऽ ऽ पा ळ	ण्यां ऽ त बा	ऽ ळ नि ज	वी ऽ ले ऽ
=	=	=	=
प प प प	प ऽ प ध्	प म् ग् रि	ग् रि सा नि॒
नि ज नि ज	बा ऽ ळा ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ	झो ऽ के दे
=	=	=	=
ऽ सा रि ग्	ग् रि सा ऽ	नि॒ ऽ ध्॒ म्॒	प नि॒ ऽ सा
ऽ त मी ऽ	तु ज ला ऽ	ऽ ऽ ख ऽ	ळु नी ऽ बा
=	=	=	=
	ऽ सा प प	ग् रि सा ऽ	
	ऽ ळ ब हु	द म ला ऽ	
	=	=	

पाठ १० वा.

पद.

हें रम्य नील नभ राचिलें । तेजानें सारें भरलें ॥ कुणी बरें॥
हीं फुलें सुमंधें भरली । रंगांनीं चित्रित केली ॥ कुणि बरें॥
हें करी । सर्व तो हरी । कुशल बहुवरी । जयाची माया॥
राक्षिते जगाला साऱ्या । नमुं तया ॥ १ ॥

राग पिलू जंगला.

ताल धुमाळी मात्रा ८.

[आरोह] धृ नि स रि ग म् प
[अवरोह] प म् ग् रि स नि् धृ

नि सा ग् ऽ ग् ग् ऽ ग् ग् रि नि स रि ग् सा रि
हें ऽ र ऽम्य नी ऽ ल न भ र चि लें ऽ ऽ ऽ
— = — ० — = — ०

ग ऽ ग ऽ म् ऽ ग् रि ग् रि सा रि सा ऽ ऽ ऽ ध नि्
ते ऽ जा ऽ नें ऽ सा ऽ रें ऽ भ र लें ऽ ऽ ऽ कु णि
— = — ० — = — ० —

रि सा ऽ ऽ ऽ ऽ नि् सा ग् ग् ऽ ग् ग् म् ग् रि
ब रें ऽ ऽ ऽ ऽ हीं ऽ फु लें ऽ सु गं ऽ धें ऽ
= — ० — = — ० —

निसारिग् सारिग ऽ   ग ऽ म् ऽ ग् रि ग् रि
भ र लींऽऽऽ रं ऽ   गाऽ नें ऽ चि ऽ त्रि त
= – ० –   = – ० –

सा रि साऽऽऽ ध नि्   रि साऽ ऽऽ ऽ ग म्
के ऽ लींऽऽऽ कु णिं   ब रें ऽऽऽ ऽ हें ऽ
= – ० –   ० – ० –

प प ऽ प ऽ प ग म्   प प ऽ प प प ग म्
क री ऽ स ऽ वें तो ऽ   ह री ऽ कु श ल ब हु
= – ० –   = – ० –

प प ऽ प प ऽ म् ऽ   ग् ऽ ग् ग् ग् ऽ ग् रि
प री ऽ ज याऽ ची ऽ   मा ऽ यॉ ज या ऽ ची ऽ
= – ० –   = – ० –

नि सा रि ग् सा रि ग ऽ   ग म् ऽ म् ग् रि ग् रि
मा ऽ या ऽ ऽ ऽ र ऽ   क्षि ते ऽ ज गा ऽ ला ऽ
= – ० –   = – ० –

सा रि सा ऽ ऽ ऽ ध नि्   रि सा ऽ ऽ ऽ ऽ
सा ऽ न्या ऽ ऽ ऽ न मुं   त या ऽ ऽ ऽ ऽ
= – ० –   = – ०

पाठ ११ वा.

लक्षणगीत.

जनमन रमवी किती भैरवी ।
सकलहि कोमल सुरां शोभवी ॥ धृ ॥
धैवत वादी गा संवादी ।
प्रभातकालीं बहू तोषवी ॥ १ ॥

राग भैरवी.

ताल (विलंबित)-केरवा मात्रा ८.

सा ग् ग् म्	ग् प म् ऽ	ग् ग् ऽ सा	ऽ रे् सा ऽ
ज न म न	र म वी ऽ	किती ऽ भै	ऽ र वी ऽ
=	०	=	०
ध् ध् ध् ध्	ध् ऽ ध् ध्	प प म् ग्	ऽ प म् ऽ
स क ल हि	को ऽ म ल	सु रां ऽ शो	ऽ भ वी ऽ
=	०	=	०
ध् म् ध् नि्	सां ऽ सां ऽ	नि् रें् सां नि्	ध् ऽ प ऽ
धै ऽ व त	वा ऽ दी ऽ	गा ऽ सं ऽ	वा ऽ दी ऽ
=	०	=	०
सा ग् ऽ म्	ग् प म् ऽ	ग् ग् ऽ सा	ऽ रे् सा ऽ
प्र भा ऽ त	का ऽ लीं ऽ	ब हू ऽ तो	ऽ ष वी ऽ
=	०	=	०

पुष्प २ रें.

दुसऱ्या इयत्तेकरितां.

स्वरसाधन.

पाठ १ ला.

ताल–रूपक. मात्रा ६.

(आरोह)	सा ग	रि म्	ग प	म् ध	प नि	ध सां
	=	–	०	=	–	०
(अवरोह)	सां ध	नि् प	ध म्	प ग	म् रि	ग सा
	=	–	०	=	–	०

पाठ २ रा.

ताल–दादरा, मात्रा ६.

(आरोह)	सा रि ग	रि ग म्	ग म् प	म् प ध
	=	०	=	०
	प ध नि	ध नि सां		
	=	०		
(अवरोह)	सां नि ध	नि ध प	ध प म्	प म् ग
	=	०	=	०
	म् ग रि	ग रि् सा		
	=	०		

पाठ ३ रा.

ताल दादरा, मात्रा ६.

(आरोह)	सा रि सा	रि ग रि	ग म् ग	म् प म्
	=	०	=	०
	प ध प	ध नि ध	नि सां नि	सां रिं सां
	=	०	=	०
(अवरोह)	सां रिं सां	नि सां नि	ध नि ध	प ध प
	=	०	=	०
	म् प म्	ग म् ग	रि ग रि	सा रि सा
	=	०	=	०

पाठ ४ था.

अभंग (दोन चरणी.)

पाहूं जातां एक देव ।
तेणें निर्मियेलें सर्व ॥
पृथ्वी चंद्र सूर्य तारे ।
सर्व त्याचींच लेकुरें ॥

राग धानी.

ताल त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) नि॒ सा ग॒ म॒ प नि॒ सां रिं

(अवरोह) सां नि॒ प म॒ ग॒ रि नि॒ सा.

ग॒ ऽ ग॒ ऽ	ग॒ ऽ सा ऽ	ग॒ ऽ म॒ ऽ	प ऽ प ऽ
पा ऽ हूं ऽ	जा ऽ तां ऽ	ए ऽ क ऽ	दे ऽ व ऽ
=	–	०	–
ग॒ ऽ म॒ ऽ	नि॒ ऽ प ऽ	ग॒ ऽ रि ऽ	नि॒ ऽ सा ऽ
ते ऽ णें ऽ	नि ऽ र्मि ऽ	ये ऽ लें ऽ	स ऽ र्व ऽ
=	–	०	–
प ऽ नि॒ ऽ	सां ऽ रिं ऽ	नि॒ ऽ सां ऽ	नि॒ ऽ प ऽ
पृ ऽ थ्वी ऽ	चं ऽ द्र ऽ	सू ऽ र्य ऽ	ता ऽ रे ऽ
=	–	०	–
ग॒ ऽ म॒ ऽ	नी॒ ऽ प ऽ	ग॒ ऽ रि ऽ	नि॒ ऽ सा ऽ
स ऽ र्व ऽ	त्या ऽ चीं ऽ	च ऽ ले ऽ	कु ऽ रें ऽ
=	–	•	–

पाठ ५ वा.

इंद्रवज्रा.

झाडींतुनी हे उडुनी प्रभातीं ।
पक्षी कसे मंजुळ शब्द गाती ॥
वाटेपुढें भाटजमाव झाला ।
गानें स्तवीतो रविराजयाला ॥ १ ॥

राग भैरवी.

ताल रूपक, मात्रा ६.

(आरोह) नि़ सा ग् म् प ध् नि् सां
(अवरोह) सां नि् ध् प म् ग् रि् सा.

ग्	ऽ	प	ऽ	ऽ	प	ध्	ऽ	प	ऽ	ऽ	ऽ
झा	ऽ	डीं	ऽ	ऽ	तु	नी	ऽ	हे	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	

प	प	ध्	ऽ	ऽ	नि्	ध्	प	म्	ऽ	ग्	ऽ
उ	डु	नी	ऽ	ऽ	प्र	भा	ऽ	तीं	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	

प	ऽ	ध्	ऽ	ऽ	प	म्	प	ग्	ऽ	सा	ऽ
प	ऽ	क्षी	ऽ	ऽ	क	से	ऽ	ऽ	ऽ	मं	ऽ
=		–		०		=		–		०	
सा	रि्	ग्	ऽ	ऽ	म्	ग्	रि्	सा	ऽ	ऽ	ऽ
जु	ळ	श	ऽ	ऽ	ब्द	गा	ऽ	ती	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	
ध्	म्	ध्	ऽ	ऽ	नि्	सां	नि्	सां	ऽ	ऽ	सां
वा	ऽ	टे	ऽ	ऽ	पु	ढे	ऽ	भा	ऽ	ऽ	ट
=		–		०		=		–		०	
नि्	सां	नि्	सां	रिं	सां	नि्	ध्	प	ऽ	ऽ	ऽ
ज	मा	ऽ	ऽ	ऽ	व	झा	ऽ	ला	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	
प	ऽ	ध्	ऽ	ऽ	प	म्	प	ग्	ऽ	ऽ	ऽ
गा	ऽ	नें	ऽ	ऽ	स्त	वी	ऽ	तो	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	
सा	रि्	ग्	म्	प	म	ग्	रि्	सा	ऽ	ऽ	ऽ
र	वि	रा	ऽ	ऽ	ज	या	ऽ	ला	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	

पाठ ६ वा.

भुजंगप्रयात.

सुटे मंद वारा डुले सर्व रान ।
दिसे जीव आला, भरे अंगिं जोम ॥
करायास कामें मना हौस वाटे ।
प्रभातीं असा फार आनंद दाटे ॥ १ ॥

राग भैरवी.

ताल दादरा, मात्रा ६.

(आरोह) सा रे॒ ग॒ म॒ प ध॒ नि॒ सां.
(अवरोह) सां नि॒ ध॒ प म॒ ग॒ रि॒ सा.

प	प ऽ ऽ	प ऽ प	ध॒ ऽ ऽ	प ऽ
सु	टे ऽ ऽ	मं ऽ द	वा ऽ ऽ	रा ऽ
	=	०	=	०
प	प ऽ ऽ	ध॒ ऽ नि॒	ध॒ प म॒	ग॒ ऽ
डु	ले ऽ ऽ	स ऽ र्व	रा ऽ ऽ	न ऽ
	=	०	=	०

प	प ऽ ऽ	ध् ऽ प	प ऽ ऽ	ग् ऽ
दि	से ऽ ऽ	जी ऽ व	आ ऽ ऽ	ला ऽ
	=	०	=	•
सा	सा ऽ रे्	ग् ऽ म्	रे् ऽ ऽ	सा ऽ
भ	रे ऽ ऽ	अं ऽ गिं	जो ऽ ऽ	म ऽ
	=	०	=	०
ध्	ध् ऽ म्	ध् ऽ नि्	सां ऽ ऽ	सां ऽ
क	रा ऽ ऽ	या ऽ स	का ऽ ऽ	में ऽ
	=	०	=	०
सां	नि् ऽ ऽ	सां ऽ सां	रें सां नि्	ध् प
म	ना ऽ ऽ	हौ ऽ स	वा ऽ ऽ	टे ऽ
	=	०	=	०
प	प ऽ ऽ	ध् ऽ नि्	ध् प म्	ग् ऽ
प्र	भा ऽ ऽ	तीं ऽ अ	सा ऽ ऽ	फा ऽ
	=	०	=	०
ग्	सा ऽ रे्	ग् ऽ म्	ग् ऽ रे्	सा ऽ
र	आ ऽ ऽ	नं ऽ द	दा ऽ ऽ	टे ऽ
	=	०	=	०

पाठ ७ वा.

कामदा

चार वेळ तो ह्यापरी पडे ।
जाय बापुडा भागुनी पुढें ॥
आस खुंटली येतसे रडें ।
आंग टाकुनी भूमिसी पडे ॥ १ ॥

राग बागेश्री.

ताल दादरा, मात्रा ६.

(आरोह) नि् सा ग् म् ध ऽ नि् सां.

(अवरोह) सां नि् ध म् ग् ऽ रि सा.

सा ऽ सा	नि् रि सा	नि् ऽ ध	ऽ नि् ऽ
चा ऽ र	वे ऽ ळ	तो ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ
=	०	=	०
सा ऽ सा	म् ऽ ग्	म् ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ
ह्या ऽ प	री ऽ प	डे ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ
=	०	=	०
ध ऽ ध	नि् ऽ नि्	ध ऽ म्	ऽ ग् ऽ
जा ऽ य	बा ऽ पु	डा ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ
=	०	=	०

म् ऽ ग्	म् ग् रि	सा ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ
भा ऽ गु	नी ऽ पु	ढें ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ
=	०	=	०
म् ग् म्	नि् ध नि्	सां ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ
आ ऽ स	खुं ऽ ट	ली ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ
=	०	=	०
सां ऽ सां	नि् रें सां	नि् ऽ ध	ऽ म् ऽ
ये ऽ त	से ऽ र	डें ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ
=	०	=	०
ध ऽ ध	नि् ऽ नि्	ध ऽ म्	ऽ ग् ऽ
आं ऽ ग	टा ऽ कु	नी ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ
=	०	=	०
म् ऽ ग्	म् ग् रि	सा ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ
भू ऽ मि	सी ऽ प	डे ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ
=	०	=	०

पाठ ८ वा.

साकी. (प्रकार १ ला)

पांचहि वेळां यत्न करुनिया आलें यश न तयाला ।
गरिब बापुडा कोळी तेव्हां दुःखी अतिशय झाला ॥ १ ॥
हिंमत धरुनी फिरुनि आणखीं धागा चढुनी गेला ।
परि जाळ्यामधिं शिरतांना तो झोक जाउनी पडला ॥२॥

राग भैरवी.

ताल त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) नि् सा ग् म् प ध् नि् सां.
(अवरोह) सां नि् ध् प म् ग् रि् सा.

सा ऽ नि् नि्	सा ऽ ग् म्	प ऽ प प	प ध् प ऽ
पां ऽ च हि	वे ऽ ळां ऽ	य ऽ त्न क	रु नि या ऽ
•	–	=	–

ग् ऽ प ऽ	प प ध् नि्	ध् ऽ प म्	ग् रि् सा ऽ
आ ऽ लें ऽ	य श न त	या ऽ ऽ ऽ	ला ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–

प प प प	ऽ प ध् ऽ	म् ऽ प ऽ	ग् ऽ म् ऽ
ग रि ब बा	ऽ पु डा ऽ	कोऽळीऽ	तेऽव्हांऽ
०	—	=	—
रि् ऽ सा ऽ	सा रि् ग् म्	ग् ऽ रि् ऽ	साऽ ऽ ऽ
दुः ऽ खी ऽ	अ ति श य	झाऽ ऽ ऽ	लाऽ ऽ ऽ
०	—	=	—
ध् ऽ ध् ध्	ध् म् ध् नि्	सांसांसांसां	ऽ रिं् सांऽ
हिं ऽ म त	ध रु नी ऽ	फि रु निआ	ऽ णखीऽ
०	—	=	—
नि् ऽ नि् ऽ	सांनि्सां ऽ	रिं् ऽ सां ऽ	ध् ऽ प ऽ
धा ऽ गा ऽ	च ढु नी ऽ	गे ऽ ऽ ऽ	लाऽऽऽ
•	—	=	—
प प प ऽ	प ऽ ध् ध्	म् म् प ऽ	ग् ऽम् ऽ
प रि जा ऽ	ळ्याऽम धिं	शि र तां ऽ	नाऽतोऽ
०	—	=	—
रि् ऽ नि्सा	ऽ रि् ध् प	ग् ऽ सा रि्	सा ऽ ऽ ऽ
झो ऽ क जा	ऽ उ नी ऽ	ऽऽ प ड	ला ऽऽऽ
०	—	=	—

पाठ ९ वा.

लावणी.

किती प्रभूची थोर कृपा ही भूमीवरती जला।
पाडुनी ताप लया लाविला ॥ ध्रु ॥
किति ऊन कडक तरि पडलें पहा।
सुकलीं कीं सर्वांचीं तोंडें अहा।
कधि कोसळेल समजेना मेघ हा।
आली आली मुसळधार ही देव पावला भला।
रोपतें सत्वर खणुंया चला ॥ १ ॥

राग कालिंगडा.

ताल धुमाळी, मात्रा ८.

(आरोह) सा रि॒ ग म॒ प ध॒ नि सां.
(अवरोह) सां नि ध॒ प म॒ ग रि॒ सा.

म॒ म॒ ऽ म॒   म॒ ऽ ग म॒   ध॒ ऽ ध॒ ध॒   ध॒ ऽ प ऽ
कि ती ऽ प्र   भू ऽ ची ऽ   थो ऽ र कृ   पा ऽ ही ऽ
=   –   ०   –   =   –   ०   –

प ऽ प ऽ   प ध॒ प म॒   ग ग ऽ रि॒   सा रि॒ सा ऩि
भू ऽ मी ऽ   व र ती ऽ   ज ला ऽ पा   ऽ डु नी ऽ
=   –   ०   –   =   –   ०   –

साऽगग	रि॒सानि॒ध॒	नि॒साऽऽ	ऽऽसानि॒
ताऽपल	याऽलाऽ	विलाऽऽ	ऽऽकिति
= –	० –	= –	० –
साऽगग	गगम्म्	गगरि॒ऽ	साऽनि॒ध॒
ऊऽनक	डकतरि	पंडलेंऽ	ऽऽऽऽ
= –	० –	= –	० –
नि॒साऽऽ	ऽऽसानि॒	साऽगऽ	गऽम्ऽ
पहाऽऽ	ऽऽसुक	लींऽकींऽ	सऽवींऽ
= –	० –	= –	० –
गऽरि॒ऽ	साऽनि॒ध॒	नि॒साऽऽ	ऽऽसानि॒
चींऽऽऽ	तोंऽडेंऽ	अहाऽऽ	ऽऽकधिं
= –	० –	= –	० –
साऽगग	ऽगम्म्	गऽरि॒ऽ	साऽनि॒ध॒
कोऽसळे	ऽलसम	जेऽनाऽ	ऽऽमेऽ
= –	० –	= –	० –
नि॒साऽऽ	ऽऽऽऽ	म्ऽम्ऽ	म्ऽगम्
घहाऽऽ	ऽऽऽऽ	आऽलीऽ	आऽलीऽ
= –	० –	= –	० –

पाठ १० वा.

लक्षणगीत.

प्रिय गमे खमाज राग जरठ तरुण बालकां ।
घेइ मृदुल मध्यमास इतर तीव्रमालिका ॥ ध्रु ॥
गांधारा करित वादि सहच्चरता ये निषादिं ।
रजनिकालिं याम दुजा समय मान्य गायका ॥ १ ॥
आरोहण ऋषभरहित शोभतसे तीव्र नियुत ।
अवरोहण मृदुनिसहित श्रवण मधुर दे सुखा ॥ २ ॥

राग खमाज.

ताल दादरा, मात्रा ६.

(आरोह) ऩि सा ग म् प ध नि सां
(अवरोह) सां नि् ध प म् ग रे सा

सा सा सा	ग ऽ ग	म् ऽ म्	प ऽ ध
प्रि य ग	मे ऽ ख	मा ऽ ज	रा ऽ ग
=	०	=	०
सां सां नि्	ध ध म्	प ऽ म्	ग ऽ ऽ
ज र ठ	त रु ण	बा ऽ ल	का ऽ ऽ
=	०	=	०

सां ऽ नि	सांसां रें	सांऽ नि्	ध प ध
घे ऽ इ	मृ दु ल	म ऽ ध्य	मा ऽ स
=	०	=	०
सां सां नि्	ध ऽ म्	प ऽ म्	ग ऽ ऽ
इ त र	तीऽ व्र	मा ऽ लि	काऽ ऽ
=	०	=	०
ग म् ग	म् प ध	नि सां नि	सां ऽ सां
गां ऽ धा	ऽ राऽ	क रि त	वा ऽ दि
=	०	=	०
नि नि नि	नि सांऽ	नि सां नि्	ध ऽ प
स ह च	र ताऽ	ये ऽ नि	षाऽदिं
=	०	=	०
सां सां नि	सांऽ रें	सां ऽ नि्	ध प ध
र ज नि	का ऽ लिं	या ऽ म	दु जाऽ
=	०	=	०
सां सां नि्	ध ऽ म्	प ऽ म्	ग ऽ ऽ
स म य	मा ऽ न्य	गाऽ य	का ऽ ऽ
=	•	=	•

शालेय-संगीत-पद्धति.

पुष्प २ रें.

दुसऱ्या इयत्तेकरितां.

पाठानुक्रम.

पाठ.	वृत्त.	राग.	ताल.	मात्रा.	साहित्य.
१ ला.	स्वरसाधन.	–	रूपक.	६	सागरिम्.
२ रा.	,,	–	दादरा.	६	सारिग रिगम्.
३ रा.	,,	–	,,	,,	सारिसारिग.
४ था.	अभंग (२ चरणीं)	धानी.	त्रिताल.	१६	पाहूंजातां.
५ वा.	इंद्रवज्रा	भैरवी.	रूपक.	६	झाडींतुनीहे.
६ वा.	भुजंगप्रयात	भैरवी.	दादरा.	६	सुटे मंदवारा.
७ वा.	कामदा	बागेश्री.	दादरा.	६	चार वेळ तो.
८ वा.	साकी (प्रकार १).	भैरवी.	त्रिताल.	१६	पांचहि वेळां.
९ वा.	लावणी.	कालिंगडा.	धुमाळी	८	किती प्रभूची.
१० वा.	लक्षणगीत.	खमाज.	दादरा.	६	प्रियगमेखमाज.

शालेय-संगीत-पद्धति.

पुष्प ३ रें.

तिसऱ्या इयत्तेकरितां.

पाठानुक्रम.

पाठ.	वृत्त.	राग.	ताल.	मात्रा.	साहित्य.
१ ला.	स्वरसाधन.	,,	रूपक.	६	सारिसारिगऽ.
२ रा.	,,	,,	एकताला.	४	सारिगम्.
३ रा.	,,	,,	,,	,,	सारिगम्.
४ था.	भुजंगप्रयात.	मांड.	झपताल.	१०	नमो देवराया.
५ वा.	द्रुतविलंबित.	केदार.	त्रिताल.	१६	चिमुकला.
६ वा.	स्वरावर्त.	खमाज	,,	,,	गगसागमप.
७ वा.	फटका.	सारंग.	,,	,,	विकटवाट.
८ वा.	भूपाळी.	प्रभात.	धुमाळी.	८	बाळा माझ्या.
९ वा.	पद.	खमाज.	त्रिताल.	१६	विमल करुनि
० वा.	लक्षणगीत.	सारंग.	रूपक.	६	सारंगा गाऊं या
१ वा.	लक्षणगीत.	भैरव.	त्रिताल.	१६	प्रभातकालीं.

पुष्प ३ रें.

तिसऱ्या इयत्तेकरितां.

स्वरसाधन.

पाठ १ ला.

ताल–रूपक, मात्रा ६.

(आरोह)	सा	रि	सा	रि	ग	ऽ	रि	ग	रि	ग	म्	ऽ
	=		--		०		=		--		०	
	ग	म्	ग	म्	प	ऽ	म्	प	म्	प	ध	ऽ
	=		--		०		=		--		०	
	प	ध	प	ध	नि	ऽ	ध	नि	ध	नि	सां	ऽ
	=		--		०		=		--		०	
(अवरोह)	सां	नि	सां	नि	ध	ऽ	नि	ध	नि	ध	प	ऽ
	=		--		०		=		--		०	
	ध	प	ध	प	म्	ऽ	प	म्	प	म्	ग	ऽ
	=		--		०		=		--		०	
	म्	ग	म्	ग	रि	ऽ	ग	रि	ग	रि	सा	ऽ
	=		--		०		=		--		०	

पाठ २ रा.

ताल–एकताला, मात्रा ४.

(आरोह)	सा रि ग म्	रि ग म् प	ग म् प ध
	=	=	=
	म् प ध नि	प ध नि सां	
	=	=	
(अवरोह)	सां नि ध प	नि ध प म्	ध प म् ग
	=	=	=
	प म् ग रि	म् ग रि सा	
	=	=	

पाठ ३ रा.

ताल--एकताला, मात्रा ४.

(आरोह)	सा रि ग म्	म् ग रि सा
	=	=
	रि ग म् प	प म् ग रि
	=	=
	ग म् प ध	ध प म् ग
	=	=

	म् प ध नि	नि ध प म्
	=	=
	प ध नि सां	सां नि ध प
	=	=
(अवरोह)	प ध नि सां	सां नि ध प
	=	=
	म् प ध नि	नि ध प म्
	=	=
	ग म् प ध	ध प म् ग
	=	=
	रि ग म् प	प म् ग रि
	=	=
	सा रि ग म्	म् ग रि सा
	=	=

———

पाठ ४ था.

भुजंगप्रयात.

नमो देवराया नमो ज्ञानसिंधो ।
नमो दीननाथा नमो दीनबंधो ॥
नमो विश्वकर्त्या नमो विश्वपाळा ।
नमो मायबापा कृपाळा नृपाळा ॥ १ ॥

राग मांड.

ताल—झपताल, मात्रा १०.

(आरोह) सा ऽ ग म् प ध सां ऽ
(अवरोह) सां नि ध प म् ग रि सा.

सां	सां ऽ	सां ऽ सां	सां नि	ध ऽ
न	मो ऽ	दे ऽ व	रा ऽ	या ऽ
	=	–	०	–
प	म् ग	सा ऽ रि	ग ऽ	सा ऽ
न	मो ऽ	ज्ञा ऽ न	सिं ऽ	धो ऽ
	=	–	०	–

ग	म् ऽ	प ऽ ध	नि ऽ	प ऽ
न	मो ऽ	दी ऽ न	ना ऽ	था ऽ
	=	—	०	—
म्	ग ऽ	सा ऽ रि	ग ऽ	सा ऽ
न	मो ऽ	दी ऽ न	बं ऽ	धो ऽ
	=	—	०	—
ग	प ऽ	सां ऽ सां	सां ऽ	सां ऽ
न	मो ऽ	वि ऽ श्व	क ऽ	र्त्या ऽ
	=	—	०	—
सां	सां ऽ	रिं ऽ रिं	सांरिंगं	सां ऽ
न	मो ऽ	वि ऽ श्व	पा ऽ	ळा ऽ
	=	—	०	—
सां	सां ऽ	सां ऽ सां	सां नि	ध ऽ
न	मो ऽ	मा ऽ य	बा ऽ	पा ऽ
	=	—	०	—
प	म् ग	सा ऽ रि	ग ऽ	सा ऽ
कृ	पा ऽ	ळा ऽ नृ	पा ऽ	ळा ऽ
	=	—	०	—

पाठ ५ वा.

द्रुतविलंबित.

चिमुकला बहु बालक हा असे ।
बघुनिया सुख गे मज होतसे ॥
चरण कोमल तांबुस हे किती ।
वदन रम्य दिसे नयनाप्रती ॥ १ ॥

राग--केदार.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रे सा म् प ध प सां;
(अवरोह) सां नी ध प म् ग म् रे सा;

सा रे सा	म् ऽ म् म्	प ऽ ध प	म् गम् रे सा	ऽ
चि मु क	लाऽ ब हु	बाऽ ल क	हा ऽ अ से	ऽ
	०	--	=	--
सा रे सा	म् ऽ म् म्	प ऽ ध प	म् गम् रे सा	ऽ
ब घु नि	याऽ सु ख	गे ऽ म ज	हो ऽ त से	ऽ
	०	--	=	—
प प प	सांऽ सां नी	ध नी सां रे'	सां नी ध प	ऽ
च र ण	कोऽ म ल	तांऽ बु स	हे ऽ किती	ऽ
	०	--	=	--

म प प धनी्धप मपधप म् ऽरेसा ऽ
व द न र ऽम्यदि सेऽनय नाऽप्रती ऽ
० – = --

पाठ ६ वा.

स्वरावर्त.

राग खमाज.

ताल त्रिताल, मात्रा १६.

ग ग सा ग म् प ग म् नि् ध ऽ म् प ध ऽ म्
० -- = --

ग ऽ ऽ ध ध नि सां ऽ सां नि् ध प म् ग रि सा
० -- = --

(अंतरा)

ग म् ध नि सां सां सां नि् ध नि् ध प म् प म् ग
० -- = --

म् म् ग म् ध ध धनि सां नि् ध प म् ग रि सा
० -- = --

पाठ ७ वा.

फटका.

बिकट वाट वहिवाट नसावी । धोपट मार्गा सोडुं नको ॥
संसारामधिं ऐस आपला । उगाच भटकत फिरूं नको ॥
मॉय बापावर रुसूं नको । दुर्मुखलेला असूं नको ॥
व्यवहारामधिं फसूं नको । कधीं रिकामा बसूं नको ॥
परी उलाढाली भलभलत्या । पोटासाठीं करूं नको ॥१॥

राग-सारंग.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) नि सा रे म् प नी सां ऽ
(अवरोह) सां नी् प म् रे सा नि सा.

प नी नी सा	ऽ सा नि सा	रेम् पनी् पम्	रे ऽ सा नी
बि क ट वा	ऽ ट व हि	वा ऽ ट न	सा ऽ वी ऽ
०	–	=	–
रे ऽ म् म्	प नी् प म्	रे सा रे नी	सा ऽ नी ऽ
धो ऽ प ट	मा ऽ र्गा ऽ	सो ऽ डुं न	को ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–
म् ऽ म् ऽ	प ऽ नी् प	सां ऽ सां नी्	ऽ नी् प म्
सं ऽ सा ऽ	रा ऽ म धिं	ऐ ऽ स आ	ऽ प ला ऽ
०	–	=	–

रे म् ऽ म् पम् नी् प रे सा रे नी़ सा ऽ नी़् ऽ
उ गा ऽ च भ ट क त फि रूं ऽ न को ऽ ऽ ऽ
० — = —

(चाल)

रे रे म् ऽ प म् नी् प रे सा रे नी़ सा ऽ नी़् ऽ
मॉ य बा ऽ पा ऽ व र रु सूं ऽ न को ऽ ऽ ऽ
० — = —

प़ ऽ नी़ नी़ सा रे प म् रे सा ऽ रे सा ऽ ऽ ऽ
दु ऽ मु ख ले ऽ ला ऽ अ सूं ऽ न को ऽ ऽ ऽ
० — = —

म् म् ऽ म् प ऽ नी् प सां ऽ सां नी् नी् नी् प म्
प री ऽ उ ला ऽ ढा ऽ ली ऽ भ ल भ ल त्या ऽ
० — = —

रे ऽ म् ऽ प म् नी् प रे सा रे नी़ सा ऽ नी़ ऽ
पो ऽ टा ऽ सा ऽ ठीं ऽ क रूं ऽ न को ऽ ऽ ऽ
० — = —

पाठ ८ वा.

भूपाळी.

बाळा माझ्या ऊठ लवकरी सकाळ ही झाली ।
दिवस उगवला बघ हा आतां रात्र सरुनि गेली ॥

लाल, गुलाबी रंग केशरी पूर्वेला दिसतो।
सूर्य कसा हा आनंदानें हंसत वरी येतो ॥ १ ॥

राग प्रभात.

ताल–धुमाळी, मात्रा ८.

(आरोह) सा ऽ ग प ध ऽ सां
(अवरोह) सां ध प ग रि॒ सा

ध ऽ प ऽ	ग रि॒ सा ऽ	सा ऽ ग प	ग रि॒ सा ऽ
बा ऽ ळा ऽ	मा ऽ झ्या ऽ	ऊ ऽ ठ ल	व क री ऽ
= --	० --	= --	० --
सा सा ऽ सा	ग ऽ प ऽ	ध ध प प	ग रि॒ सा ऽ
स का ऽ ळ	ही ऽ झा ऽ	ली ऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ
= --	० --	= --	० --
प ग ग ग	प प ध ऽ	प ध सां ऽ	ध ऽ प ऽ
दि व स उ	ग व ला ऽ	ब घ हा ऽ	आ ऽ तां ऽ
= --	० --	= --	० --
सा ऽ सा सा	ग ग प ऽ	ध प ग प	ग रि॒ सा ऽ
रा ऽ त्र स	रु नि गे ऽ	ली ऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ
= --	० --	= --	० --

पाठ ९ वा.

पद.

विमल करुनि मन गाऊं या अजि ॥ धृ० ॥
मंगलदायक तो सुखकारक
बुद्धिविकासक गाऊं या अजि ॥ १ ॥
शिशुजनपालक दुर्मतिहारक
नतजनतारक गाउं या अजि ॥ २ ॥

राग खमाज.

ताल त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) नि सा ग म् प ध नि सां.
(अवरोह) सां नि ध प म् ग रि सा.

ध प म् ग	ग म् प ध	नि सां नि सां	नि् ध सां नि्
वि म ल क	रु नि म न	गा ऽ ऊं ऽ	या ऽ अ जि
०	–	=	–
ग म् ध नि	सां नि सां सा	सां नि सां रिं	सां नि् ध ध
मं ऽ ग ल	दा ऽ य क	तो ऽ सु ख	का ऽ र क
०	–	=	–
म् प म् ग	ग म् प ध	नि सां नि सां	नि् ध सां नि्
बु ऽ द्धि वि	का ऽ स क	गा ऽ ऊं ऽ	या ऽ अ जि
०	–	=	–

पाठ १० वा.

लक्षणगीत.

सारंगा गाऊं या। निज हृदया रमवाया ॥ धृ ॥
ऋषभ जया हो वादी। स्वर पंचम संवादी।
धगवर्जित गानविधी। मृदु मध्यम घेति सुधी।
उभयनियुत नियत बुधीं। मध्यंदिन समय जया॥१॥

राग-सारंग, ताल रूपक.

(आरोह) सा रे म् प नि सां
(अवरोह) सां नि् प म् रे सा

प	म्	रे	ऽ	सा	रे	नि॒सा	नि॒सा	रे	रे	ऽ	
सा	ऽ	रं	ऽ	गा	ऽ	गा	ऽ	ऊं	ऽ	या	ऽ
=		–		०		=		–		०	
रे	म्	प	नि्	प	म्	रे	म्	रे	ऽ	सा	ऽ
नि	ज	हृ	द	या	ऽ	र	म	वा	ऽ	या	ऽ
=		–		०		=		–		०	
रे	म्	रे	म्	प	ऽ	नि्	ऽ	प	ऽ	प	ऽ
ऋ	ष	भ	ज	या	ऽ	हो	ऽ	वा	ऽ	दी	ऽ
=		–		०		=		–		०	

प नि् नि् प प म्	रे म् रे ऽ सा ऽ
स्व र पं ऽ च म	सं ऽ वा ऽ दी ऽ
= — ०	= — ०
सासासा ऽ सा सा	नि़ सा रे सा रे ऽ
ध ग व ऽ र्जि त	गा ऽ न वि धी ऽ
= — ०	= — ०
रे म्·प ऽ प म्	रे म् रे सा सा ऽ
मृ दु म ऽ ध्य म	घे ऽ ति सु धी ऽ
= — ०	= — ०
रे म् रे म् प प	प नि् नि् प प ऽ
उ भ य नि यु त	नि य त बु धीं ऽ
= — ०	= — ०
नि् ऽ नि् ऽ प म्	रे म् रे सा सा रे
म ऽ ध्यं ऽ दि न	स म य ज या ऽ
= — ०	= — ०

पाठ ११ वा.

लक्षणगीत.

प्रभातकालीं भैरव गावा ।
रि, ध, मध्यमही कोमल ध्यावा ॥ ध्रु० ॥
धै, रि, वादी संवादी ठेवा ।
भक्तिरसें संपूर्णचि सेवा ॥ १ ॥

राग भैरव

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रि॒ ग म् प ध॒ नि सां
(अवरोह) सां नि ध॒ प म् ग रि॒ सा

ध॒ ध॒ ऽ प	म् ऽ प ऽ	म् ग म् म्	रे॒ ऽ सा ऽ
प्र भा ऽ त	काऽलींऽ	भै ऽ र व	गा ऽ वा ऽ
०	–	=	–
ध॒ ध॒ ध॒ ऽ	सा सा सा रे॒	ग ऽ म् प	रे॒ ऽ सा ऽ
रि ध म ऽ	ध्य म हीऽ	को ऽ म ल	ध्या ऽ वा ऽ
०	–	=	–
म् ग म् ऽ	ध॒ ऽ ध॒ नि	सां ऽ सां ऽ	रें॒ ऽ सां ऽ
ध रिवा ऽ	दी ऽ सं ऽ	वा ऽ दी ऽ	ठे ऽ वा ऽ
०	–	=	–
निऽसांसां	ध॒ ऽ प ऽ	ग रे॒ ग म्	रे॒ ऽ सा ऽ
भऽ क्ति र	सें ऽ सं ऽ	पू ऽ र्ण चि	से ऽ वा ऽ
०	–	=	–

शालेय संगीत पद्धति.

पुष्प ४ थें.

मुलांच्या चौथ्या इयत्तेकरितां.

पाठानुक्रम

पाठ.	वृत्त.	राग.	ताल.	मात्रा.	साहित्य.
१ ला.	स्वरसाधन.	,,	रूपक.	६	सारिगमप.
२ रा.	प्रार्थनापद्य.	आनंदभैरवी.	त्रिताल.	१६	प्रभुराया द्या.
३ रा.	उपजाति.	बहार.	रूपक.	६	प्रफुल्लहोऊन.
४ था.	मालिनी.	तिलककामो.	रूपक.	६	निजमुख.
५ वा.	वसंततिलका.	पूर्वी.	रूपक.	६	साम्राज्यभू.
६ वा.	गीति.	आनंदभैरवी.	त्रिताल.	१६	स्वागतकेलें.
७ वा.	राजगीत.	मांड.	दादरा.	६	भोपंचमजार्ज.
८ वा.	स्वरश्रुतिगीत.	खमाज.	त्रिताल.	१६	यास्वरगणानि.
९ वा.	लक्षणगीत.	धानी.	त्रिताल.	१६	कितिरमवि.
१० वा.	लक्षणगीत.	देसकार.	दादरा.	६	गाउंआज देस.
११ वा.	स्वरावर्त.	भैरवी.	त्रिताल.	१६	निसागमधध.

स्वरसाधन.

पाठ १ ला.

ताल रूपक, मात्रा ६.

(आरोह) सा रि ग म् प ऽ रि ग म् प ध ऽ

= – ० = – ०

ग म् प ध नि ऽ म् प ध नि सां ऽ

= – ० = – ०

(अवरोह) सां नि ध प म् ऽ नि ध प म् ग ऽ

= – ० = – ०

ध प म् ग रि ऽ प म् ग रि सा ऽ

= – ० = – ०

पुष्प चवथें

मुलांच्या चौथ्या इयत्तेकरिता

पाठ २ रा.

प्रार्थना पद्य.

प्रभुराया द्या पदिं आश्रया ।
कलिमल भयपरिहरा धीरवरा ॥
सुहृदय ज्ञात या भीता या द्या० ॥ध्रु०॥
षड्रिपूदैत्यदमना, शक्ति दे तूंचि ।
निपुणा, प्रार्थना हीच चरणा ॥
तवपदिं शिरकमल हें नम्रसदा ।
सुहृदय ज्ञात या भीता या द्या० ॥१॥

राग–आनंद–भैरवी.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

आरोह—नि॒ सा ग्‌ म्‌ प ध॒ नि सां;
अवरोह—सां नि्‌ ध प म्‌ ग म्‌ प ध्‌ प म्‌ ग्‌ रि सा;

म् प सां ऽ ऽ ऽ ध सां नि् ध प ध् प म् ग म् प म्
प्र भु रा ऽ ऽ ऽ या ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
° -- = --

प ऽ ऽ ग् रि सा ऽ नि़ साग्रिसा रि ग म् प
द्या ऽ ऽ प दिं आ ऽ श्र या ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
° -- = --

प ऽ ऽ ग् रि ध़् ऽ नि़् सा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
द्या ऽ ऽ प दिं आ ऽ श्र या ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
° -- = --

नि़ सा ग म् प प ग म् प सां ऽ नि् ऽ ध ध नि्
क लि म ल भ य प रि ह रा ऽ धी ऽ र व रा
° -- = --

ऽ ध प ध प म् ग म् प ध ध नि् नि् सां सां रिं
ऽ सु हृ द य ज्ञा ऽ त या ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ भी ऽ
° -- = --

सां ऽ ऽ ऽ ध सां नि् ध प ध् प म् ग म् प म्
ता ऽ ऽ ऽ या ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
° -- = --

निसांरिंगंरिंसां ऽनिसांरिं गंसांऽऽ ऽऽधनि
ष ड् रि पूऽदै ऽत्य द म नाऽऽऽ ऽऽश ऽ
० – = –

रिंसांऽनि ध म् प ध नि प ऽऽ ऽऽग म्
क्ति दे ऽ तूं ऽचिनि पु णाऽऽऽ ऽऽप्रा ऽ
० – = –

नि प ऽ ग् ऽ रि नि सा ग् सा ऽऽ ऽऽऽऽ
र्थ नाऽही ऽ च च र णा ऽऽऽ ऽऽऽऽ
० – = –

नि सा ग म् प प ग् म् प सां ऽ नि ऽ ध धनि
त व प दिं शि र क म ल हें ऽ न ऽ म्र सदा
० – = –

ऽ ध प ध प म् ग म् प ध ध नि नि सां सां रीं
ऽ सु हृ द य ज्ञा ऽ त याऽ ऽ ऽ ऽ ऽ भी ऽ
० – = –

सां ऽ ऽ ऽ ध सां नि ध प ध् प म् ग् म् प म्
ता ऽ ऽ ऽ या ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
० – = –

———

पाठ ३ रा.

उपजाति

प्रफुल्ल होऊन सुपुष्प ठेलें ।
तोषून ऐका तरि काय बोलें ॥
माझ्याचसाठीं फुललों न मी हें ।
ऐका समस्ताप्रति सांगताहे ॥

राग—बहार.

ताल—रूपक, मात्रा ६.

आरोह—नि़ सा ग् म् नि् ध नि सां;
अवरोह—सां नि् प म् ग् म् रे सा;

म्	प	म्	प	प	प	म्	प	ग्	म्	ग्	म्
प्र	फु	ऽ	ऽ	ऽ	ल्ल	हो	ऽ	ऊ	ऽ	ऽ	न
=		--		०		=		–		०	
म्	नि्	ध	ऽ	ऽ	नि	सां	ऽ	नि	ऽ	सां	ऽ
सु	पु	ऽ	ऽ	ऽ	ष्प	ठे	ऽ	लें	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		--		०	

सां	ऽ	नि्	ध	नि्	प	म्	प	ग्	ऽ	म्	ऽ
तो	ऽ	षू	ऽ	ऽ	न	ऐ	ऽ	का	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	
ग्	म्	प	म्	प	प	ग्	म्	रि	ऽ	सा	ऽ
त	रि	का	ऽ	ऽ	य	बो	ऽ	ले	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	
म्	ऽ	नि्	ऽ	ध	नि	सां	ऽ	नि	ऽ	सां	ऽ
मा	ऽ	झ्या	ऽ	ऽ	च	सा	ऽ	ठीं	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	
रिं	रिं	सां	ऽ	ऽ	रिं	सां	ऽ	नि्	ऽ	ध	ऽ
फु	ल	लों	ऽ	ऽ	न	मी	ऽ	हें	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	
सां	ऽ	नि्	ध	नि्	प	म्	प	ग्	ऽ	म्	ऽ
ऐ	ऽ	का	ऽ	ऽ	स	म	ऽ	स्ता	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	
ग्	म्	प	म्	प	प	ग्	म्	रि	ऽ	सा	ऽ
प्र	ति	सां	ऽ	ऽ	ग	ता	ऽ	हे	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	

पाठ ४ था.

मालिनी

निजमुख कवणाही आड दृष्टी असेना
रचुनि बसवि ऐशी भोंवतीं बालसेना ।
हरि वदन पहाया सर्व दृष्टी भुकेल्या ॥
म्हणुनि बहुत पंक्ति मंडलाकार केल्या ॥ १ ॥

राग—तिलककामोद.

तालरूपक, मात्रा ६.

आरोह—प़ नि़ सा रि म् प नि सां;
अवरोह—सां नी ध प म् ग रि सा नि़;

प़	प़	नि़	नि़	नि़	सा	रि	ग	सा	ऽ	ग	रि
नि	ज	मु	ख	क	व	णा	ऽ	ही	ऽ	आ	ऽ
=		–		०		=		–		०	
प	म्	ग	सा	रि	ग	सा	ऽ	नि़	ऽ	ऽ	ऽ
ड	दृ	ऽ	ष्टि	ऽ	अ	से	ऽ	ना	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	

रि रि म् म् म् म्   प ऽ प ऽ म् प

र चु नि ब स वि   ऐ ऽ शी ऽ भों ऽ

= – ० = – ०

ध म् ग सा रि ग   सा ऽ ऩि ऽ ऽ ऽ

व तीं ऽ बा ऽ ल   से ऽ ना ऽ ऽ ऽ

= – ० = – ०

म् प नि नि नि नि   सां ऽ सां ऽ प ऽ

ह रि व द न प   हा ऽ या ऽ स ऽ

= – ० = – ०

प नि सां सां ऽ सां   सांरिंगं सां ऽ ऽ ऽ

र्वे दृ ऽ ष्टी ऽ भु   के ऽ ल्या ऽ ऽ ऽ

= – ० = – ०

सां सां नि् ध प ध   म् ऽ ग रि ग रि

म्ह णु नि ब हु त   पं ऽ क्ती ऽ मं ऽ

= – ० = – ०

प म् ग सा रि ग   सा ऽ ऩि ऽ ऽ ऽ

ड ला ऽ का ऽ र   के ऽ ल्या ऽ ऽ ऽ

= – ० = – ०

पाठ ५ वा.

वसंत तिलका

साम्राज्य भूजलनिधीवर चालवून ।
अंधार जो रिपु तया दुरि घालवून ॥
चंडप्रताप भगवान् दिन राज चाले ।
अस्तासवें किरण सेवकही निघाले ॥ १ ॥

राग—पूर्वी.

ताल—रूपक, मात्रा ६.

आरोह—ऩि रि॒ ग म प ध॒ नि सां;
अवरोह—सां नि ध॒ प म ग म॒ ग म ग रि॒ सा.

ऩि	रि॒	ग	म॒	ग	रि॒	ऩि	रि॒	ग	म	प	ऽ
सा	ऽ	म्रा	ऽ	ज्य	भू	ऽ	ज	ल	नि	धी	ऽ
=		–		०		=		–		०	
प	ध॒	प	म	प	म	ग	म॒	ग	ऽ	ऽ	ऽ
व	र	चा	ऽ	ऽ	ल	वू	ऽ	न	ऽ	ऽ	ऽ
=		–		०		=		–		०	

म ऽ ग ऽ रि॒ सा	ऽ नि॒ रि॒ ग ग ऽ
अं ऽ धा ऽ र जो	ऽ रि पु त या ऽ
= -- ०	= -- ०
नि॒ रि॒ ग म ऽ ग	रि॒ ऽ सा ऽ ऽ ऽ
दु रि घा ऽ ऽ ल	वू ऽ न ऽ ऽ ऽ
= -- ०	= -- ०
म ऽ ग ऽ म प	ध॒ प नि नि सां ऽसां
चं ऽ ड ऽ प्र ता	ऽ प भ ग वा ऽन्
= -- ०	= -- ०
नि निनि रिंगं रिं॒	सां ऽ नि ध॒ प ऽ
दि न रा ऽ ऽ ज	चा ऽ ले ऽ ऽ ऽ
= -- ०	= -- ०
सां ऽ नि ध॒ प म	ऽ ग ग म नि॒ ऽ
अ ऽस्ता ऽ स वें	ऽ कि र ण से ऽ
= -- ०	= -- ०
नि॒ रि॒ ग म ध॒ म	ग रि॒ सा ऽ ऽ ऽ
व कही ऽ ऽ नि	घा ऽ ले ऽ ऽ ऽ
= -- ०	= -- ०

पाठ ६ वा.

गीति

स्वागत केलें माझें सन्मित्रा त्वां फुलांस देऊन ।
झाला मोद मनाला प्रेमें त्यांचा सुगंध सेवून ॥ १ ॥

राग–आनंद--भैरवी.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

आरोह) ऩि सा ग् म् प ध नि सां
(अवरोह) सां नि् ध प म् ग म् प ध्पम्ग् रि सा.

प ऽ म् ग्	रि ग म् पम्	प ध् प ऽ	रि ऽ रि ऽ
स्वाऽगत	के ऽ लें ऽ	माऽ झें ऽ	सऽन्मिऽ
०	--	=	--
रि ग् म् प	म् ग् ऽ रि	रिग्म्ग्रि ऽ	साऽ ऽऽ
त्राऽत्वांऽ	फुलांऽ स	दे ऽ ऊ ऽ	न ऽ ऽऽ
०	–	=	--
म् ऽ प ध	निऽसांसां	रिं ग्ं रिं सां	धनि्सांऽ
झाऽलाऽ	मो ऽ द म	ना ऽ ला ऽ	प्रे ऽ में ऽ
०	--	=	--
प ध सांऽ	नि् ध ऽ प	प ध् प म्	ग् रि ग म्
त्यांऽचाऽ	सु गं ऽ ध	से ऽ वू ऽ	न ऽऽऽ
०	–	=	–

पाठ ७ वा.

राज्याभिषेक गीत.

भो पंचमजार्ज भूप धन्य धन्य विबुधमान्य सार्वभौम भूवरा ॥
नयधुरंधरा बहुतकाळ तूंचि पाळ ही वसुंधरा ॥ ध्रु० ॥
शोभविशी रविकुलशी कुलपरंपरा ॥ नय० ॥
संतततव कांतशांत राजतेज जगिं विलसो ॥
धर्मनीति शिल्पशास्त्र ललितकला सफल असो ॥
सुगुणसागरा विनय सुंदरा ॥ नयधुरंधरा ॥ १ ॥

राग--मांड.

ताल–दादरा, मात्रा ६.

(आरोह) सा ऽ ग म् प ध सां ऽ
(अवरोह) सां नि ध प म् ग रि सा.

सा	ऽ	सा	ऽ	सा	सा	ग	ऽ	म्	ध	ऽ	ध
भो	ऽ	पं	ऽ	च	म	जाऽ	र्ज	भू	ऽ	प	
=			०			=			"		
प	ऽ	प	प	ध	प	म्	म्	म्	म्	प	म्
ध	ऽ	न्य	ध	ऽ	न्य	वि	बु	ध	मा	ऽ	न्य
=			०			=			०		

ग ऽ ग सा ऽ सा रि ऽ ग सा ऽ ऽ
सा ऽ र्व भौ ऽ म भू ऽ व रा ऽ ऽ
= ० = ०

ग प प प ऽ ध सां ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
न य धु रं ऽ ध रा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
= ० = ०

सां सां नि ध ऽ ध म् ऽ म् प ऽ प
ब हु त का ऽ ळ तूं ऽ चि पा ऽ ळ
= ० = ०

ग ऽ ग सा रि ग सा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
ही ऽ व सुं ऽ ध रा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
= ० = ०

सां ऽ नि ध ध ऽ म् म् म् म् प ऽ
शो ऽ भ वि शी ऽ र वि कु ल शी ऽ
= ० = ०

ग ग रि सा रि ग सा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
कु ल प रं ऽ प रा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ ॥ नय०
= ० = ०

म् ऽ म् म् प ध	नि ऽ ध नि प प
सं ऽ त त त व	कां ऽ त शां ऽ त
= ०	= ०
ग प ग प ऽ ध	सां सां सां सां सां ऽ
रा ऽ ज ते ऽ ज	ज गिं वि ल सो ऽ
= ०	= ०
सां ऽ नि ध ऽ ध	म् ऽ म् प ऽ प
ध ऽ र्मं नी ऽ ति	शि ऽ ल्प शा ऽ स्त्र
= ०	= ०
म् म् म् म् प ऽ	ग ग रि सा सा ऽ
ल लि त क ला ऽ	स फ ल अ सो ऽ
= ०	= ०
सा ग ग म् ऽ ध	प ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
सु गु ण सा ऽ ग	रा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
= ०	= ०
सा ग ग म् ऽ ध	प ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
वि न य सुं ऽ द	रा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ॥नय॥
= ०	= ०

सां ऽनिध ध ध	म् ऽ म् म् प ऽ
नी ऽतिनि पु ण	मं ऽ त्रि तु झे ऽ
= ०	= ०
म् ऽ म् प ऽ प	ग ग रि सा रि ग
तो ऽ ष वो ऽ त	ज न हृ दं ऽ त
= ०	= ०
सा ऽ ऽ ध ध ऽ	सां ऽ नि ध ऽ ध
रा ऽ ऽ स दाऽ	रा ऽ ज शा ऽ स
= ०	= ०
म् ऽ म् प ऽ प	म् म् म् म् प ऽ
नी ऽ प्र जाऽ हि	वि न तअ सो ऽ
= ०	= ०
ग ऽ रि सा रि ग	सा ऽ ऽ ध ध ऽ
शांऽ त ता ऽ प	रा ऽ ऽ अ सो ऽ
= ०	= ०
प म् ग सा रि ग	सा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
शांऽ त ता ऽ प	रा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
= ०	= ०

म् म् म् प ऽ ध   नि ऽ ध नि प प
स म र धी ऽ र   वी ऽ र क रु त
= ० = ०

ग प ग प ऽ ध   सां ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
की ऽ र्ति वि ऽ स्त   रा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
= • = •

म् ऽ म् प ऽ ध   नि नि ध नि प प
पु ऽ त्र पौ ऽ त्र   सु ख वु त त व
= • = •

ग प ग प ऽ ध   सां ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
रा ऽ ज मं ऽ दि   रा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
= ० = ०

सां ऽ नि ध ऽ ध   म् ऽ म् प ऽ प
सौ ऽ ख्य पू ऽ र्ण   दी ऽ र्घ आ ऽ यु
= • = ०

ग ऽ रि सा रि ग   सा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
भो ऽ ग नृ प व   रा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ॥नय॥
= • = •

पाठ ८ वा.

स्वर विवरणगीत.

या स्वरगणानिं लघु योजना ॥ परिस ।
सप्तकिं शुद्धा कोमल तीव्रा
भेदा घ्या अवधाना ॥ ध्रु०॥
गायनवादनिं अचल म्हणोनी ।
षड्जपंचमा शुद्धचि माना ।
रिगमधनीतें कोमल तीव्रचि ।
मानुनि द्वादश गाना ॥ १ ॥
द्वाविंशति श्रुति शास्त्रिं म्हणोनी ।
मानुं चतुर्विध रिगमधनीनां ।
अतिमृदु, कोमल, तीव्र, तीव्रतर,
या देऊं नांवांना ॥ २ ॥

राग—खमाज, ताल—त्रिताल.

आरोह—नि॒ सा ग म् प ध नि सां.
अवरोह—सां नि् ध प म् ग रि सा.

पधसां नि॒ ध	प ध प ग	सा ग ऽ म्	प ऽ ऽ ऽ
या ऽ स्व र	ग ण निं ल	घु यो ऽ ज	ना ऽ ऽ ऽ
—	०	—	=
म् ग सा ऽ	साऽ ग म्	प ऽ प ध	सां नि॒ ध प
प रि सा ऽ	स ऽ प्त किं	शु ऽ द्धा ऽ	को ऽ म ल
—	०	—	=
ग म् ग ऽ	नि सां नि सां	ध नि॒ ध नि॒	प ध पध नि॒
ती ऽ व्रा ऽ	भे ऽ दा ऽ	द्या ऽ अ व	धा ऽ ना ऽ
—	०	—	=
धनिसां नि॒ ध	प ध प ग	सा ग ऽ म्	प ऽ ऽ ऽ
या ऽ स्व र	ग ण निं ल	घु यो ऽ ज	ना ऽ ऽ ऽ
—	०	—	=
म् ग सा ऽ	प ऽ प प	प ऽ नि ध	सां सां सां सां
प रि सा ऽ	गा ऽ य न	वा ऽ द निं	अ च ल म्ह
—	०	—	=
सां रिं सां ऽ	नि नि नि नि	नि सां ध नि	सां ऽ नि सां
णो ऽ नी ऽ	ष ड् ज पं	ऽ च मा ऽ	शु ऽ द्ध चि
—	०	—	=

ध नि॒ प ऽ	ग म॒ ग म॒	प ऽ प ध	सां नि॒ ध प
मा ऽ ना ऽ	रि ग म ध	नीं ऽ तें ऽ	को ऽ म ल
–	०	–	=
ग म॒ ग ग	नि सां नि सां	ध नि॒ ध नि॒	प ध पध नि॒
ती ऽ व चि	मा ऽ नु नि	द्रा ऽ द श	गा ऽ ना ऽ
–	०	–	=

पाठ ९ वा.

लक्षणगीत.

किति रमवि हृदय ही रागिणी ।
नाम जियेचें वदती धानी ।
धैवत विरहित जी जनीं ॥ ध्रु० ॥
घेत असे स्वर कोमल गमनी ।
त्यजि ऋषभा आरोहणीं ॥
गांधारातें वादि करोनी ।
संवादी स्वर घेइ नी ॥ १ ॥

राग–धानी.

ताल–त्रिताल, मात्रा–१६.

आरोह—नि॒ सा ग॒ म॒ प नि॒ सां रिं

अवरोह—सां नि॒ प म॒ ग॒ रि नि॒ सा.

ग्‌ म्‌ प सां नि्‌ प म्‌ म्‌ प प ग्‌ रि नि्‌ सा ग्‌ सा ग्‌ म्‌
किति र म वि हृ द यही ऽ रा ऽ ऽ गि णी ऽ किति
• — = —

ग्‌ ऽ ग्‌ म्‌ ग्‌ रि नि्‌ सा नि्‌ नि्‌ म्‌ प ग्‌ रि नि्‌ सा
ना ऽ म जि ये ऽ चें ऽ व द ती ऽ धा ऽ नी ऽ
० — = —

नि्‌ ऽ नि्‌ नि्‌ सां नि्‌ सां सां नि्‌ सां नि्‌ सां रिं नि्‌ म्‌ प ग्‌ म्‌
धै ऽ व त वि र हि त ही ऽ ऽ ज नीं ऽ किति
० — = —

प ऽ प प प म्‌ ग्‌ म्‌ प ऽ नि्‌ नि्‌ सां नि्‌ सां ऽ
घे ऽ त अ से ऽ स्व र को ऽ म ल ग म नी ऽ
० — = —

नि्‌ नि्‌ नि्‌ नि्‌ सां नि्‌ सां ऽ नि्‌ ऽ ऽ सां सां नि्‌ प ऽ
त्य जि ऋ ष भा ऽ आ ऽ रो ऽ ऽ ह णीं ऽ ऽ ऽ
० — = —

ग् म् प नी् सां रिं निं सां नि् ऽ नि् नि् सां नी् प ऽ
गां ऽ धा ऽ रा ऽ तें ऽ वा ऽ दिक रो ऽ नी
० – = –

गं ऽ रिं सां नि् प म् प ग् ऽ ऽ म् नी् प ग् म्
सं ऽ वा ऽ दी ऽ स्वर घे ऽ ऽ इं नी ऽ कि ति
० – = –

पाठ १० वा.

लक्षणगीत.

गाउं आज देसकार, सकलां सुखदायी ॥ ध्रु० ॥
तीव्र जया स्वर सारे, आरोहीं नच ये रे ॥
ना मध्यम ना निषाद, ज्यांत येत पाही ॥ १ ॥
वादि करी स्वर धैवत, संवादी गा संमत ॥
गान समय ज्या प्रभातकाल नियत होई ॥ २ ॥

राग--देसकार.

ताल–दादरा, मात्रा–६

आरोह—सा ग प ध सां ऽ

अवरोह—सां ध प ग रि सा;

ध ऽ प गप ध प   ग ऽ रि सा ऽ सा
गा ऽ उं आ ऽ ज   दे ऽ स का ऽ र
=   ०   =   ०

सा सा ग ऽ प प   प ध ध सां ध प
स क लां ऽ सु ख   दा ऽ ऽ यी ऽ ऽ
=   ०   =   ०

प ग ग प ध ध   सां सां सां ऽ सां ऽ
ती ऽ ब्र ज या ऽ   स्व र सा ऽ रे ऽ
=   ०   =   ०

सां ध सां ऽ रिं ऽ   सां सां ध ऽ प ऽ
आ ऽ रो ऽ हीं ऽ   न च ये ऽ रे ऽ
=   ०   =   ०

ग ऽ प ऽ ध ध   सां ऽ सां ध ऽ प
ना ऽ म ऽ ध्य म   ना ऽ नि षा ऽ द
=   ०   =   ०

सा ऽ सा ग प प   सां ध प ग रि सा
ज्यां ऽ त ये ऽ त   पा ऽ ऽ ही ऽ ऽ
=   ०   =   ०

पाठ ११ वा.

स्वरावर्त.

राग--भैरवी.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

आरोह---ऩि॒ सा ग॒ म॒ प ध॒ नि॒ सां

अवरोह—सां नी ध॒ प म॒ ग॒ रि॒ सा;

ऩि॒ सा ग॒ म॒	ध॒ ध॒ प म॒	ग॒ म॒ प म॒	ग॒ रि॒ सा रि॒
–	=	–	•
ग॒ ग॒ रि॒ सा	ध॒ ऩि॒ सा रि॒	ग॒ म॒ प म॒	ग॒ रि॒ सा रि॒
–	=	–	•
ध॒ म॒ ध॒ नि॒	सां ऽ सां सां	नि॒ रिं॒ सां नि॒	ध॒ ध॒ ऽ प
–	=	–	•
ध॒ ऽ प प	ध॒ प ग॒ म॒	नि॒ ध॒ प म॒	ग॒ रि॒ सा रि॒
–	=	–	•

शालेय संगीत पद्धति.

पुष्प ५ वें.

मुलांच्या पांचव्या इयत्तेकरितां.

पाठानुक्रम

पाठ.	वृत्त.	राग.	ताल.	मात्रा.	साहित्य.
१ ला.	स्वरावर्त.	तिलंग	त्रिताल.	१६	पसानिसा.
२ रा.	स्वरावर्त.	काफी.	त्रिताल.	१६	सारिरिग
३ रा.	प्रार्थनापद्य.	धानी.	दादरा.	६	ध्याउंमनीं.
४ था.	वंशस्थ.	असावरी.	रूपक.	६	भोगूनि दुःखें.
५ वा.	शार्दूलवि.	अडाणा.	त्रिताल.	१६	चिंतेचें घर.
६ वा.	शिखरिणी.	काफी.	दीपचंदी	१४	प्रयत्नें वाळूचे.
७ वा.	शालिनी.	खमाज.	त्रिताल.	१६	जे कां ज्ञानें.
८ वा.	हरिणी.	पहाडी.	त्रिताल.	१६	नवस करिती.
९ वा.	लक्षणगीत.	कालिंगडा.	त्रिताल.	१६	भासत सुमधुर.
१० वा.	लक्षणगीत.	रागभूप.	त्रिताल.	१६	सरल मधुर.
११ वा.	लक्षणगीत.	तिलंग.	त्रिताल.	१६	रागमधुर.
१२ वा.	पद	जिल्हामांड.	वि. केरवा.	८	प्रियकर हिंदि.

पुष्प ५ वें.

मुलांच्या पांचव्या इयत्तेकरितां.

पाठ १ ला.

स्वरावर्त.

राग—तिलंग.

ताल–त्रिताल, मात्रा–१६.

(आरोह) नि़ सा ग म् प नि सां ऽ

(अवरोह) सां नि् प म् ग ऽ सा ऽ

प सां नि सां	ऽ सां नि् प	ग म् नि् प	नि् प ग म्
०	–	=	–
सा ग म् प	ऽ प ग म्	प ऽ म् प	नि् नि् म् प;
०	–	=	–
ग म् प नि्	प नि् सां ऽ	नि सां ऽ सां	नि् प ग म्
०	–	=	–
म् म् ग म्	प प म् प	नि् प नि सां	गं ऽ सां ऽ
०	–	=	–
सां गं ऽ मं्	मं् गं ऽ सां	नि सां ऽ सां	नि् प ग म्.
०	–	=	–

पाठ २ रा.

स्वरावर्त.

राग--काफी.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रि ग् म् प ध नि् सां.

(अवरोह) सां नि् ध प म् ग् रि सा.

सा रि रि ग्	ऽ म् ऽ म्	प ऽ ऽ ध	प ध म् प
०	–	=	–
प सां नि् नि्	ध प ऽ प	म् प ऽ सां	नि् सां म् प
०	–	=	–
म् ग् ऽ म्	ग् रि सा रि	नि् ध ऽ प	म् ग् रि सा;
०	–	=	–
नि् नि् म् प	सां ऽ नि् सां	रिं गं् रिं सां	नि् ध प ऽ
०	–	=	–
रि ग् म् प	ध नि् सां ऽ	नि् ध प म्	ग् ऽ रि ऽ
०	–	=	–
प ध प नि्	ध प म् ग्	रि ग् रि म्	ग् रि सा नि्.
०	–	=	–

पाठ ३ रा.

पद.

ध्याउं मनीं प्रभु सदा जीविंचा विसांवा।
सेवुं या तयाच्या सौख्यदा पदाला।
वंदि ज्या सकल जगत प्रेमें तयाला नमूं या ॥ध्रु०॥
पृथ्वि आप तेज वायु आकाशहि तोचि निर्मि।
विश्वपाल तो दयाळ गाउं या स्मरूं या भजूं या॥१॥

राग—धानी.

ताल—दादरा, मात्रा ६.

(आरोह) नि़् सा ग् म् प नि् सां रिं
(अवरोह) सां नि् प म् ग् रि नि़् सा

प	ऽ	प	नि्	प	म्	ग्	ग्	म्	नि्	प	ऽ
ध्याऽ	उं	म	नीं	ऽ		प्र	भु	स	दा	ऽ	ऽ
=			०			=			०		

ग्	ऽ	रि	सा	ऽ	रि	नि़्	सा	नि़्	रि	सा	ऽ
जी	ऽ	विं	चा	ऽ	वि	सां	ऽ	ऽ	ऽ	वा	ऽ
=			०			=			०		

सां ऽ नि् सां ऽ रिं   नि् ऽ नि् प   ऽ ऽ
से ऽ वुं या ऽ त   या ऽ ऽ च्या ऽ ऽ
=   ०   =   ०

ग् ऽ म् प नि् प   ग् ऽ रि सा ऽ ऽ
सौ ऽ ख्य दा ऽ प   दा ऽ ऽ ला ऽ ऽ
=   ०   =   ०

प ऽ प ग् ऽ म्   प नि् नि् सां सां सां
वं ऽ दि ज्या ऽ ऽ   स क ल ज ग त
=   ०   =   ०

ग् ऽ म् प नि् प   ग् ऽ रि सा ऽ रि
प्रे ऽ ऽ में ऽ त   या ऽ ऽ ला ऽ न
=   ०   =   ०

नि सा नि् रि सा ऽ   प ऽ प नि् प म्
मूं ऽ ऽ ऽ या ऽ   ध्या ऽ उं म नीं ऽ
=   ०   =   ०

प ऽ प ग् ऽ म्   प नि् नि् सा ऽ सां
पृ ऽ थ्वि आ ऽ प   ते ऽ ज वा ऽ यु
=   ०   =   ०

नि॒सां गं ऽ रिं सां नि॒ ऽ सां नि॒ ऽ प
आऽ काऽ शहि तोऽ चि नि ऽर्मि
= ० = ०

रिं ऽ सां रि ऽ रि नि॒ सां नि॒ सां ऽ सां
वि ऽ श्व पा ऽ ल तोऽ द या ऽ ळ
= ० = ०

ग॒ ऽ म॒ प नि॒ प ग॒ ऽ रि सा ऽ रि
गा ऽ उं याऽ स्म रूं ऽ ऽ या ऽ भ
= ० = ०

नि॒ सा नि॒ रि सा ऽ प ऽ प नि॒ प म॒
जूं ऽ ऽ ऽ याऽ ध्याऽ उं म नीं ऽ
= ० = ०

ग॒ ग॒ म॒ नि॒ प ऽ ग॒ ऽ रि सा ऽ रि
प्र भु स दा ऽ ऽ जीऽ वि चा ऽ वि
= ० = ०

नि॒ सा नि॒ रि सा ऽ
सां ऽ ऽ ऽ वा ऽ
= ०

पाठ ४ था.

वंशस्थ (?)

भोगूनि दुःखें सुख शोभतें जनीं ।
घनांधकारांत दिवा जसा वनीं ॥
सुखापुढें होय दरिद्रता नरा ।
असोनि देहीं मृततुल्य तो खरा ॥ १ ॥

राग--असावरी.

ताल–रूपक. मात्रा–६.

(आरोह) सा रि म् प ध् ऽ नि् सां
(अवरोह) सां नि् ध् प म् ग् रि सा;

सा रि म् म् प प	ध् ऽ ध् ऽ प प
भो ऽ गू ऽ ऽनि	दुः ऽ खें ऽ ऽ ऽ
= -- ०	= – ०
म् म् प म् प ध्	प ग् ऽ रिसाऽ
सु ख शो ऽ ऽ भ	तें ऽ ऽ जनींऽ
= – ●	= – ●

सा रि म् म् प प   सां ऽ ध् ऽ ध् प
घ नां ऽ ऽ ऽ ध   का ऽ रां ऽ ऽ त
= – ०   = – ०

म् म् प म् प ध्   प ग् ऽ रि सा ऽ
दि वा ऽ ऽ ऽ ज   सा ऽ ऽ व नीं ऽ
= – ०   = – ०

म् म् प प ध् ध्   सां ऽ नि् ऽ सां सां
सु खा ऽ ऽ ऽ पु   ढें ऽ हो ऽ ऽ य
= – ०   = – ०

ध् ध् सां सां सां रिं   गं् रिं सां नि् ध् प
द रि ऽ ऽ ऽ द्र   ता ऽ ऽ न रा ऽ
= – ०   = – ०

म् प सां नि् सां सां   रिं नि् ध् प ध् म्
अ सो ऽ ऽ ऽ नि   दे ऽ ऽ हीं ऽ ऽ
= – ०   = – ०

म् म् प म् प ध्   प ग् ऽ रि सा ऽ
मृ त तु ऽ ऽ ल्य   तो ऽ ऽ ख रा ऽ
= – ०   = – ०

पाठ ५ वा.

शार्दूलविक्रीडित.

चिंतेचें घर हेंच वैर दुसरें लोकांत होतें सदा ।
निंदा मित्र जनांत कारण निज द्वेषास हें सर्वदा ॥
जाया बुद्धि वनास देइ सहसा जाया सदा लाजवी ।
शोकाग्नी हृदयस्थ हा परितनू जाळीन संतापवी ॥१॥

राग—अडाणाकानडा.

ताल—त्रिताल. मात्रा १६.

(आरोह) सा रि म्ग् म् प न्धि नि् सां
(अवरोह) रिं सां नि् प ग् म् रि सा;

रिं ऽ सां ऽ	नि् प म् प	ग् ऽ म् प	ग् म् रि रि
चिं ऽ ते ऽ	चें ऽ घ र	हें ऽ च वै	ऽ र दु स
=	–	०	–
सा ऽ नि़् सा	रि म् प नि्	प म् ऽ प	सां ऽ नि् सां
रें ऽ लो ऽ	कां ऽ त हो	ऽ तें ऽ स	दा ऽ ऽ ऽ
=	–	०	–

म् ऽ प ऽ	सां ऽ रि' रि'	सां ऽ रि गं्	मं् रि' सां रि
निं ऽ दा ऽ	मि ऽ त्र ज	नां ऽ त का	ऽ र ण नि
=	–	०	–
सां ऽ म् ऽ	प ऽ प नि्	ध नि् ऽ नि्	सां ऽ नि् सां
ज ऽ द्वे ऽ	षा ऽ स हें	ऽ स ऽ र्वे	दा ऽ ऽ ऽ
=	–	०	–
रि' ऽ सां ऽ	नि् प म् प	ग् ऽ म् प	ग् म् रि रि
जा ऽ या ऽ	बु ऽ द्धि व	ना ऽ स दे	ऽ इ स ह
=	–	०	–
सा ऽ नि़् सा	रि म् प नि्	प म् ऽ प	सां ऽ नि् सां
सा ऽ जा ऽ	या ऽ स दा	ऽ ला ऽ ज	वी ऽ ऽ ऽ
=	–	०	–
म् ऽ प ऽ	सां ऽ रि' रि'	सां ऽ रि' ग्	मं् रि' सां रि'
शो ऽ का ऽ	ग्नी ऽ हृ द	य ऽ स्थ हा	ऽ प रि त
=	–	०	–
सां ऽ म् ऽ	प ऽ प नि्	ध नि् ऽ नि्	सां ऽ नि् सां
नू ऽ जा ऽ	ळी ऽ न सं	ऽ ता ऽ प	वी ऽ ऽ ऽ
=	–	०	–

पाठ ६ वा.

शिखरिणी.

प्रयत्नें वाळूचे कण रगडितां तेलहि गळे ।
तृषार्तांची तृष्णा मृगजळ पिऊनीहि वितळे ॥
सशाचेंही लाधे विपिन फिरतां शृंगहि जरीं ।
परंतू मूर्खाचें हृदय धरवेना क्षणभरी ॥ १ ॥

— —

राग—काफी.

ताल—दीपचंदी. मात्रा १४.

(आरोह)—सा रि ग् म् प ध नि् सां
(अवरोह)—सां नि् ध प म् ग् रि सा.

सा रि ऽ	ग् ऽ म् ऽ	प ऽ ऽ	प ऽ ऽ ऽ
प्र य ऽ	त्नें ऽ वा ऽ	ळू ऽ ऽ	चे ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–
नि् ध म्	प ध सां ऽ	नि् ऽ ध	म् म् प ऽ
क ण र	ग डि तां ऽ	ते ऽ ल	हि ग ळे ऽ
०	–	=	–

म् प म्	ग् ऽ रि ऽ	साऽ ऽ	रि ग् म् प
तृ षा ऽ	र्तीऽ चीऽ	तृ ऽ ऽ	ष्णाऽ ऽ ऽ
०	–	=	–
म् प म्	ग् ग् रि ऽ	ग् ऽ रि	सा रिसाऽ
मृ ग ज	ळ पि ऊऽ	नीऽहि	वि त ळे ऽ
०	–	=	–
नि् ध म्	प ऽ ध ऽ	निऽ ऽ	सां ऽ ऽ ऽ
स शा ऽ	चें ऽ ही ऽ	ळाऽ ऽ	धे ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–
प ध सां	सां रिं गूं ऽ	रिं सां नि्	ध म् प ऽ
वि पि न	फि र तांऽ	शृं ऽ ग	हिज रीं ऽ
०	–	=	–
सां सां ऽ	नि्सां रिंसां	नि् ध म् ऽ ऽ	प ध नि् प
प रं ऽ	तू ऽ	मू ऽ खींऽऽ	चेंऽ ऽ ऽ
०	–	=	–
म् प म्	ग् ग् रि ऽ	नि् ध प	ग् रिसानि्
हृ द य	ध र वे ऽ	नाऽक्ष	ण भ री ऽ
०	–	=	–

पाठ ७ वा.

शालिनी.

जे कां ज्ञानें लाधले सद्विचारा ।
संपत्तीचा त्यांपुढें काय तोरा ॥
पद्माचा जो तंतु तो वारणाला ।
वारायाला पै ह्मणे सिद्ध झाला ॥ १ ॥

राग—खमाज.

ताल–त्रिताल. मात्रा १६.

(आरोह) नि॒ सा ग म् प ध नि सां
(अवरोह) सां नि॒ ध प म् ग रि सा;

ध ऽ प ऽ	ग ऽ प ऽ	म् ग रि सा	रि ग ऽ ऽ
जे ऽ कां ऽ	ज्ञाऽ ऽ ऽ	नें ऽ ला ऽ	ध ले ऽ ऽ
—	=	—	०
सा ग म् प	ग प धसां	नि॒ ध प ध	प ऽ ऽ ऽ
ऽ स ऽद्वि	चाऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ	राऽ ऽ ऽ
—	=	—	•

ग ऽ म् ऽ	प ध निसां	नि ऽ नि ऽ	निसांऽ ऽ
सं ऽ प ऽ	त्तीऽ ऽ ऽ	चाऽत्यां ऽ	पु ढें ऽ ऽ
—	=	—	०
निसांऽसां	प निसांरिं	नि् ध प ध	प ऽ ग ऽ
ऽ का ऽ य	तोऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ	राऽ ऽ ऽ
—	=	—	०
ग ऽ म् ऽ	प ध निसां	नि ऽ नि ऽ	निसांऽ ऽ
प ऽझा ऽ	चाऽ ऽ ऽ	जोऽ तं ऽ	तु तो ऽ ऽ
—	=	—	०
प प ऽ प	प ध सांरिं	गं गं रिं गं	सांऽ ऽ ऽ
ऽ वा ऽ र	णाऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ	ळाऽ ऽ ऽ
—	=	—	०
साऽनि् ऽ	ध ऽ प ऽ	म् ग रि सा	रि ग ऽ ऽ
वाऽ रा ऽ	याऽ ऽ ऽ	ळाऽ पै ऽ	म्हणे ऽ ऽ
—	=	—	०
साग ऽ प	ग प ध सां	नि्ध प ध	प ऽ ऽ ऽ
ऽ सि ऽद्ध	झाऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ	ळा ऽ ऽ ऽ
—	=	—	०

पाठ ८ वा.

हरिणी.

नवस करिती पुत्रासाठीं कितीक जगीं स्त्रिया ।
सुत मज तिघे झाले गेले तिघेहि परी लया ॥
कितिक गुण ते त्यांचे चित्तीं स्मरून रडूं तरी ।
मरण नच ये मी दुर्भाग्या असे भुवनीं खरी ॥१॥

राग—पहाडी.

ताल त्रिताल. मात्रा १६.

(आरोह) ग म् प ध नि सां रिं गं
(अवरोह) गं रिं सां नि् ध प म् ग.

प नि नि नि नि	सां ऽ ऽ ऽ	सां नि् ध प	ग प ध नी
न व स क रि	ती ऽ ऽ ऽ	पु ऽ त्रा ऽ	सा ऽ ठीं ऽ
−	=	−	०
ध ग ग ऽ	प प धनी सांरिं	गंरिं सांनि धनि रिं	सां ऽ ऽ
ऽ कि ती ऽ	क ज गीं ऽ	ऽ ऽ ऽ स्त्रि	या ऽ ऽ
−	=	−	०

प निनिनिनि सां ऽ ऽ ऽ सांनि्धप ग प ध नि
सु त म ज ति घे ऽ ऽ ऽ झा ऽ लेऽ गे ऽ ले ऽ
– = – ०

ध ग ग ऽ पपधनिसांरिं गंरिंसांनिधनिरिं सां ऽऽ
ऽ ति घे ऽ हिपरी ऽ ऽ ऽ ऽ ल या ऽऽ
– = – ०

प प प ध ध सां ऽ ऽ रिं गं रिं सां रिं गं ऽ गं ऽ
कि ति क गु ण ते ऽ ऽ ऽ त्यां ऽ चे ऽ चि ऽ त्तीं ऽ
– = – ०

ऽ सां गं ऽ गं गं मं् गं रिं सां ऽ गं रि ऽ ऽ
ऽ स्मरू ऽ न र डूं ऽ ऽ ऽ ऽ त री ऽ ऽ
– = – ०

प निनिनिनि सां ऽ ऽ ऽ सांनि्धप ग प ध नि्
म र ण न च ये ऽ ऽ ऽ मी ऽ दु ऽ भीं ऽ ग्या ऽ
– = – ०

ध ग ग ऽ पपधनीसांरिं गंरिंसांनिधनिरिं सां ऽऽ
ऽ अ से ऽ भुव नीं ऽ ऽ ऽ ऽ ख री ऽऽ
– = – ०

पाठ ९ वा.

राग—लक्षणगीत.

भासत सुमधुर कालिंगडा ।
रिमध मृदुल जो घेइ सदा ॥ ध्रु० ॥
मध्यमवादी सा संवादी ।
गाति प्रभातीं ज्या सुखदा ॥
आरोहण अवरोहण ज्याचें ।
पूर्णचि संमत सकल बुधा ॥ १ ॥

राग--कालिंगडा.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रि॒ ग म्‌ प ध॒ नि सां.
(अवरोह) सां नि ध॒ प म्‌ ग रि॒ सा.

सांनि ध॒ प	ग म्‌ प प	ध॒ प ग म्‌	ग ऽ ऽ ऽ
भा ऽ स त	सु म धु र	का ऽ लिं ग	डा ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–
ऩिसा ग म्‌	प ध॒ निसां	सांनिप ध॒	प ऽ ऽ ऽ
रि म ध मृ	दु ल जो ऽ	घे ऽ इ स	दा ऽ ऽ ऽ
०	--	=	–

ध् ऽ प ध्	नि ऽ सां ऽ	सां रि् सां रि्	नि ऽ सां ऽ
म ऽ ध्य म	वा ऽ दी ऽ	सा ऽ सं ऽ	वा ऽ दी ऽ
०	–	=	–
नि ऽ नि सां	नि ध् प ध्	सां नि प ध्	प ऽ ऽ ऽ
गा ऽ ति प्र	भा ऽ तीं ऽ	ज्या ऽ सु ख	दा ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–
म् ऽ म् ऽ	म् म् ग म्	प ध् प म्	ग रि् सा ऽ
आ ऽ रो ऽ	ह ण अ व	रो ऽ ह ण	ज्या ऽ चें ऽ
०	–	=	–
सा ऽ ग म्	प ऽ प ध्	नि सां नि ध्	प ऽ ऽ ऽ
पू ऽ र्णं चि	सं ऽ म त	स क ल बु	धा ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–

पाठ १० वा.

राग–लक्षणगीत.

सरल मधुर मनमोहन सकलां ।
भुवनविदित तो भूप गमला ॥ ध्रु० ॥
ओडव जो मनि सोडुनि सजला ।
वादि करितसे गांधाराला ।
संवादी ज्या धैवत झाला ॥ १ ॥
तीव्रचि सकलहि घे स्वरमाला ।
बुधजन नियमिति गायनवेला ।
प्रहर निशेचा प्रथम जयाला ॥ २ ॥

राग--भूप.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रे ग प ध सां.

(अवरोह) सां ध प ग रे सा.

रे ग ग रे	सा ध़ सा रे	प ऽ ग ग	ग रे ग ऽ
स र ल म	धु र म न	मो ऽ ह न	स क ला ऽ
०	--	=	--
ग ग ग रे	ग प ध सां	प ध सां सां	ध प ग रे
भु व न वि	दि त तो ऽ	भू ऽ ऽ प	ग म ला ऽ
०	–	=	–

प ग ग ग	प ऽसां ध	सांऽसांसां	सांरे'सां ऽ
ओऽ ड व	जोऽमनि	सोऽ ड्डुनि	स ज लाऽ
०	—	=	—
सांधसांध	सांसांरे'ऽ	सांरे'गरे'	सांध प ऽ
वाऽ दि क	रि त से ऽ	गांऽधाऽ	रा ऽ ला ऽ
०	—	=	—
ग ऽ ग रे	ग प धसां	सांधसांरे'	सांध प ग
सं ऽ वा ऽ	दीऽज्याऽ	धै ऽ व त	झा ऽ ला ऽ
०	—	=	—

पाठ ११ वा.

राग—लक्षणगीत.

राग मधुर भासे हा तिलंग ।
उभय नियुत रिधसुरहीन अंग ॥ ध्रु. ॥
गा वादी स्वर नी संवादी ।
मध्यम कोमल रुचिर निपसंग ॥१॥
आरोहणिं घे तीव्र निषादा ।
अवरोहणिं नी मृदु गमे चांग ॥ २ ॥
रजनीवेला द्वितीय यामीं ।
होय जयाच्या श्रवणिं मन दंग ॥ ३ ॥

राग–तिलंग.

ताल–त्रिताल, मात्रा–१६.

(आरोह) ऩि सा ग म् प नि सा ऽ.

(अवरोह) सां नि् प म् ग ऽ सा ऽ.

सांऽ प सां	नि् प ग म्	ग ऽ म् प	नि्पगम्ग
रा ऽ ग म	धु र भा ऽ	से ऽ हा ऽ	ति लंऽग
०	–	=	–
साम् ग म्	प प म् प	निसांगंऽ	सांनि्ऽ प
उ भ य नि	यु त रि ध	सु र ही ऽ	न अं ऽ ग
०	–	=	–
ग म् ग मं्	प ऽ नि् प	निऽसांऽ	गं ऽ सां ऽ
गाऽ वा ऽ	दीऽ स्व र	नीऽ सं ऽ	वाऽ दी ऽ
०	–	=	–
सांऽ गं मं्	गं ऽसांसां	नि्प प नि्	प ग म् प
म ऽ ध्य म	कोऽ म ल	रु चि र नि	प सं ऽ ग
०	–	=	–

पाठ १२ वा.

पद.

प्रियकर हिंदिस्तान, अमुचा प्रियकर हिंदिस्तान ॥ध्रु.॥
हीच सुखाची सौभाग्याची सर्व गुणांची खाण ।
खरोखर, सर्व गुणाची खाण, अमुचा प्रियकर हिंदिस्तान॥१॥
चिंता ह्याची करूं सर्वदा ह्याचा धरुं अभिमान ।
खरोखर, ह्याचा धरुं अभिमान, अमुचा प्रियकर हिंदिस्तान ॥२
देउं धनाला देउं मनाला ह्यास्तव देऊं प्राण ।
खरोखर, ह्यास्तव देऊं प्राण अमुचा प्रियकर हिंदिस्तान ॥३॥
प्रिय देशाचें अमुच्या, देवा, नित्य करी तूं त्राण ।
खरोखर नित्य करी तूं त्राण, अमुचा प्रियकर हिंदिस्तान ॥४॥

जिल्हा–मांड.

ताल–विलंबित केरवा, मात्रा ८.

(आरोह) सा ऽ ग म् प ध सां ऽ

(अवरोह) सां नि ध प म् ग रे सा

सा सा ग ग	ग म् प ध	प ऽ ऽ म्	ग म् प ध
प्रि य क र	हिं ऽ दि ऽ	स्ता ऽ ऽ न	अ मु चा ऽ
=	०	=	०

नि॒ ध प म्	ग ऽ रे ग	सा ऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ सा
प्रि य क र	हिं ऽ दि ऽ	स्ता ऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ न
=	०	=	०
म् ऽ म् म्	म् ऽ ग म्	प ऽ ध प	ध नि सां ऽ
ही ऽ च सु	खा ऽ ची ऽ	सौ ऽ भा ऽ	ग्या ऽ ची ऽ
=	०	=	०
ध ऽ ध नि॒	ध प ग म्	प ऽ प प	प ध नि सां
स ऽ र्व गु	णा ऽ ची ऽ	खा ऽ ण ख	रो ऽ ख र
=	०	=	०
ध नि॒ ध नि॒	ध प ग म्	प ऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ प
स ऽ र्व गु	णा ऽ ची ऽ	खा ऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ ण
=	०	=	०
प प प प	प ध प म्	ग ऽ ऽ रे	ग म् प ऽ
स ऽ र्व गु	णा ऽ ची ऽ	खा ऽ ऽ ण	अ मु चा ऽ
=	०	=	०
ग ग ग म्	ग ऽ रे ग	सा ऽ ऽ सा	ऽ ऽ ऽ ऽ
प्रि य क र	हिं ऽ दि ऽ	स्ता ऽ ऽ न	ऽ ऽ ऽ ऽ
=	०	=	०

शालेय--संगीत--पद्धति.

पुष्प ६ वें.

मुलांच्या सहाव्या इयत्तेकरितां.

पाठानुक्रम

पाठ	वृत्त.	राग.	ताल.	मात्रा.	साहित्य.
१ ला.	स्वरावर्त.	देस.	त्रिताल.	१६	रि रि म् प सा.
२ रा.	प्रार्थनापद्य.	हमीर.	,,	१६	नमन प्रभुपदा.
३ रा.	मंदाक्रांता.	बागेश्री.	,,	१६	पोटासाठीं.
४ था.	विबुधप्रिया.	देस.	दीपचंदी.	१४	संचरे मम जी.
५ वा.	पृथ्वी.	बिहाग.	वि. केरवा.	८	चमत्कृति निधान
६ वा.	वैतालीय.	बिलावल.	त्रिताल.	१६	ग्रहजे रविची.
७ वा.	स्रग्धरा.	असावरी.	सुरफक्ता.	१०	जीं भूतें पांचकेलीं
८ वा.	मदिरा.	सारंग.	त्रिताल.	१६	नम्रपणेंच.
९ वा.	पद.	जोगी.	,,	१६	कैसें टाकुनियां.
१० वा.	लक्षणगीत.	यमन क.	,,	१६	राग यमन.
११ वा.	,,	बिहाग.	,,	१६	प्रियभासे सकलां.
१२ वा.	,,	असावरी.	,,	१६	सेवि करुणरस.
१३ वा.	,,	तिलक.	झपताल.	१०	तिलककामोद.
१४ वा.	,,	बागेश्री.	झपताल.	१०	राग बागेसरी.
१५ वा.	पद.	मांड.	वि. केरवा.	८	भारत हमारा.
१६ वा.	स्वरावर्त.	धानी.	त्रिताल.	१६	ग ऽ ग सा ग म.

पुष्प ६ वें.

मुलांच्या सहाव्या इयत्तेकरितां.

पाठ १ ला.

स्वरावर्त.

राग—देस.

ताल—त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रि म् प नि ऽ सां रिं.

(अवरोह) सां नि् ध प म् ग रि सा.

रि रि म् प सां ऽ नि सां ऽ रिं सां नि् ध प ऽ ध
— = — ०

म् म् प प नि् ध नि् ध प ध प म् ग रि ग सा;
— = — •

रि रि म् प म् म् म् प प प नि नि नि सां ऽ सां
— = — ०

नि नि सां ऽ रिं ग् रिं सां ऽ रिं सां नि् ध प ऽ ध
— = — ०

म् म् प प नि् ध नि् ध प ध प म् ग रि ग सा.
— = — •

पाठ २ रा.

प्रार्थना पद्य.

नमन प्रभुपदाला करुं या ।
दुरित सकल जो नेई विलया ।
त्या हृदयीं धरुं या स्मरुं या ॥ध्रु०॥
उत्पत्ति स्थिति लय ज्या हातीं ।
त्या न भजावें तरि नच सुगती ॥
म्हणुनि धरावे प्रभुपद चित्तीं ।
तन मन अर्पूं या करुं या ॥ १ ॥

— —

राग--हमीर.

ताल—त्रिताल—मात्रा १६.

(आरोह) ऩि रि ग म् ध ऽ नि सां
(अवरोह) सां नि ध प म प ग म् रि सा

नि	सां	नि	ध	म	प	ग	म्	नि	ध	नि	ध	नि	रिं	सां	ऽ
न	म	न	प्र	भु	प	दा	ऽ	ला	ऽ	ऽ	ऽ	क	रुं	या	ऽ
•				–				=				–			

प प प प प ध प प पगि म्‌ रि सा सा रि सा ऽ
दु रि त स क ळ जोऽ ने ऽ ई ऽ वि ळ या ऽ
० – = –

नि सां नि ध म प ग म्‌ ध ध नि ध नि रिं सां ऽ
त्या ऽ हृ द यीं ऽ ध रुं या ऽ ऽ ऽ स्म रुं या ऽ
● – = –

प ध प ऽ सां ऽ सां सां ध नि सां रिं सां ध प ऽ
उ ऽ त्प ऽ त्ति ऽ स्थि ति ल य ज्या ऽ हा ऽ तीं ऽ
० – = –

गं मं्‌ रिं सां नि रिं सां ऽ ध नि सां रिं सां धं प ऽ
त्या ऽ न भ जा ऽ वें ऽ त रि न च सु ग ती ऽ
० – = –

म प प प ध नि ध प प गम्‌ रि सा ऩि रि सा ऽ
म्ह णु नी ध रा ऽ वे ऽ प्र भु प द चि ऽ त्तीं ऽ
० – = –

नि सां नि ध म प ग म्‌ ध ध नि ध नि रिं सां ऽ
त न म न अ ऽ पूं ऽ या ऽ ऽ ऽ क रुं या ऽ
● – = –

पाठ ३ रा.

मंदाक्रांता.

पोटासाठीं भटकत जरीं दूरदेशीं फिरेन ।
मी राजाच्या सदनिं अथवा घोर रानीं शिरेन ॥
नेवो नेतें जड तनुस या दूर देशास दैव ।
राहे चित्तीं प्रिय मम परी जन्मभूमी सदैव ॥ १ ॥

राग--बागेश्री.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) नि॒ सा ग॒ म॒ ध ऽ नि॒ सां
(अवरोह) सां नि॒ ध म॒ ग॒ ऽ रि सा

ध ऽ ध ऽ	ध ऽ नि॒ ऽ	ऽ ध ध म॒	ग॒ रि सा ऽ
पो ऽ टा ऽ	सा ऽ ठीं ऽ	ऽ भ ट क	त ज रीं ऽ
=	--	०	--
नि॒ ऽ सा ध	ऽ नि॒ ऽ सा	ध ऽ नि॒ ध	म॒ ग॒ रि सा
दू ऽ र दे	ऽ शीं ऽ फि	रे ऽ न ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ
=	--	०	--

म् ऽ ध ऽ	ध नि् सां ऽ	ऽ नि् ध म्	ध नि् सां ऽ
मी ऽ रा ऽ	जा ऽ च्या ऽ	ऽ स द निं	अ थ वा ऽ
=	--	०	--
सांऽसांनि्	ऽ रिं ऽ सां	नि्ऽ ध ऽ	म् ग् रिसा
घोऽ र रा	ऽ नीं ऽ शि	रे ऽ न ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ
=	--	०	--
ध ऽ ध ऽ	ध ऽ नि् ऽ	ऽ ध ध म्	ग् रि सा ऽ
ने ऽ वो ऽ	ने ऽ तें ऽ	ऽ ज ड त	नु स या ऽ
=	--	०	--
नि़् ऽ सा ध़	ऽ नि़् ऽ सा	ध ऽ नि् ध	म् ग् रि सा
दू ऽ र दे	ऽ शा ऽ स	दै ऽ व ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ
=	--	०	--
म् ऽ ध ऽ	ध नि सां ऽ	ऽ नि् ध म्	ध नि् सां ऽ
रा ऽ हे ऽ	चि ऽ त्रीं ऽ	ऽ प्रि य म	म प री ऽ
=	--	०	--
सांऽसांनि्	ऽ रिं ऽ सां	नि्ऽ ध ऽ	म् ग् रि सा
ज ऽ न्म भू	ऽ मी ऽ स	दै ऽ व ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ
=	--	०	--

पाठ ४ था.

विबुधप्रिया.

संचरे मम जी प्रिया हृदयांतरीं अशरीरिणी ।
सोडुनी निलया तया, नयनांपुढें दिसते क्षणीं ॥
शब्द एक न बोलतां, छल आपुला स्मरवीतसे ।
गोविते जननी सुतामन विस्मयीं प्रणयीं तसें ॥ १ ॥

राग–देस.

ताल–दीपचंदी, मात्रा १४.

(आरोह) सा रि म् प नि ऽ सां रिं,
(अवरोह) सां नि् ध प म् ग रि सा;

सा ऽ रि	म् ऽ प प	नि ऽ नि	सां ऽ नि सां
सं ऽ च	रे ऽ म म	जी ऽ प्रि	या ऽ हृ द
=	--	०	--
नि्धपध	म् ऽ प प	धम् ग	रि ग सा ऽ
यां ऽ त	रीं ऽअश	री ऽ रि	णी ऽ ऽ ऽ
=	--	०	--

सा ऽ रि	म् ऽ प प	नि ऽ नि	सां ऽ रिं सां
सो ऽ ङु	नी ऽ निल	या ऽ त	या ऽ न य
=	–	०	–
नि्धपध	म् ऽ प प	ध म् ग	रि ग सा ऽ
ना ऽ पु	ढें ऽदिस	ते ऽ झ	णीं ऽ ऽ ऽ
=	–	०	–
म् ऽ प	नि ऽ नि नि	सां ऽ नि	सां ऽ प प
श ऽब्द	ए ऽ कन	बो ऽ ल	तां ऽ छ ल
=	–	०	–
नि ऽ नि	सां ऽ नि सा	रिं नि् ध	प ऽ म् प
आ ऽ पु	ला ऽ स्मर	वी ऽ त	से ऽ ऽ ऽ
=	–	०	–
रिं ऽ सां	रिं ऽ गं मं्	गं ऽ रिं	सां ऽ नि सां
गो ऽ वि	ते ऽ जन	नी ऽ सु	ता ऽ म न
=	–	०	–
नि्धपध	म् ऽ प प	ध म् ग	रि ग सा ऽ
वि ऽ स्म	यीं ऽ प्रण	यीं ऽ त	सें ऽ ऽ ऽ
=	–	०	–

पाठ ५ वा.

पृथ्वी.

चमत्कृति--निधान ही कृति तुझी, जगाच्या पते।
तुझेंच जगदंड, जें अखिल-चित्त आकर्षितें ॥
सुरम्य इतुकी जरी कृति तुझी तरी तूं किती।
सुरम्य असशील बा खुटतसे मनाची गती ॥ १ ॥

राग–बिहाग.

ताल–वि. केरवा, मात्रा ८.

(आरोह) नि सा ग म् प नि सां,

(अवरोह) सां नि ऽ ध प म ग म् ग ऽ रि सा.

नि़ सा ग म्	प प नि़ ध	नि सां नि प	ग म् ग ऽ
च म ऽ त्कृ	ति नि धा ऽ	न ही ऽ कृ	ति तु झी ऽ
=	०	=	०

म प म् ग	म् गरी सा नि़
ज गा ऽ च्या	ऽ प ते ऽ
=	०

म् ग ऽ म् प प नि ऽ सां सां ऽ सां सां सां नि ध
तु झें ऽ च जग दं ऽ ड जें ऽ अ खि ल चि ऽ
– ० = ०

प नि ध नि ऽ सां नि प
त्त आ ऽ क ऽ र्षि तें ऽ
= ०

प नि ऽ सां सां सां सां ऽ सां गं रिं मं् गं रिं सां नि
सु र ऽ म्य इ तु की ऽ ज री ऽ कृ ति तु झी ऽ
= ० = ०

सां नि ध प ऽ सां नि ऽ
त री ऽ तूं ऽ कि ती ऽ
= ०

सा ग ऽ म् प प नि ध नि सां नि प ग म् ग ऽ
सु र ऽ म्य अ स शी ऽ ल बा ऽ खु ट त से ऽ
= ० = ०

म प म् ग म् गरि सा नि़
म ना ऽ ची ऽ ग ती ऽ
= ०

पाठ ६ वा.

वैतालीय

ग्रह जे रविची प्रदक्षिणा ।
करिती एकमतें तयांस मी ॥
करितों अतिलीन याचना ।
प्रभुचें गीत मुखें वदा तुम्ही ॥ १ ॥

राग—अलैया--बिलावल.

ताल—त्रिताल, मात्रा—१६.

(आरोह) सा रि ग प ध नि सां ऽ
(अवरोह) सां नि ध नि् ध प म् ग रि सा;

ग ग प ऽ	नि ध नि ऽ	नि नि ऽ सां	ध नि नि सां
ग्र ह जे ऽ	र वि ची ऽ	प्र द ऽ क्षि	णा ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–
नि्धप म्ग रिग प	प नि ऽ	नि नि ऽ सां	ध नि नि सां
ग्र ह जे ऽ	र वि ची ऽ	प्र द ऽ क्षि	णा ऽ ऽ ऽ
•	–	=	–

ध नि् ध प	ग म् प म्	ग रि ग म्	नि्धपम्ग रि
क रि ती ऽ	ए ऽ क म	तें ऽ त यां	ऽ स मी ऽ
•	–	=	–
प प नि ऽ	सांनि सांऽ	सांसां ऽ नि्	ध प म् ग
क रि तों ऽ	अ ति लीऽ	न या ऽ च	ना ऽ ऽ ऽ
•	–	=	–
प प नि ऽ	निनिसांऽ	सां गं ऽ मं्	गं रिं सां ऽ
क रि तों ऽ	अ ति लीऽ	न या ऽ च	ना ऽ ऽ ऽ
•	–	=	–
गं रिं सां ऽ	धनि् ध प	म् ग गं म्	नि्धपमगरिग
प्र भु चें ऽ	गीऽ त मु	खें ऽ व दा	ऽ तु म्ही ऽ
•	–	=	–

पाठ ७ वा.

स्रग्धरा.

जीं भूतें पांच केलीं अनल जल धरा वायु आकाश ईशें ।
यत्संयोगेंच सारें नयन विषय हें सृष्ट विश्व प्रकाशे ॥
ज्यांच्या योगेंच येती ऋतु सुख बहु हे त्यांस मी प्रार्थितों हें ।
सर्व स्थित्यंतरीं हो प्रभुकवन करा विस्मरा त्या न मोहें॥१॥

राग—असावरी.

ताल—सुरफाक्ता, मात्रा १०.

(आरोह) सा रि म् प ध् ऽ नि् सां
(अवरोह) सां नि् ध् प म् ग् रि सा;

सा ऽ	रि म्	प म्	प ऽ	ध् सां
जीं ऽ	भू ऽ	तें ऽ	पां ऽ	ऽ च
=	०	—	—	०
ध् ऽ	प ऽ	प ध्	प ध्	म् प
के ऽ	लीं ऽ	अ न	ल ज	ल ध
=	०	—	—	०

ग् ऽ	ऽ ऽ	ग् ऽ	रि सा	ऽ ऽ
रा ऽ	ऽ ऽ	वा ऽ	युआ	ऽ ऽ
=	०	—	—	०
सा रि	ग् रिसा	रि ऽ	सा ऽ	ऽ ऽ
का ऽ	ऽ श	ई ऽ	शें ऽ	ऽ ऽ
=	०	—	—	०
म् ऽ	प ऽ	ध् ऽ	ध् ऽ	ऽ ध्
य ऽ	त्सं ऽ	यो ऽ	गें ऽ	ऽ च
=	०	—	—	०
सा' ऽ	सां ऽ	म् प	ध् नि्	सां रि
सा ऽ	रें ऽ	न य	न वि	ष य
=	०	—	—	०
गं् ऽ	रिं सां	रिं ऽ	नि् ध्	ऽ म्
हें ऽ	ऽ ऽ	सृ ऽ	ष्ट वि	ऽ ऽ
=	०	—	—	०
प ऽ	ध् सां	ध् ऽ	प ऽ	ऽ ऽ
श्व ऽ	ऽ प्र	का ऽ	शे ऽ	ऽ ऽ
=	०	—	—	०

पाठ ८ वा.

मंदिरा

नम्रपणेंच सभेंत महोन्नत जे गुण वर्णुनियां परक्याचे।
सांगितल्याविण दाविति कौशल सर्व जनांप्रति जे स्वगुणांचें
स्वार्थपरार्थेहि साधिति जिंकिति शांतिबळें मुखरत्व खलांचें
संत महागुणभाजन यापरि सेवन कोण करी न तयांचें॥१॥

राग—सारंग

ताल—त्रिताल मात्रा १६

(आरोह) सा रि ऽ म् प ऽ नि सां
(अवरोह) सां नि् प ऽ म् रि ऽ सा

सां ऽ नि् प	म् रि नि़ सा	रि ऽ म् म्	प ऽ म् प
न ऽ म्र प	णें ऽ च स	भें ऽ त म	हो ऽ न्न त
०	—	=	—
रि ऽ म् म्	प ऽ म् प	नि ऽ सां रि	सां नि् म् प
जे ऽ गु ण	व ऽ र्णु नि	यां ऽ प र	क्या ऽ चे ऽ
०	—	=	—

प प म् म् प ऽ नि् प नि ऽ सां सां रिं ऽ सां सां
सांऽ गि त ल्याऽ वि ण दा ऽ वि ति कौ ऽ श ल
• — = —

रिं म्ं रिं सां नि ऽ सां सां रिं ऽ सां सां नि् ऽ म् प
स ऽ र्वं ज नां ऽ प्र ति जे ऽ स्व गु णां ऽ चें ऽ
० — = —

सांऽ नि् प म् रि नि़ सा रि ऽ म् म् प ऽ म् प
स्वाऽ र्थं प रा ऽ र्थं हि साऽ धि ति जिं ऽ कि ति
० — = —

रि ऽ म् म् प ऽ म् प नि ऽ सां रिं सां नि् म् प
शांऽ ति ब ळें ऽ मु ख र ऽ त्त्व ख लां ऽ चें ऽ
० — = —

प ऽ म् म् प ऽ नि् प नि ऽ सां सां रिं ऽ सां सां
सं ऽ त. म हा ऽ गु ण भाऽ ज न या ऽ प रि
० — = —

रिं म्ं रिं सां निऽ सां सां रिंऽ सां सां नि् ऽ म् प
से ऽ व न कोऽ ण क री ऽ न त यां ऽ चें ऽ
० — = —

पाठ ९ वा.

पद

कैसें टाकुनियां मजला । वाटलें जावेसें तुजला ॥ ध्रु०॥
ऐकुनि माझा वध खोटा । झाला शोक तुला मोठा ।
नेणुनि शत्रूच्या कपटा । केला स्वहिताचा तोटा ।
कसा बा तुला मोह पडला। वाटलें जावेंसें तुजला ॥ १ ॥

राग–जोगी

ताल–त्रिताल, मात्रा–१६.

(आरोह) सा रि् म् ऽ प ध् सां ऽ

(अवरोह) सां निध् ऽ प म् ग रि् ऽ सा;

सा	ऽ	सा	ऽ	म्	ऽ	म्	म्	ग	रि्	सा	रि्	सा	ऽ	ऽ	सा
कै	ऽ	सें	ऽ	टा	ऽ	कु	नि	यां	ऽ	म	ज	ला	ऽ	ऽ	वा
–				०				–				=			

ऽ	सा	सा	ऽ	रि्	ऽ	म्	ऽ	प	ऽ	ध्	ध्	प	ऽ	म्	ऽ
ऽ	ट	लें	ऽ	जा	ऽ	वें	ऽ	सें	ऽ	तु	ज	ला	ऽ	ऽ	ऽ
–				०				–				=			

म्ग	रि्	सा	ऽ	म्	ऽ	म्	म्	म्	रि्	सा	रि्	सा	ऽ	ऽ	ऽ
कै	ऽ	सें	ऽ	टा	ऽ	कु	नि	यां	ऽ	म	ज	ला	ऽ	ऽ	ऽ
–				०				–				=			

ध़् ऽ ध़् ध़् ध़् ऽ पम़् ऽ म़् म़् प ध़् सां ऽ ऽ ऽ
ऐ ऽ कु नि माऽ झा ऽ व ध खो ऽ टा ऽ ऽ ऽ
— ० — =

सां ऽ सां ऽ निऽ ध़् प म़् ऽ प ध़् प ऽ ऽ ऽ
झा ऽ ला ऽ शोऽ क तु लाऽ मो ऽ ठा ऽ ऽ ऽ
-- ० -- =

प ऽ प प ध़् ऽ सां ऽ सां ऽ रिं़ सां नि ऽ ध़् ऽ
ने ऽ णु नि श ऽ त्रू ऽ च्या ऽ क प टा ऽ ऽ ऽ
-- ० -- =

ध़् ऽ प ऽ प ध़् सां ऽ सां ऽ रिं़ सां नि ध़् ऽ ध़्
के ऽ ला ऽ स्वहि ता ऽ चा ऽ तो ऽ टा ऽ ऽ क
— ० -- =

ध़् ऽ ध़् ऽ प ध़् प म़् ऽ म़् प ध़् सां नि ध़् प
सा ऽ बा ऽ तु लाऽ मो ऽ ह प ड ला ऽ ऽ वा
-- ० -- =

म़् ग रि़ सा सा रि़ म़् ऽ म़् रि़ सा रि़ सा ऽ ऽ ऽ
ऽ ट लें ऽ जा ऽ वें ऽ सें ऽ तु ज ला ऽ ऽ ऽ
-- ० -- =

पाठ १० वा.

राग--लक्षणगीत.

राग यमन कल्याण मनोहर ।
यामिनि समयीं आदिम यामीं ।
गान जयाचें होय सौख्यकर ॥ ध्रु० ॥
रचिति जया गांधार वादी ॥
स्वर नी ज्यातें हो संवादी ।
तीव्र सकल सुर ज्यास निरंतर ।
कोमल मध्यम घेइ अल्पतर ॥ १ ॥

राग--यमनकल्याण.

ताल--त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रि ग म प ध नि सां.
(अवरोह) सां नि ध प म ग रि सा.

प नि ध नि	प प म ग	प ऽ म ग	रि ग रि सा
रा ऽ ग य	म न क ऽ	ल्या ऽ ण म	नो ऽ ह र
०	--	=	--

सा ऽ सा सा	नि रि सा ऽ	सा ऽ ग रि	ग म धमि प
या ऽ मि नि	स म यीं ऽ	आ ऽ दि म	या ऽ मीं ऽ
०	—	=	—
ग म् ग रि	नि़ रि सा ऽ	ग ऽ रिगमि	प म ग म
गा ऽ न ज	या ऽ चें ऽ	हो ऽ यसौ	ऽ ख्य क र
०	--	=	--
ग प ध नि	सां ऽ ध नि	प ऽ ऽ प	नि ध सां ऽ
र चि ति ज	या ऽ गां ऽ	धा ऽ ऽ र	वा ऽ दी ऽ
०	--	=	--
नि रिं गं रिं	नि ध प प	ग रि ग म	रि ऽ सा ऽ
स्व र नी ऽ	ज्या ऽ तें ऽ	हो ऽ सं ऽ	वा ऽ दी ऽ
०	—	=	—
ग म ग म	प प प प	प नि ध नि	म ध म प
ती ऽ व्र स	क ल सु र	ज्या ऽ स नि	रं ऽ त र
०	—	=	—
ग म् ग रि	नि़ रि सा सा	ग ऽ रिगमि	प म ग म
को ऽ म ल	म ऽ ध्य म	घे ऽ इ अ	ऽ ल्प त र
०	—	=	—

पाठ १२ वा.

राग लक्षणगीत.

प्रिय भासे सकलांना ।
राग बिहाग उभय घे मध्यम ।
तीव्र इतर सुर जाणा ॥ ध्रु० ॥
धैवत ऋषभा त्याजि आरोहणिं ।
वादी गासि करोनी घे सहचारी नी
प्रहर दुजा निशिं नियत जया बुधमत माना ॥ १ ॥

राग--बिहाग, ताल--त्रिताल.

(आरोह) नि़ सा ग म् प नि सां
(अवरोह) सां नि ऽ ध प म ग म् ग ऽ रि सा

ग म् ग ऽरि सा ऽ ऽ ऽ नि़ ध़ नि़ऽरिसा ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
प्रि य भा ऽ से ऽ ऽ ऽ स क लांऽ ना ऽ ऽ ऽ ऽ ऽ
० – = –

सा ऽ म् ग प ऽ प प नि ध नि सां नि ध प प
रा ऽ ग बि हाऽ ग उ भ य घे ऽ म ऽ ध्य म
• – = –

ग ऽ ग ग	ग म् ग रि	ग ऽ म् नि	धमप ग म्
ती ऽ व्र इ	त र सु र	जाऽ ऽ ऽ	णा ऽ प्रि य
०	--	=	--
प ऽ प प	सांसांसां ऽ	सांसांसां ऽ	नि ऽ रिंसां नि
धै ऽ व त	ऋ ष भा ऽ	त्यजिआऽ	रो ऽ ह णिं
०	--	=	--
नि ऽ निसां	नि ध प म	प निनिसां	नि ऽ धमि प
वा ऽ दी ऽ	गा ऽ सिक	रो ऽ ऽ ऽ	नी ऽ घे ऽ
०	--	=	--
ग म् ग रि	नि ऽ रिसा ऽ	सासाम् ग	प ऽ प म
स ह चा ऽ	रि ऽ नी ऽ	प्र ह र दु	जा ऽ नि शिं
०	--	=	--
प निधसां	नि ऽ ग म्	प म् ग रि	गम्पम् ग म्
नि य त ज	या ऽ बु ध	म त मा ऽ	ना ऽ प्रि य
०	--	=	--
ग ऽ रिसा ऽ	ऽ ऽ नि ध	नि ऽ रिसाऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ
भा ऽ से ऽ	ऽ ऽ स क	लांऽना ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ
०	--	=	--

पाठ १३ वा.

राग-लक्षणगीत.

सेवि करुणरस असावरी।
कोमल ध, नि, म, ग, तीव्रऋषभ वारि।
यामिं दुजा दिनिं गान करी ॥ ध्रु. ॥
नच आरोहणिं गांधारचि जरि।
अवरोहण संपूर्ण करी।
ध,ग, वादी संवादी घे जरि।
जीजवनपुरि म, नि, राखि दुरी ॥ १ ॥

राग-असावरी.

ताल-त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रे म् प ध् ऽ नि् सां.
(अवरोह) सां नि् ध् प म् ग् रे सा.

प ध् म् प	ग् ग् रे सा	रे म् प प	ध् ध् ध् प
से ऽ वि क	रु ण र स	अ सा ऽ व	री ऽ ऽ ऽ
०	-	=	-

ध् ऽ ध् ध्	ध् नि् ध् प	ग् ऽ रि सा	रि रि सा सा
को ऽ म ल	ध नि म ग	ती ऽ व्र ऋ	ष भ व रि
०	–	=	–
सा रि म् प	ध् म् प प	म् ऽ प सां	ध् ऽ प ऽ
या ऽ मिं दु	जा ऽ दि निं	गा ऽ न क	री ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–
म् म् म् ऽ	प ऽ ध् ध्	सां ऽ सां ऽ	नि् नि् सां सां
न च आ ऽ	रो ऽ ह णिं	गां ऽ धा ऽ	र चि ज रि
०	–	=	–
प ध् प ध्	सां सां सां ऽ	नि् ऽ सां रि	ध् ऽ प ऽ
अ व रो ऽ	ह ण सं ऽ	पू ऽ र्ण क	री ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–
म् म् म् ऽ	प ऽ ध् ध्	सां ऽ सां ऽ	नि् ऽ सां सां
ध ग वा ऽ	दी ऽ सं ऽ	वा ऽ दी ऽ	घे ऽ ज रि
०	–	=	–
गं् ऽ गं् गं्	रिं सां नि् सां	म् ऽ प सां	ध् ऽ प ऽ
जी ऽ व न	पु रि म नि	रा ऽ खि दु	री ऽ ऽ ऽ
०	–	=	–

पाठ १३ वा.

राग–लक्षणगीत.

तिलककामोद हा मृदुमयुत शोभला ।
सा वादि संवादि पंचम स्वर भला ॥ ध्रु. ॥
आरोहिं ध ग हीन मृदु नि अवरोहणीं ।
नी अपन्यास करि हृदयरंजन झणीं ।
प्रहर दुसरा निशीं समय या मानिला ॥ १ ॥

राग–तिलककामोद.

ताल–झपताल, मात्रा १०.

(आरोह) प़ नि़ सा रि म् प नि सां.
(अवरोह) सां नि् ध प म् ग रिसा नि़ ऽ.

नि़ नि़	प़ नि़ सा	ग रि	ग सा सा
ति ल	क का ऽ	मो ऽ	द हा ऽ
=	–	०	–

ग रि	प म् ग	सा रि	ग सा नि़
मृ दु	म यु त	शो ऽ	भ ला ऽ
=	–	०	–

म् रि	म् ऽ म्	प ऽ	धपध म्
सा ऽ	वा ऽ दि	सं ऽ	वा ऽ दि
=	–	०	–
ग ऽ	सासा ऽ	सा रि	ग सा नि़
पं ऽ	च म ऽ	स्व र	भ ला ऽ
=	–	०	–
म् प	नि सां सां	सां सां	सां ऽ सां
आ ऽ	रो ऽ हिं	ध ग	ही ऽ न
=	–	०	–
सां सां	नि् ध प	म् गरि	ग सा नि़
मृ दु	नि अ व	रो ऽ	ह र्णीं ऽ
=	–	०	–
नि़ ऽ	प़ नि़ सा	ग रि	ग सा सा
नी ऽ	अ प ऽ	न्या ऽ	स क रि
=	–	०	–
रि रि	प म् ग	सा रि	ग सा ऽ
हृ द	य रं ऽ	ज न	झ र्णीं ऽ
=	–	०	–

रि रि रिम्म् प ऽ पसां ऽ
प्र ह र दु स रा ऽ निशीं ऽ
= - ० -
सां प धम् ग सा रि ग सा नि
स म य याऽ मा ऽ निलाऽ
= - ० -

पाठ १४ वा.

राग–लक्षणगीत.

राग बागेसरी ग म नि कोमल वरी ।
रि नच आरोहणीं पंचमा परिहरी ॥
मध्यम दिसे वादि सा जया संवादि ।
उचित ज्या करुणरस मध्यनिशिं मन हरी ॥१॥

राग–बागेश्री.

ताल–झपताल, मात्रा १०.

(आरोह) नि् सा ग् म् ध ऽ नि्सां.
(अवरोह) सां नि् ध म् ग् ऽ रि सा.

ग् म् ग् रिसा नि्ध् नि्सा ऽ
रा ऽ ग बा ऽ गे ऽ स री ऽ
= - ० -

सासा	म् म् ऽ	म् म्	ध म् ग्
ग म	निकोऽ	म ल	व री ऽ
=	–	॰	–
ग् ग्	म् धनि्	सां ऽ	नि् सां ऽ
रि न	चआऽ	रो ऽ	ह णीं ऽ
=	–	॰	–
सांऽ	नि् ध ऽ	नि् ध	म् ग् ऽ
पं ऽ	च माऽ	प रि	ह री ऽ
=	–	॰	–
म् ऽ	ध ध नि्	सां नि्	सां ऽ सां
म ऽ	ध्य म दि	से ऽ	वा ऽ दि
=	–	॰	–
नि् सां	रिं सांऽ	नि् सां	नि् ध ध
साऽ	ज याऽ	सं ऽ	वा ऽ दि
=	–	॰	–
नि् सां	मंग्ंरिं सां	नि् नि्	सांनि् ध
उचि	तज्याऽ	क रु	ण र स
=	–	॰	–

सां ऽ सांनि् नि् ध ध म् ग् ऽ
म ऽ ध्यनिशिं म न ह री ऽ
= — ० —

पाठ १५ वा.

पद.

भारत हमारा देश है हित उसका निश्चय चाहेंगे ।
उसके हितके कारन हम कुछ ना कुछ कर जायेंगे ॥
भारत हमारी मातृभूमि ऊसका ऋण हमपर है बहू ।
उसके मिटाने के लिये हम कुछना कुछ कर जायेंगे ॥
धर्म विद्या और धनसे उन्नति भारत की होवे ।
उस उन्नतिके मार्गमे हम कुछ ना कुछ कर जायेंगे ॥

राग--मांड.

ताल–विलंबितकेरवा, मात्रा ८.

(आरोह) सा ग म् प ध सां.
(अवरोह) सां नि ध प म् ग रे सा.

सा ऽ ग ग : ग ग म् प ध प ऽ ऽ म् ग म् प ध
भा ऽ र त् : ह मा ऽ रा ऽ दे ऽ ऽ श है ऽ हि त
= ० = ०

प ध प म् ग ऽ सा रि ग म् ग रि सा ऽ ऽ ऽ
उ स का ऽ नि ऽ श्च य चा ऽ हैं ऽ गे ऽ ऽ ऽ
= ० = ०

सां सां सां ऽ सां सां सां रि नि सां नि ध प ध नी ऽ
उ स के ऽ हि त के ऽ का ऽ र न ह म् ऽ ऽ
= ० = ०

ग ग प ऽ ध ध सां सां सां ऽ सां ऽ सां ऽ सा ऽ
कु छ ना ऽ कु छ क र जा ऽ यें ऽ गे ऽ भा ऽ
= ० = ०

ग ग ः ग ग म् प ध प ऽ म् ग ऽ म् प ध
र त् ः ह मा ऽ री ऽ मा ऽ तृ भू ऽ मि उ स
= ० = ०

प ध प म् ग सा रि ग ग ऽ ऽ रि सा ऽ ऽ ऽ
का ऽ ऋ ण ह म प र है ऽ ऽ ब हु ऽ ऽ ऽ
= ० = ०

सां सां सां सां सां ऽ सां रिं नि सां नि ध प ध नी ऽ
उ स के मि टा ऽ ने ऽ के ऽ लि ये ह म् ऽ ऽ
= ० = ०

ग ग प ऽ	ध धसांसां	सां ऽ सां ऽ	सां ऽ ऽ ऽ
कु छ ना ऽ	कु छ क र	जा ऽ यें ऽ	गे ऽ ऽ ऽ
=	०	=	०

— —

पाठ १६ वा.

स्वरावर्त.

राग--धानी.

ताल–त्रिताल–मात्रा १६.

(आरोह) नि़् सा ग् म् प नि् सां रिं.

(अवरोह) सां नि् प म् ग् रि नि़् सा.

ग् ऽ ग् सा	ग् म् प नि्	प नि् सां रिं	सां नि् प म्
=	–	०	–
ग् म् ग् म्	प नि् प म्	ग् म् ग् रि	सा रि नि़् सा;
=	–	०	–
ग् ऽ ग् सा	ग् म् प नि्	म् म् प प	नि् प नि् ऽ
=	–	०	–
सां ऽ सां रिं	नि् ऽ सां ऽ	मं ऽ गं सां	नि् प म् प.
=	–	०	–

शालेय--संगीत--पद्धति.

पुष्प ७ वें.

सातव्या इयत्तेकरितां.

पाठानुक्रम.

पाठ.	वृत्त.	राग.	ताल.	मात्रा.	साहित्य.
१ ला.	स्वरावर्त.	भैरव.	त्रिताल.	१६	ध ध प म.
२ रा.	,,	मालकंस.	,,	१६	नि ग सा नि.
३ रा.	प्रार्थनापद्य.	सारंग.	,,	१६	मंगलादिन.
४ था.	पद.	असावरी.	,,	१६	अनलस मी.
५ वा.	पद.	देस.	दादरा.	६	मेरे तो गिरिधर.
६ वा.	घनाक्षरी.	जोगी.	त्रिताल.	१६	अवो कैकेयी.
७ वा.	रथोद्धता.	असावरी.	,,	१६	मोकळा करुनि.
८ वा.	स्वागता.	सोहनी.	,,	१६	जानकी जनक.
९ वा.	अनुष्टुप्.	मालकंस.	,,	१६	केलें पात्र सुव.
१० वा.	प्रहर्षिणी.	मल्हार.	रूपक.	६	गंगोत्रीवरुनि.
११ वा.	लक्षणगीत.	अलैया.	त्रिताल.	१६	झणीया गाउंया.
१२ वा.	,,	भीमपलास.	तेवरा.	७	रमवि मनास.
१३ वा.	,,	कामोद.	झपताल.	१०	देई मना मोद.
१४ वा.	,,	केदार.	तेवरा.	७	सुखवि बहु केदार
१५ वा.	,,	शंकरा.	त्रिताल.	१६	सुखद बहू शंकरा
१६ वा.	,,	सोहनी.	,,	१६	ही सुखद सोहनी
१७ वा.	राष्ट्रगीत.	मित्र.	रूपक.	६	संरक्षी ईश्वरा.

पुष्प ७ वें.

सातव्या इयत्तेकरितां

पाठ १ ला.

स्वरावर्त.

राग—भैरव

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रि॒ ग म॒ प ध॒ नि सां;

(अवरोह) सां नि ध॒ प म॒ ग रि॒ सा;

ध॒ ध॒ प म॒	ग म॒ प म॒	रि॒ रि॒ ग म॒	रि॒ सा नि॒ सा
०	–	=	–
ध॒ नि सा रि॒	ग म॒ प ध॒	नि ध॒ प म॒	ग रि॒ सा ऽ;
०	–	=	–
म॒ म॒ ऽ म॒	प प ध॒ ध॒	नि नि सां सां	रिं॒ रिं॒ सां ऽ
०	–	=	–
ध॒ ध॒ ध॒ नि	सां सां नि सां	रिं॒ सां नि सां	ध॒ ध॒ प ऽ
०	–	=	–
ध॒ ध॒ सां सां	ध॒ ध॒ रिं॒ रिं॒	ध॒ ध॒ गं गं	रिं॒ रिं॒ सां सां
०	–	=	–
रिं॒ गं रिं॒ सां	नि सां नि ध॒	ध॒ नि ध॒ प	म॒ ग रि॒ सा;
०	–	=	–

पाठ २ रा

स्वरावर्त

राग–मालकंस

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) नि् सा ग् म् ध् नि् सां ऽ

(अवरोह) सां नि् ध् म् ग् सा नि् सा

नि्	ऽ	ग्	ऽ	सा	नि्	ध्	नि्	सा	ऽ	ऽ	म्	ऽ	म्	ग्	ऽ
०				--				=				--			
म्	ध्	नि्	सां	नि्	ध्	नि्	ऽ	ध्	म्	ग्	म्	ग्	ऽ	सा	ऽ
०				--				=				--			
नि्	ऽ	ग्	ऽ	सा	नि्	ध्	नि्	म्	ऽ	म्	ऽ	म्	ध्	नि्	सां
०				--				=				--			
ऽ	सां	ऽ	सां	नि्	ध्	नि्	ऽ	नि्	ऽ	नि्	ध्	म्	ग्	ऽ	ऽ
०				--				=				--			
म्	ध्	नि्	सां	नि्	ध्	नि्	ऽ	ध्	म्	ग्	म्	ग्	ऽ	सा	ऽ
०				--				=				--			
ग्नि्	ऽ		ऽ	सा	नि्	ध्	नि्	सा	ऽ	ऽ	ऽ	म्	ऽ	ऽ	ऽ
	०			--				=				--			

ग् ऽ ऽ म्	ध् ऽ ऽ नि्	सां ऽ ऽ सां	ध् ऽ ऽ नि्
०	--	=	--
म् ऽ ऽ ध्	ग् ऽ ऽ म्	सा ऽ ऽ ऽ	म् ग् म् ऽ
०	--	=	--
ध् म् ध् ऽ	नि् ध् नि् ऽ	सां नि् सां ऽ	सां नि् ऽ नि्
०	--	=	--
ध् ऽ ध् म्	ऽ म् ग् ऽ	ग् सा ऽ म्	ऽ म् ग् ऽ
०	--	=	--
म् ध् नि् सां	नि् ध् नि् ऽ	ध् म् ग् म्	ग् ऽ सा ऽ
०	--	=	--
नि् ऽ ग् ऽ	सा नि् ध् नि्	सा ऽ सा ऽ	ग् सा नि् सा
०	--	=	--
म् ऽ म् ऽ	ध् म् ग् म्	ध् ऽ ध् ऽ	नि् ध् म् ध्
०	--	=	--
नि् ऽ नि् ऽ	सां नि् ध् नि्	सां ऽ सां ऽ	सां नि् ध् म्
०	--	=	--
सां नि् ऽ ध्	नि् ध् ऽ म्	ध् म् ऽ ग्	म् ग् ऽ सा
०	--	=	--

पाठ ३ रा.

प्रार्थना पद्य.

मंगलदिन हा आज उदेला ।
अभिवंदन हें परमेशाला ॥ ध्रु० ॥
रजोगुणानें निर्मि जगाला ।
सत्वें जो करि तत्प्रतिपाला ।
तामस रूपें नेइ लयाला ।
विलसत ज्याची अघटित लीला ॥ १ ॥

राग--सारंग.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रि म् प नि सां
(अवरोह) सां नि् प म् रि सा

नि्	ऽ	प	म्	रि	सा	नि्	सा	रि	ऽ	म्	म्	प	ऽ	म्	प
मं	ऽ	ग	ल	दि	न	हा	ऽ	आ	ऽ	ज	उ	दे	ऽ	ला	ऽ
०				–				=				--			
म्	म्	म्	ऽ	प	प	नि्	प	नि	नि	सां	ऽ	नि्	ऽ	प	ऽ
अ	भि	वं	ऽ	द	न	हें	ऽ	प	र	मे	ऽ	शा	ऽ	ला	ऽ
०				--				=				--			

म् म् ऽ म् प ऽ नि् प नि ऽ सां सां नि सां सां ऽ
र जो ऽ गु णा ऽ नें ऽ नि ऽ र्मि ज गा ऽ ला ऽ
० -- = --

नि ऽ सां ऽ रिं ऽ सां सां नि ऽ सां सां नि् ऽ प ऽ
स ऽ त्वें ऽ जो ऽ क रि त ऽ त्प्र ति पा ऽ ला ऽ
० -- = --

म् ऽ म् म् प ऽ प ऽ म् नि् प म् रि ऽ सा ऽ
ता ऽ म स रु ऽ पें ऽ ने ऽ इ ल या ऽ ला ऽ
० -- = --

नि् सा रि म् रि म् प नि् प नि सां रिं नि सां नि् प
वि ल स त ज्या ऽ ची ऽ अ घ टि त ली ऽ ला ऽ
० -- = --

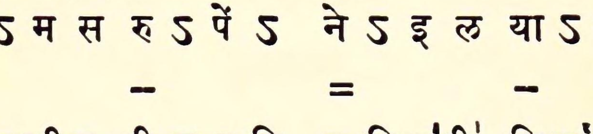

पाठ ४ था.

पद.

अनलस मी तुज नित्य भजावें ॥ ध्रु० ॥
नित्य भजावें नित्य नमावें नित्य शरण तुज जावें॥१॥
नित्य सुखाचा लाभ पदीं तव सत्त्वर हें उमजावें ॥२॥
भक्तिलतेचें देवा माझ्या चित्तीं बीज रुजावें ॥३॥

राग--असावरी.

ताल-त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रि म् प ध् ऽ नि् सां;
(अवरोह) सां नि् ध् प म् ग् रि सा.

रि ऽ म् म्	प म् प प	ध् ऽ प ऽ	ग् ग् रि सा
मी ऽ तु ज	नि ऽ त्य भ	जा ऽ वें ऽ	अ न ल स
०	--	=	--
रि ऽ म् म्	प म् प सां	ध् ऽ प ऽ	ग् ग् रि सा
मी ऽ तु ज	नि ऽ त्य भ	जा ऽ वें ऽ	अ न ल स
०	--	=	--

ध् प म् म्	प ऽ ध् ऽ	नि् ऽ सां सां	ध् ऽ सां ऽ
नि ऽ त्य भ	जा ऽ वें ऽ	नि ऽ त्य न	मा ऽ वें ऽ
०	--	=	--
गं् ऽ रिं सां	नि्नि्सांसां	सां नि् ध् प	म् ग् रि सा
नि ऽ त्य श	र ण तु ज	जा ऽ वें ऽ	अ न ल स
०	—	=	—
ध् प म् म्	प ऽ ध् ऽ	नि् ऽ सां सां	ध् ऽ सां सां
नि ऽ त्य सु	खा ऽ चा ऽ	ला ऽ भ प	दीं ऽ त व
०	--	=	—
गं् ऽ रि सां	नि् ऽ सां सां	रिं नि् ध् प	म् ग् रि सा
स ऽ त्व र	हें ऽ उ म	जा ऽ वें ऽ	अ न ल स
०	—	=	—
ध् प म् म्	प ऽ ध् ऽ	नि् ऽ सां सां	ध् ऽ सां सां
भ ऽ क्ति ल	ते ऽ चें ऽ	दे ऽ वा ऽ	मा ऽ झ्या ऽ
०	—	=	—
गं् ऽ रिं सां	नि् ऽ सां सां	रिं नि् ध् प	म् ग् रि सा
चि ऽ त्तीं ऽ	बी ऽ ज रु	जा ऽ वें ऽ	अ न ल स
०	—	=	—

पाठ ५ वा.

पद.

मेरे तो गिरिधर गोपाल दूसरा न कोई ।
दूसरा न कोई हो नाथ दूसरा न कोई ॥ ध्रु० ॥
साधन संग बैठ बैठ लोकलाज खोई ।
यह तो बात फूटगई जानत सब कोई ॥ १ ॥
असुअन जल सींच सींच प्रेम बेल बोई ।
यह तो बेल फैलगई अमृतफल होई ॥ २ ॥
आई थी मै भक्त जान जगत् देख रोई ।
लोग कुटम भाईबंद संग नही कोई ॥ ३ ॥

राग—देस.

ताल-दादरा, मात्रा ६.

(आरोह) सा रि म् प नि ऽ सां रिं;
(अवरोह) सां नि् ध प म् ग रि सा;

सा ऽ रि	म् प प	नि नि नि	सां ऽ रिं
मे ऽ रे	तो गि रि	ध र गो	पा ऽ ल
=	०	=	०
नि् ध प	म् ऽ प	ध म् ग	रि ऽ ऽ
दू ऽ स	रा ऽ न	को ऽ ऽ	ई ऽ ऽ
=	०	=	०

नि ऽ नि	सां ऽ सां	रिं सां रिं	नि् ध प
दू ऽ स	रा ऽ न	को ई हो	ना ऽ थ
=	०	=	०
ध म् म्	प ऽ प	ध म् ग	रि ऽ ऽ
दू ऽ स	रा ऽ न	को ऽ ऽ	ई ऽ ऽ
=	•	=	•
म् ऽ प	प नि नि	सां ऽ नि	सां ऽ सां
साऽ ध	न सं ग	बै ऽ ठ	बै ऽ ठ
=	०	=	०
म् ऽ प	नि ऽ सां	निसांरिंऽ	रिं ऽ ऽ
लो ऽ क	ला ऽ ज	खो ऽ ऽ	ई ऽ ऽ
=	•	=	•
नि नि नि	सां ऽ सां	रिं सां नि्	ध प ऽ
य इ तो	बा ऽ त	फू ऽ ट	ग ई ऽ
=	०	=	०
म् ऽ प	प नि् ध	प म् ग	रि ऽ ऽ
जाऽ न	त स ब	को ऽ ऽ	ई ऽ ऽ
=	०	=	•

पाठ ६ वा.

घनाक्षरी.

अवो कैकयी! हें काय केलें तुवां? हाय! हाय !॥
न म्हणवे तूज माय, जन्मोजन्मीं वैरिणी ! ॥

राग–जोगी

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रि् म् ऽ प ध् सां ऽ;

(अवरोह) सां निध् प म् ग रि् ऽ सा;

म् प ध् ध्	ऽ ध् ध् ऽ	ध्म् ऽ प ध्	सां नि ध् प
अवो ऽ कै	ऽ कयीऽ	हें ऽ का ऽ	ऽ ऽ ऽ य
०	--	=	--
ध् ऽ प ऽ	ध् म् म् ऽ	म् ऽ ऽ म्	प ऽ ऽ प
के ऽ लें ऽ	ऽ तु वांऽ	हा ऽ ऽ य	हा ऽ ऽ य
०	–	=	--
सा रि् म् म्	ऽ ऽ प ध्	सांऽरि्ं सांऽनि	ध्ऽपम्ऽम्
न म्ह णवे	ऽ ऽ तुज	मा ऽ ऽ ऽ	ऽ ऽ ऽ य
०	–	=	--
ध् ऽ ध् ऽ	प ऽ म् ऽ	रि् ऽ म् ग	रि् सा ऽ ऽ
ज ऽन्मोऽ	ज ऽन्मींऽ	ऽ ऽ वै ऽ	रि णी ऽ ऽ
०	--	=	--

पाठ ७ वा.

रथोद्धता.

मोकळा करुनि कंठ तेधवां, आठवूनि मनिं जानकीधवा ॥
ते रडे भरतही तसा रडे, जोंवरी नयन होति कोरडे! ॥१॥

राग--असावरी.

ताल--त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रि म् प ध् ऽ नि् सां;
(अवरोह) सां नि् ध् प म् ग् रि सा;

सां ऽ नि् सां	नि् ध् म् प	ग् रिसा रि म्	प प ध् प
मो ऽ क ळा	ऽ क रु नि	कं ऽ ठ ते	ऽ ध वां ऽ
०	--	=	--
म् ऽ प ध्	ध् नि् सां रिं	गं ऽ रिं सां	रिं नि् ध् प
आ ऽ ठ वू	ऽ नि म निं	जा ऽ न की	ऽ ध वा ऽ
०	--	=	--
ध् म् प ध्	ध् ध् ध् ध्	सां ऽ सां रिं	नि् नि् सां ऽ
ते ऽ र डे	ऽ भ र त	ही ऽ त सा	ऽ र डे ऽ
०	--	=	--
रिं ऽ सां गं	गं रिं सां सां	ध् ऽ सां रिं	नि् ध् प ध्
जों ऽ व री	ऽ न य न	हो ऽ ति को	ऽ र डे ऽ
०	--	=	--

पाठ ८ वा.

स्वागता.

जानकी जनकराजकुमारी, पाय कोमल जिचे सुकुमारी ।
चालली जशि वना अनवाणी, बोलली कटकटा जनवाणी.॥

राग–सोहनी.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा ग म ध नि ऽ सां रिं;
(अवरोह) सां नि ध म ग रि सा ऽ;

ग ऽ ग मध	निसां सां सां सां	नि रिं सां रिं	नि ऽ सां ऽ
जा ऽ न की	ऽ ज न क	रा ऽ ज कु	मा ऽ री ऽ
०	--	=	--
नि ऽ ध मध	निसां सां सां रिंसां	नि ऽ ध ध	मध निसां नि ध
पा ऽ य को	ऽ म ल जि	चे ऽ सु कु	मा ऽ री ऽ
०	--	=	--
नि ऽ रिं गं	ऽ रिं गं रिं	गं ऽ मं गं	रिं ऽ सां नि
चा ऽ ल ली	ऽ ज शि व	ना ऽ अ न	वा ऽ णी ऽ
०	--	=	--
रिं गं रिं सां	ऽ सां सां रिंसां	नि ऽ ध ध	मध निसां नि ध
बो ऽ ल ली	ऽ क ट क	टा ऽ ज न	वा ऽ णी ऽ
०	--	=	--

पाठ ९ वा.

अनुष्टुप.

केलें पात्र सुवर्णाचें, कीं विरूपशि खापरी; ॥
लावितां तेथ संहारी, तम दीपशिखा परी ॥ १ ॥

राग--मालकंस.

ताल-त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) नि् सा ग् म् ध् नि् सां ऽ;
(अवरोह) सां नि् ध् म् ग् सा नि् सा;

ग् म् ग् सा	सा ऽ ध् नि्	सा ऽ म् ग्	म् ऽ ग् ऽ
के ऽ लें ऽ	पा ऽ त्र सु	व ऽ र्णा ऽ	चें ऽ ऽ ऽ
०	--	=	--
ग् सा ऽ ग्	म् ऽ ध् नि्	सां ऽ ऽ सां	नि् ध् म् ग्
कीं ऽ ऽ वि	रू ऽ प शि	खा ऽ ऽ प	री ऽ ऽ ऽ
०	--	=	--
सां ऽ सां नि्	ऽ ध् ऽ म्	ग् म् ध् नि् सां	सां म् ग् सां ऽ
ला ऽ वितां	ऽ ते ऽ थ	सं ऽ हा ऽ	री ऽ ऽ ऽ
०	--	=	--
सां नि् सां ऽ	नि् ऽ ध् म्	ग् म् ध् नि् सां सां	नि् ध् म् ग्
त म दी ऽ	ऽ ऽ प शि	खा ऽ ऽ प	री ऽ ऽ ऽ
०	--	=	--

पाठ १० वा.

प्रहर्षिणी.

गंगोत्रीवरुनि अशी वहात धन्या ।
हे आल्यावरि पुढती हिमाद्रि--कन्या ॥
बाजूंला खडक असोनि उंच भारी ।
वाहे त्यांमधुनि तिचें विशुद्ध वारी ॥ १ ॥

राग--मि.मल्हार.

ताळ—रूपक, मात्रा ६.

(आरोह) सा रि मरि म प निधनि सां;
(अवरोह) रिं सां नि प ग म रि सा निध नि सा;

रि ऽ	सा ऽ	नि प	म प	प प	नि ध
गं ऽ	गो ऽ	त्री ऽ	व रु	निअ	शी ऽ
=	--	०	=	--	०
निसा	ऽ ऽ	ऽ सा	निध	नि ऽ	सा ऽ
व हा	ऽ ऽ	ऽ त	ध ऽ	न्याऽ	ऽ ऽ
=	--	०	=	--	०

सा ऽ रि ऽ रि ऽ   रि ।रि सा रि म् ग्
हे ऽ आ ऽ ल्या ऽ   व रि पु ढ ती ऽ
= – ०   = – ०

म् प प ऽ नि् प   म्ग्म् रि ऽ सा ऽ
दि मा ऽ ऽ ऽ द्रि   क ऽन्या ऽ ऽ ऽ
= – ०   = – ०

म् ऽ प ऽ नि् ध   नि नि नि नि सां ऽ
बा ऽ जूं ऽ ला ऽ   ख ड क अ सो ऽ
= – ०   = – ०

नि सां ऽ ऽ निसां   रिं ऽ सां ध नि् प
नि उं ऽ ऽ ऽ च   भा ऽ री ऽ ऽ ऽ
= – ०   = – ०

सां ऽ नि् प म् प   म्ग्म्ग्म्ग् म् प ऽ
वा ऽ हे ऽ त्या ऽ   म धु नि ति चें ऽ
= – ०   = – ०

नि् प म् म् प प   ग् म् रि सा नि सा
वि शु ऽ ऽ ऽ द्ध   वा ऽ री ऽ ऽ ऽ
= – ०   = – ०

राग—लक्षणगीत.

पाठ ११ वा.

झणीं या गाउं या ।
विलसे प्रथम यामिं दिनिं हा अलैया ।
वदति बिलावल भेद विबुध या ॥ ध्रु. ॥
वादी करूं स्वर धैवता । गा देउं ती संवादिता ।
मृदु मध्यमें बहु रम्यता ।
किति नीयुगुल सुखवी सहृदया ॥ १ ॥
त्यजुं मध्यमा आरोहणीं । येतां मृदुनि अवरोहणीं ।
करुं वक्र कीं त्या तत्क्षणीं ।
नियमांसि या हृदयीं धरुनियां ॥ २ ॥

राग—अलैया—बिलावल.

ताल—त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा रि ग प ध नि सां.

(अवरोह) सां नि ध नि् ध प म् ग रि सा.

ध ग ऽ प	ऽ नि ध नि	सां ऽ ऽ ऽ	सां ध सां ऽ
झ णीं ऽ या	ऽ गा ऽ उं	गा ऽ ऽ ऽ	वि ल से ऽ
०	—	=	—

सां नि ध प ऽ नि॒ ध प ग ऽ ऽ म् ग रि सा ऽ
प्र थ म या ऽ मिं दि निं हा ऽ ऽ अ लै ऽ या ऽ
० — = —

प प नि नि नि सां ध नि सां ऽ गं रिं सां नि ध प
व द ति बि ला ऽ व ल भे ऽ द वि बु ध या ऽ
० — = —

प ऽ ध नि सां नि सां ऽ नि सां रिं गं म् ग रि ऽ सां ऽ
वा ऽ दी ऽ ऽ क रुं ऽ स्व र धै ऽ ऽ व ता ऽ गा ऽ
० -- = --

नि ऽ ऽ सां ध नि रिं सां नि ऽ ऽ ध प ऽ ग म्
दे ऽ ऽ उं ती ऽ सं ऽ वा ऽ ऽ दि ता ऽ मृ दु
० -- = --

ग ऽ रि ग प ऽ ग म् ग ऽ ऽ रि सा ऽ नि॒ सा
म ऽ ऽ ध्य मे ऽ ब हु र ऽ ऽ म्य ता ऽ कि ति
० -- = --

ग ऽ रि ग प प प प नि सां रिं सां ध नि प ऽ
नी ऽ ऽ यु गु ल सु ख वीं ऽ ऽ स हृ द या ऽ
० — = —

पाठ १२ वा.

राग-लक्षणगीत.

रमवि मनास भीमपलास ।
कोमल गमनि सतत जयास ॥ ध्रु० ॥
मध्यम वादि सा संवादि ।
रिध आरोहिं वर्जित पाहि ।
दिवस-तृतीय-यामिं यदीय ।
श्रुतिरमणीय गमत विलास ॥ १ ॥

राग-भीमपलास.

ताल-तेवरा, मात्रा ७.

(आरोह) नि॒ सा ग॒ म॒ प नि॒ सां
(अवरोह) सां नि॒ ध प म॒ ग॒ रि सा.

नि॒सानि॒	सा	म॒ग॒	म॒ ऽ म॒		प	म॒	ग॒	म॒	ग॒	रि	सा
र	म	वि	म ना ऽ स		भी ऽ		म	प	ला ऽ		स
–		–	=		–		–		=		

ग़ म़ पसांनि़ध प प म़ ग़ म़ ग़ रि सा सा
को ऽ म ल ग मनि स त त ज या ऽ स
-- -- = -- -- =

म़ ऽ म़ म़ पनि़नि़ पसांनि़ सांऽ नि़सांसां
म ऽ ध्य म वा ऽ दि सा ऽ सं ऽ वा ऽ दि
-- -- = -- -- =

नि़ नि़ नि़ ऽ सां ऽसां नि़सांनि़ सांगं़ रिं सां सां
रि ध आ ऽ रो ऽ हि व ऽ र्जित पा ऽ हि
-- -- = -- -- =

सां नि़ ध प प ऽ प प म़ ग़ म़ म़ ऽ म़
दि व स तृ ती ऽ य या ऽ मिं य दी ऽ य
-- -- = -- -- =

ग़ म़ पसांनि़ ध प प म़ ग़ म़ ग़ रि सा सा
श्रु ति र म णी ऽ य ग म त वि ला ऽ स
-- -- = -- -- =

पाठ १३ वा.

राग—लक्षणगीत.

देई मना मोदहा राग कामोद ।
रजनी प्रथम याम मानिती समय बुध ॥ध्रु०॥
उभय मध्यम मधुर, घे इतर तीव्र सुर,
वादि पंचम रुचिर, करि ऋषभ संवाद ॥१॥
आरोहिं अवरोहिं, कुटिलता बहु पाहि,
कुशल जन तो घेइ, गनि अल्प बहुल रिध ॥२॥

राग—कामोद.

ताल—झपताल, मात्रा १०.

(आरोह) ऩि सा म् रे प म ध प सां ऽ
(अवरोह) सां ऽ ध प म प ग म् रे सा.

सा ऽ	रि प प	म प	प ऽ प
दे ऽ	ई ऽ म	ना ऽ	मो ऽ द
=	--	०	--
म प	मेप ध प	म प	म्ग म् रे
हा ऽ	रा ऽ ग	का ऽ	मो ऽ द
=	--	०	--

रि प	म प प	म् रि	सा रि सा
र ज	नी ऽ प्र	थ म	या ऽ म
=	--	•	–
रि प	ध प सां	ग म्	रि सा सा
मा ऽ	नि ती ऽ	स म	य बु ध
=	--	०	--
प प	प सां ऽ	सां सां	सां सां सां
उ भ	य म ऽ	ध्य म	म धु र
=	--	०	--
सां ध	सां सां रिं	नि सां	ध म प
घे ऽ	इ त र	ती ऽ	त्र सु र
=	--	०	--
रि ऽ	रि प ऽ	ग म्	रि सा सा
वा ऽ	दि पं ऽ	च म	रु चि र
=	--	०	–
रि प	ध प सां	ग म्	सा रि सा
क रि	ऋ ष भ	सं ऽ	वा ऽ द
=	–	०	–

पाठ १४ वा.

राग-लक्षणगीत.

सुखवि बहु केदार जनमन ।
समय रजनी प्रथम यामी
नियत ज्या साचार, जनमन ॥ ध्रु० ॥
उभय मध्यम शोभती अति ।
इतर सुर ते तीव्र विलसति ।
मृदु निषादहि करि कुटिलगति ।
मधुनि मधुनि विहार, जनमन ॥ १ ॥
वादि ज्यातें मृदुल मध्यम ।
साचि सहचर हो मनोरम ।
रोहणीं रिग वर्जिती बुध ।
वक्रगति गांधार, जनमन ॥ २ ॥

राग-केदार; ताल तेवरा.

(आरोह) सा रि सा म् ऽ प ध प सां ऽ

(अवरोह) सां नि ध प म प ध नि् ध प म् गम् रि सा.

सां ध प	म प ध प	म् ऽ म्	म् म् प प
सु ख वि	ब हु के ऽ	दा ऽ र	ज न म न
=	– –	=	– –

म् म् म्	प प ध प	पम ध प	म् ऽ रि सा
स म य	र ज नी ऽ	प्र थ म	या ऽ मीं ऽ
=	-- --	=	-- --
सां सां सां	ध नि सां रिं	सां ध प	म् म् प प
नि य त	ज्याऽ सा ऽ	चा ऽ र	ज न म न
=	-- --	=	-- --
प प प	सां ऽ सां सां	सां ऽ सां	सां रिं सां सां
उ भ य	म ऽ ध्य म	शो ऽ भ	ती ऽ अ ति
=	-- --	=	-- --
सां सां ध	सां सां रिं ऽ	सां ऽ सां	ध ध प प
इ त र	सु र ते ऽ	तीं ऽ व्र	वि ल स ति
=	-- --	=	-- --
म् म् म्	प ऽ ध प	म् ध प	ग म् रि सा
मृ दु नि	षा ऽ द हि	क रि कु	टि ल ग ति
=	-- --	=	-- --
सां सां सां	ध नि सां रिं	सां ध प	म् म् प प
म धु नि	म धु नि वि	हा ऽ र	ज न म न
=	-- --	=	-- --

पाठ १५ वा.

राग–लक्षणगीत.

सुखद बहु शंकरा जहाला ।
द्वितीय यामीं निशीं जयाला ।
नियत समय तो मानियेला ॥ ध्रु० ॥
नी वादी गा सहचर होई ।
मध्यमविरहित रि न आरोहीं ।
धैवत वक्रचि गुणिजन घेई ।
तीव्र सकल ती स्वरमाला ॥ १ ॥

राग–शंकरा.

ताल–त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा ग प नि ध सां
(अवरोह) सां नि ऽ प ध प ग ऽ रे सा

नि	सां	नि	प	प	नि	ध	सां	नि	ऽ	ऽ	प	ग	रि	सा	ऽ
सु	ख	द	ब	हु	शं	ऽ	क	रा	ऽ	ऽ	ज	हा	ऽ	ला	ऽ
०				–				=				–			

ग प ग प नि ऽ प ऽ ग प ग प ग रि सा ऽ
द्वि ती ऽ य या ऽ मीं ऽ नि शीं ऽ ज या ऽ ला ऽ
० — = —

सा सा ग ग प प नि ऽ सां गं ऽ रिं सांरिंनिसां निप
नि य त स म य तो ऽ मा ऽ ऽ नि ये ऽ लाऽ
० — = —

प ऽ सां ऽ सां ऽ सां ऽ निधनिरिंसां नि ऽ प ऽ
नी ऽ वा ऽ दी ऽ ज्या ऽ स ह च र हो ऽ ई ऽ
० — = —

नि ऽ ध सां नि नि प प ग प ग प ग रि सा ऽ
म ऽ ध्य म वि र हि त रि न आ ऽ रो ऽ हीं ऽ
० — = —

सा ऽ ग ग प ऽ नि नि प निसांगंरिं सां ऽ नि प
धै ऽ व त व ऽ क्र चि गु णि ज न घे ऽ ई ऽ
० — = —

प ऽ नि सां गं रिं सां ऽ नि नि प ऽ निसां निसां रिं
ती ऽ व्र स क ल ती ऽ स्व र मा ऽ ला ऽ ऽ ऽ
० — = —

पाठ १६ वा.

राग–लक्षणगीत.

ही मधुर सोहनी निशान्तीं ।
घेइ ऋषभ मृदु, तीव्र इतर सुर ।
पंचमविरहित गुणिजन गाती ॥ ध्रु० ॥
नी स्वर वादी गा संवादी
धगसुरसंगति रुचिर गमे ती ॥ १ ॥
तारचि सप्तक हो सुखदायी
रि न आरोहणिं बुधजन घेती ॥ २ ॥

राग–सोहनी.

ताल--त्रिताल, मात्रा १६.

(आरोह) सा ग म ध नि ऽ सां रिं॒
(अवरोह) सां नि ध म ग ऽ रि॒ सा

नि ऽ ध ध	ग म ऽ ध	सां ऽ म ध	निसांरिं सां ऽ
ही ऽ म धु	र सो ऽ ह	नी ऽ ऽ नि	शा ऽन्तीं ऽ
०	—	=	—
सां ऽ सांरिं	नि ध म ध	नि ध म ग	म ग रि सा
घे ऽ इ ऋ	ष भ मृ दु	ती ऽ व्र इ	त र सु र
०	—	=	—
सा ऽ ग ग	म ध नि सां	सांरिं सांरिं	नि ऽ सां ऽ
पं ऽ च म	वि र हि त	गुणि ज न	गा ऽ ती ऽ
०	—	=	—
म ध म ध	निसांसां ऽ	निसांरिं निसां	नि ध नि ऽ
नी ऽ स्व र	वा ऽ दी ऽ	गा ऽ सं ऽ	वा ऽ दी ऽ
०	—	=	—
रिं गं रिं मं	गं रिं सांसां	नि ध म ध	निसांरिं निसां
ध ग सु र	सं ऽ ग ति	रु चि र ग	मे ऽ ती ऽ
०	—	=	—

पाठ १७ वा.

राष्ट्रगीत.

संरक्षी ईश्वरा, राजन्या, भूवरा, दीर्घायू दे ॥
दे दे धी श्री जया, सौख्याला राजया,
आम्हा दीर्घावधी तो सांभाळो ॥ १ ॥
हे देवा धांव रे निर्दाळी तूं त्वरें, शत्रू त्याचे ।
मोडी त्यांच्या बला, कारस्थाना छला,
संरक्षी आमुच्या आशाधारा ॥ २ ॥
सर्वश्रेष्ठा वरा, दे दे राजेश्वरा, देवा प्रेमें ।
सांभाळो शासना, देवो उत्तेजना,
आम्हां या गायना राजा रक्षी ॥ ३ ॥

ताल रूपक, मात्रा ६.

साऽ	साऽ	रिऽ	निऽ	ऽसा	रिऽ
संऽ	रऽ	क्षीऽ	ईऽ	ऽश्व	राऽ
=	—	०	=	—	०
गऽ	गऽ	म्ऽ	गऽ	ऽरि	साऽ
राऽ	जऽ	न्याऽ	भूऽ	ऽव	राऽ
=	--	०	=	--	०

रि ऽ सा ऽ नि़ ऽ सा ऽ : : : :
दी ऽ र्घा ऽ यू ऽ दे ऽ : : : :
= -- ० = -- ०

प ऽ प ऽ प ऽ प ऽ ऽ म् ग ऽ
दे ऽ दे ऽ धी ऽ श्री ऽ ऽ जया ऽ
= -- ० = -- ०

म् ऽ म् ऽ म् ऽ म् ऽ ऽ ग रि ऽ
सौ ऽख्या ऽला ऽ रा ऽ ऽ जया ऽ
= -- ० = -- ०

ग ऽ म् ग रि सा ग ऽ ऽ म् प ऽ
आ ऽम्हा ऽ दी ऽ र्घा ऽ ऽ व धी ऽ
= -- ० = -- ०

धपम् ग ऽ रि ऽ सा ऽ : : : :
तो ऽ सां ऽ भा ऽ ळो ऽ : : : :
= — ० = — ०

सा ऽ सा ऽ रि ऽ नि़ ऽ ऽ सा रि ऽ
हे ऽ दे ऽ वा ऽ धां ऽ ऽ व रे ऽ
= — ० = — ०

ग ऽ ग ऽ म् ऽ   ग ऽ ऽ रि सा ऽ
नि ऽ र्दी ऽ ळी ऽ   तूं ऽ ऽ त्व रें ऽ
= – ॰   = –

रि ऽ सा ऽ नि ऽ   सा ऽ : : : :
श ऽ त्रू ऽ त्या ऽ   चे ऽ : : : ४
= -- ॰   = -- ॰

प ऽ प ऽ प ऽ   प ऽ ऽ म् ग ऽ
मो ऽ डी ऽ त्यां ऽ   च्या ऽ ऽ ब ळा ऽ
= -- ॰   = -- ॰

म् ऽ म् ऽ म् ऽ   म् ऽ ऽ ग रि ऽ
का ऽ र ऽ स्था ऽ   ना ऽ ऽ छ ळा ऽ
= -- ॰   = -- ॰

ग ऽ म् ग रि सा   ग ऽ ऽ म् प ऽ
सं ऽ र ऽ क्षी ऽ   आ ऽ ऽ मु च्या ऽ
= – ॰   = -- ॰

धपम्ग ऽ रि ऽ   सा ऽ : : ।
आ ऽ शा ऽ धा ऽ   रा ऽ : : :
= -- ॰   =